TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 28. JANUARJA 1982

ŠTEVILKA: 4 ● LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1957. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zasluge za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju sekr. 421/1-72

PROIZVODNJA SLOVENSKIH ŽELEZARN V LETU 1981

Prvo leto srednjeročnega plana razvoja za obdobje 1981 – 1985 je za nami. Leto dela, povezanega z vrsto težav in ovir, izmed katerih smo nekatere uspeli premagati, druge pa ne. Lahko trdimo, da je bilo leto 1981 težje kot prejšnje, vendar so v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne izdelali 18.031 ton več kot leta 1980. Torej uspeh čeprav v letnem planu planirane količine blagovne proizvodnje niso bile dosežene. Kar 24.266 ton gotovih izdelkov je manjkalo za dosego z letnim načrtom postavljenega cilja.

Ko pregledujemo dosežene rezultate dela za preteklo leto, je najpomembnejše to, koliko materiala je bilo izdelanega za prodajo in kakšne kakovosti je bil, ker je v tem tudi bistvo poslovnega uspeha.

Pri presojanju uspehov in neuspehov za leto 1981 bi bila napačna primerjava samo z letom 1980. To bi bilo pravilno, če se onovni pogoji dela in sredstev za delo ne bi spremenili. Ko smo načrtovali letni plan, smo morali trezno oceniti tudi pogoje dela, nove zmogljivosti in vse druge pogoje načrtovane proizvodnje. Postavljeni cilji letnega plana pa v mnogih primerih niso bili doseženi in s tega vidika ocenjeni rezultati proizvodnje so neuspešni. Oglejmo si jih pobliže.

PROIZVODNJA SUROVEGA ŽELEZA

V zadnjih desetih letih, oziroma odkar smo združeni v SOZD Slo-

(Nadaljevanje na 3. strani)

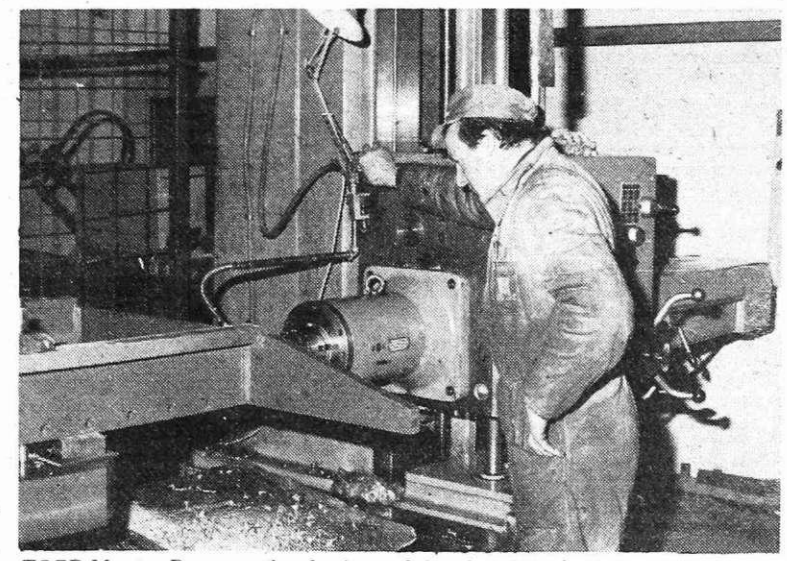

TOZD Monter Dravograd – horizontalni rezkalni stroj

USTVARJATI TAKŠEN POLOŽAJ DELAVCEV V TOZD, DA BODO NENEHNO POVEČEVALI PRODUKTIVNOST DELA IN DOHODEK

Tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije v svoji resoluciji poudarja, »da se morajo vse subjektivne sile in celotno združeno delo odločneje zavzemati za nenehno povečevanje produktivnosti dela in učinkovitosti poslovanja, ker sta to trajna temelja za povečevanje proizvodnje in dohodka, za višji življenjski standard in za krepitev materialne osnove združenega dela. Zato se moramo:

— bojevati za takšen položaj delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, ki jih bo spodbujal, da bodo nenehno povečevali produktivnost dela in dohodek;

— z združevanjem dela in sredstev organizacij združenega dela moramo ustvariti možnosti za povečanje dohodka in večjo zanesljivost pri njegovem pridobivanju;

— delavci v temeljnih organizacijah združenega dela morajo načrtovati takšno proizvodnjo, ki bo ustrezala potrebam in zahtevam domačega in tujega trga;

— z izbiro moderne tehnologije in proizvodnih programov, ki omogočajo visoko proizvodnost dela, in tudi optimalne roke graditve, moramo zagotoviti smotrno investiranje;

— nenehno moramo izpolnjevati organizacijo in tehnologijo dela, da bi kar najbolj izrabili delovna sredstva in delovni čas;

— z urejanjem družbenoekonomskih odnosov in ekonomsko politiko ter povečevanjem produktivnosti na vseh področjih družbenega dela moramo ustvariti možnosti, da bodo delavci v temeljnih organizcijah materialne proizvodnje z bolj produktivnim delom in z učinkovitejšim poslovanjem nenehno povečevali dohodek.«

Čeprav so te opredelitve po sprejemu zakona o udruženem delu novembra 1976, še posebno pa po enajstem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, prisotne v številnih razpravah in dokumentih, moramo priznati, da v marsičem tudi v naši delovni organizaciji ostajamo le pri deklarativnih opredelitvah in bolj ali manj parcialnih rešitvah. Čeprav so dohodkovni odnosi, na čemer slonijo vse gornje opredelitve, kakor je dejal Edvard Kardelj, »centralno vprašanje graditve in nadaljnjega razvoja našega gospodarskega sistema na temeljih socialističnega samoupravljanja«, teh vprašanj v Železarni ne rešujemo kontinuirano, niti dovolj strokovno poglobljeno. Že Edvard Kardelj je opozarjal, da če dohodkovnih odnosov, kakor na kratko imenujemo ekonomske odnose med delavci oziroma temeljnimi organizcijami združenega dela pri pridobivanju, razporejanju, združevanju in skupni porabi dohodka, »ne bomo reševali na podlagi zelo jasnih smeri razvoja, bodo nastopile razne negativne posledice tako za sam razvoj samoupravljanja kakor tudi za materialni, gospodarski razvoj naše družbe«.

Posledice prepočasnega in nekontinuiranega uresničevanja dohodkovnih odnosov so nedvomno občutne tudi v naši delovni organizaciji. Danes so žal še mnogi, najbolj odgovorni za uresničevanje dohodkovnih odnosov, prepričani, da še vedno lahko z različnimi sklepi o boljši tehnološki in delovni disciplini vplivamo na zavest delavcev, da bodo bolje in več delali, ne da bi to čutili kot svoj lastni interes. To pa bodo občutili takrat, ko bodo dejansko postali gospodarji pogojev, sredstev in sadov svojega dela, kot izvor svojega osebnega dohodka v skladu z rezultati dela.

Ob tem se kaj radi izgovarjamo, da v sedanjem času, ko je očiten padec realnih osebnih dohodkov, ni mogoče uveljavljati bolj merljivih, bolj učinkovitih oblik nagrajevanja po delu. Pa vendar, čeprav ni mogoče hvaliti dneva pred nočjo, lahko ugotavljamo, da so nekatere dodatne oblike stimuliranja plavžarjev in jeklarjev prinesle pozitivne rezultate. To je dokaz, da je mogoče le z ustreznimi merili in materialno stimulacijo povečevati obseg in kvaliteto proizvodnje, hkrati pa signal, da je potrebno na teh vprašanjih delati kontinuirano, poglobljeno in dovolj strokovno.

Seveda pa ob vsem tem ostaja odprto generalno vprašanje dohodkovnih odnosov med TOZD in TOZD ter delovnimi skupnostmi, kar je pogoj, da delavci postanejo gospodarji pogojev in rezultatov svojega dela. Reševanje vseh teh vprašanj prav gotovo ne moremo prepuščati samo odborom za uresničevanje zakona o združenem deli ali posameznim kampanjam. Reševanje in dograjevanje dohodkovnih odnosov mora postati permanentna in najbolj odgovorna naloga pristojnih strokovnih služb, ki bodo morale bolj ustvarjalno, predvsem pa trajno delati na teh vprašanjih.

DELAVSKI SVET ŽELEZARNE POTRDIL POSLOVNO POLITIKO IN GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO 1982

Ob sklepu starega leta – 30. decembra – so se delegati zbrali na sedmi seji delavskega sveta Železarne. Predsednik delavskega sveta Anton MIKLIČ je poleg pregleda sklepov za to sejo predložil še naslednji dnevni red:

– poslovna politika in gospodarski načrt Železarne za leto 1982;

– poročilo o izidu referenduma z dne 18. novembra 1981 ter predlog za ponovitev referenduma v tistih temeljnih organizacijah kjer niso sprejeli samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe (TOZD Plavž, Vzdrževanje, Energetika), sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo v zvezi z reorganizacijo nabavnega in prodajnega sektorja v komercialni sektor (TOZD Plavž), sprememb in dopolnitev statuta delovne organizacije železarne Jesenice v zvezi z reorganizacijo prodajnega in nabavnega sektorja v komercialni sektor (tozd Plavž);

– imenovanja delegatov,

– ugotovitve,

– delegatska vprašanja,

– poročilo predsednika poslovodnega odbora za leto 1981 in 1982,

– podelitev nagrad.

O izvrševanju sklepov 5. in 6. seje delavskega sveta Železarne je poročal predsednik poslovodnega odbora Štefan NEMEČ. Iz poročila je bilo razvidno, da so v glavnem vsi sklepi izvršeni, razen sklepa, ki se nanaša na imenovanje petega člana poslovodnega odbora. V zvezi s tem je predsednik dal ustrezno razlago.

Član poslovodnega odbora Božidar BARTELJ je delegatom posredoval pisni odgovor, ki se nanaša na delegatsko vprašanje s pete seje delavskega sveta Železarne glede popravila kokil. Delegati na poročila niso imeli pripomb.

Med najbolj pomembnimi točkami dnevnega reda na tej seji je bil predlog poslovne politike in gospodarskega načrta Železarne za leto 1982. O tem je najprej spregovoril vodja sektorja za ekonomiko Martin ŠKETA, ki je dejal, da je bil družbeni plan za obdobje 1981 do 1985 sprejet v času, ko smo se odločneje spopadli z nakopičenimi problemi sicer dinamičnega a pretežno ekstenzivnega razvoja v preteklosti. Negativni vplivi ekonomske nestabilnosti na kvaliteto gospodarjenja in razvoj družbenoekonomskih odnosov so ob zaostrenih razmerah v svetu terjali, da dosledno izvajanje ekonomske stabilizacije postane temeljna prvina razvojne politike v tem obdobju. Izhajajoč iz skupnih ciljev in nalog, opredeljenih v srednjeročnem planu Železarne za obdobje 1981 – 1985 in ob upoštevanju usmeritev dogovora o temeljih družbenega plana občine Jesenice in ocene možnosti razvoja Železarne v letu 1982, bodo naši ključni cilji v letu 1982 naslednji:

– ustvariti dohodek v višini najmanj 3,5 milijarde dinarjev, kar pomeni najmanj 24 % rast na doseženo višino v letu 1982;

(Nadaljevanje na 6. strani)

PRIPRAVE NA VOLITVE NE SMEJO BITI ODTRGANE OD DRUŽBENOEKONOMSKIH IN DRUŽBENOPOLITIČNIH NALOG

V času od 25. januarja do 10. februarja bodo v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih potekale seje temeljnih kandidacijskih konferenc, na katerih bodo obravnavali in usklajevali, oziroma sprejemali kandidatne liste za člane delegacij za skupščino občine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ter obravnavali predloge možnih kandidatov za vodilne in druge funkcije v občini in republiki, predlog kandidatov za delegate družbenopolitičnega zbora skupščine občine in predlog možnih kandidatov za zbore republiške in zvezne skupščine.

Izvršni odbori osnovnih organizacij zveze sindikatov oziroma predsedstva krajevnih konferenc SZDL, ki so odgovorna za pripravo in sklic temeljnih kandidacijskih konferenc, morajo v teh dneh posredovati predlog možnih kandidatov v obravnavo in dopolnitev zborom delavcev oziroma samoupravnim delovnim skupinam, delavskim svetom in vodstvom drugih družbenopolitičnih organizacij v TOZD oziroma krajevnih skupnostih ter drugim udeležencem temeljne kandidacijske konference.

S tem prehajamo v izredno pomembno in odgovorno predvolilno opravilo – sprejemanje oziroma določanje kandidatnih list za člane delegacij za skupščino občine in skup-

(Nadaljevanje na 7. strani)

V 25 DNEH BLIZU PLANA

Podatki, zbrani na sektorju za ekonomiko z vključno 25. januarja izkazujejo, da so proizvodne temeljne organizacije združenega dela dosegle 102.848,7 ton skupne proizvodnje ali 80,30 % glede na mesečni program, s čimer so kumulativno do tega dne skoraj na planski količini. Za prodajo je bilo do vključno 25. januarja izdelano 25.059,9 ton ali 72,30 % planskih predvidevanj, oziroma 89,4 % v odnosu na kumulativni plan.

V petindvajsetih dneh januarja so delavci v TOZD Plavž izdelali 11.424,7 ton grodlja, kar pomeni 84,60 % mesečne planske obveze, kumulativno pa do tega dne presegajo svoje planske obveze za pet odstotkov. V TOZD Jeklarna so delavci do tega dne naredili 33.394 ton surovega jekla ali 81 % v odnosu na mesečni program, kumulativno pa so do tega dne za odstotek nad petindvajsetdnevno obvezo.

TEŽAVE PRI DOBAVI VODNEGA STEKLA

Že dalj časa imamo kljub prizadevanjem zadolženih delavcev v Železarni težave pri dobavi vodnega stekla (kalijevega silikata), ki je osnovna surovina pri izdelavi oplaščenih elektrod. Vodnega stekla ni bilo možno zagotoviti v dovolj velikih količinah že v drugi polovici lanskega leta ter še zlasti ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta, ker Galenika iz Zemuna ni izpolnila svojih obljub, da bo v začetku letošnjega leta normalno dobavila vodno steklo ter zaradi težav pri uvozu iz Avstrije.

Zastoju v proizvodnji se tako ni bilo več moč izogniti. Zato je bilo treba ustaviti proizvodnjo v TOZD Elektrode ob koncu lanskega leta (za tri dnine) in v začetku letošnjega leta (za sedem dnin).

Vodno steklo nam dobavlja Galenika iz Zemuna, večkrat pa smo si morali pomagati z uvozom iz Avstrije. Galenika navaja več vzrokov, zakaj ne dobavlja redno. Primanjkuje ji surovina iz uvoza (pepelika), zaradi slabe kvalitete te surovine pa so se pojavile težave tudi pri raztapljanju vodnega stekla. Zahtevajo tudi veliko povečanje cene in predplačilo ter sovlaganje za gradnjo nove peči. Nekaterim zahtevam je Železarna tudi ugodila. Kljub težavam bi Galenika morala dobavljati vodno steklo redno, saj se je s pogodbo obvezala, da bo dobavljala tedensko vsaj 25 ton vodnega stekla (ena cisterna).

Po mnogih urgencah odgovornih delavcev iz Železarne kaže, da bo

(Nadaljevanje na 2. strani)

KONFERENCA O VLOGI SINDIKATA PRI URESNIČEVANJU SREDNJEROČNEGA PLANA

Koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne je organiziral problemsko konferenco o vlogi sindikata pri uresničevanju srednjeročnega plana. Konferenca je bila sicer 13. novembra 1981, vendar sklepe zaradi dolgotrajnega postopka sprejemanja objavljamo šele danes.

Predlog sklepov je namreč po seji konference pripravila komisija in ga posredovala delovnim organizacijam v SOZD Slovenske železarne z namenom, da posredujejo pripombe in dopolnila. Koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne je na seji 19. januarja 1982 ugotovil, da ni bilo nobenih pripomb in dopolnil

(Nadaljevanje na 2. strani)

KONFERENCA O VLOGI SINDIKATA PRI URESNIČEVANJU SREDNJEROČNEGA PLANA

(Nadaljevanje s 1. strani)

in da so sklepi problemske konference sprejeti. V nadaljevanju objavljamo sklepe z namenom, da bi jih osnovne organizacije in člani sindikata upoštevali pri svojem delu.

ZAKLJUČKI KONFERENCE SINDIKATA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE O VLOGI SINDIKATA PRI URESNIČEVANJU SREDNJEROČNEGA PLANA

1.

Naložbe predstavljajo osnovo razvoja v obdobju 1981—85. V SOZD Slovenske železarne bomo posebno pozornost posvetili izbiri, pripravi in izvedbi naložb. Prednost pri tem imajo naložbe v jeklarski del, zlasti naložba v jeklarno 2 na Jesenicah, naložba v jeklarno in valjarno v Štorah, dana pa bo tudi prednost naložbi za posebni program in jeklolivarni v železarni Ravne. Pripravo teh naložb je potrebno skrbno nadaljevati in jo na vseh ustreznih ravneh pojasnjevati in zagovarjati. Povsod bo dana prednost že začetim in izvozno usmerjenim naložbam.

2.

V celotnem srednjeročnem razdobju, zlasti pa še v letu 1982, je potrebno dati poseben poudarek izvozno-uvoznim odnosom. Stabilizirati je potrebno naš neposredni izvoz, nadaljnje povečevanje pa graditi na skupnem izvozu preko naših kupcev v večji meri predelanih izdelkov. Prav tako je potrebno poskušati znižati odvisnost od uvoza s tehtno presojo dejansko potrebnega uvoza. V prihodnjih letih bomo skrbneje izbirali asortiment izdelkov in pospeševali tiste naložbe, ki bodo v krajšem času in v večji meri usmerjene v izvoz.

3.

Ugotavljamo, da se obremenitve gospodarstva, s tem pa tudi SOZD Slovenske železarne s strani skupne in splošne porabe povečujejo. Ob dogovarjanju o novih obremenitvah in spremembah dosedanjih je treba zahtevati, da se obremenitve ne bodo povečevale. Predlagamo, da se v okviru celotne SOZD izdela podrobnejša analiza o dosedanjih gibanjih prispevkov SIS tako družbene kot materialne proizvodnje.

4.

Predvidene spremembe v amortizaciji bodo bistveno vplivale na rezultate poslovanja, dohodek in njegovo delitev. Zato se strinjamo, da je treba čim ustrezneje ugotavljati amortizacijo; ob predvidenih spremembah pa je treba smiselno pripraviti celoten paket ukrepov za uspešno uvedbo spremenjene amortizacije.

5.

Sami bomo vse sile posvetili varčevanju tako z materialnimi stroški kot tudi delovnim časom zaposlenih in naprav. Nagrajevanje mora pospeševati vsa naša prizadevanja za zniževanje potroškov, za čim večji izkoristek delovnega časa in delovnih naprav.

6.

Eden glavnih nosilcev razvoja mora biti strokovno delo. Nagrajevati in pospeševati je potrebno uvajanje novih zamisli. Vso podporo bomo dali inovacijski dejavnosti, ki jo bomo usmerjali k reševanju najbolj perečih problemov.

7.

SOZD kot celota mora doseči prednosti, ki praviloma sledijo povezovanju. Zato se bomo konstruktivno dogovarjali o medsebojnih dobavah, o združevanju sredstev itd. Pri tem bomo iskali ekonomsko najbolj smiselne odločitve in gojili srečujoče planiranje v in izven SOZD.

8.

Vztrajali bomo, da bodo v procesu planiranja podane osnovne usmeritve s strani širših družbenopolitičnih in samoupravnih organizacij in skupnosti, k čemer bomo sami prispevali preko naših delegatov. Tako skupno določenim ciljem in politiki bomo sledili z lastnim delovanjem.

9.

Srednjeročni plan pričenjamo uresničevati z lastnimi plani. Sestavni del teh naj postanejo programi ukrepov, kjer moramo z osredotočenjem na osnovne cilje določiti naloge, roke in odgovorne nosilce dejavnosti. Trimesečno bomo spremljali izvajanje teh ukrepov.

10.

Zaradi nenehnih sprememb okolja bomo stalno analizirali njegovo vplivanje na naše odločitve. V ta namen bomo izdelovali potrebne ekonomske analize, v primeru večjih sprememb pa tudi delne ali celovite rebalanse. S tem bomo imeli planiranje za kontinuiran proces odločanja, ki bo temeljil na strokovnem delu. Ponovno bomo preverili odstopanja od republiške resolucije.

11.

Zavedamo se, da s planiranjem odločamo o uspešnosti poslovanja. Zato se bomo v proces vključevali tako poslovodni kadri, planske službe, ostale strokovne službe in seveda sindikat ter samouprava v celoti, da bomo s tem omogočili največjo možno izpolnitev naših ciljev in politike.

PROGRAME SREDNJEGA IZOBRAŽEVANJA USKLAJEVATI Z DOLGOROČNIMI POTREBAMI ZDRUŽENEGA DELA

V sredo, 13. januarja, sta se na skupni seji sestala koordinacijski odbor za usmerjeno izobraževanje pri občinski konferenci SZDL Jesenice in koordinacijski odbor za usmerjanje vpisa šolskih novincev. Odbora sta obravnavala predlog za usklajevanje obsega vpisa in namestitev vzgojnoizobraževalnih programov srednjega, višjega in visokega izobraževanja in ustanovitev enotnega šolskega centra za usmerjeno izobraževanje Jesenice.

Na seji so se člani obeh koordinacijskih odborov zavzeli za to, da se mreža vzgojnoizobraževalnih programov srednjega izobraževanja še naprej racionalizira in usklajuje z dolgoročnimi potrebami združenega dela. Zato so podprli predlog republiške izobraževalne skupnosti in posebnih izobraževalnih skupnosti, da se zmanjša število oddelkov v zdravstveni usmeritvi iz tri na dva oddelka in potrdili zmanjšanje oddelkov kovinsko-predelovalne usmeritve iz šest na štiri oddelke v srednjem programu ter povečanje metalurških oddelkov iz enega na dva oddelka.

Po daljši razpravi, argumentirani s podatki iz združenega dela, so na seji oblikovali stališče, da bo treba v bodoče na Jesenicah v enotnem centru srednjega usmerjenega izobraževanja (brez šole zdravstvene usmeritve) vpisovati dva oddelka naravoslovne in en oddelek družboslovne usmeritve.

Koordinacijskima odboroma se je zdel nesprejemljiv predlog republiške izobraževalne skupnosti, ki tudi ni z ničemer utemeljen, da v šolskem letu 1982/83 naravoslovni oddelek sploh ne bo razpisan. Po tem predlogu je namreč za gorenjsko regijo predvidenih devet oddelkov družboslovne usmeritve in le dva oddelka naravoslovne usmeritve. To pa ni usklajeno s potrebami združenega dela, z industrijsko razvitostjo Gorenjske, z načrti prestrukturiranja gospodarstva in z usmeritvijo v izvoz.

Iz teh razlogov sta oba koordinacijska odbora zahtevala, da se predlog popravi in za šolsko leto 1982/83 razpiše en oddelek naravoslovno-matematične fakultete.

Svoja stališča in zahteve sta koordinacijska odbora poslala koordinacijskemu odboru za usmerjeno izobraževanje Gorenjske pri medobčinskem svetu SZDL za Gorenjsko, izobraževalni skupnosti SR Slovenije in pristojni posebni izobraževalni skupnosti SR Slovenije.

ODGOVOR OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV JESENICE

Uvodnik, ki je bil objavljen v tedniku Železar 14. januarja 1982 in govori o sindikatih, sam po sebi ne bi zaslužil komentarja, ko ne bi bil čisti verbalizem.

S takim praznim besedičenjem in nepoznavanjem načina dela želi uvodničar zamegliti resnico in skuša podtakniti vsebino (negativno seveda). Tako z iztrganimi citati iz splošnih nalog sindikata v naši družbi s področja razvijanja samoupravljanja, delegatskega sistema in bitke za stabilizacijo, kakor elementa, ki je sestavni del celote, želi ocenjevati delo, v katerem ni aktiven.

Ob izjemnih naporih, ki jih vlaga v zaostreni politični in gospodarski situaciji delavec združenega dela Jesenic, ki je organiziran v sindikalni organizaciji, v organizaciji zveze komunistov, v organizaciji zveze socialistične mladine, zveze borcev, združenih v frontni organizaciji, ne dovoli, da bi se njegovo delo ocenjevalo po segmentih in z iztrganimi citati. Vrednost ocene je, kadar je globalna in kvalitetna, tedaj, ko v vsej širini pokaže neko delovanje, na primer, politične organizacije.

S tako posplošeno, demagoško oceno, ki izhaja iz nepoznavanja delovanja, pa dela več škode kot koristi.

Pisec uvodnika (ki je želel ostati anonimen — sam ve zakaj) ne pozna načina delovanja predsedstva in sveta zveze sindikatov, ki z globalno oceno pridobi iz osnovnih organizacij zveze sindikatov ocene stanja in jih s statistično analizo opremi za poročilo, ki se obravnava na letnih konferencah. To pa je razbijanje forumskega dela. Enaki postopki dela so bili uporabljeni za obe konferenci Zveze sindikatov Slovenije, kar pa uvodničar z željo izkrivljanja resnice ni opazil.

Takšen način dela jeseniški delavec obsoja in se mu posmehuje, bati pa se je, da bo ugleden list Železar s takim načinom izgubil veljavo.

Razgibanost, ki je bila dosežena v pripravah na konference sindikata, občne zbore, na volilno obdobje, pripravah na kongrese, iz čiste ljubosumnosti ocenjuje kot forumsko delo. Ta uvodnik mu je omogočil, da »pogreje« nekaj splošnih parol, kot so: izključno s forumskega vidika, aktivnost v izvršnih odborih, nadaljnja krepitev in vloga sindikata, lakirano itd.

Ob razgibani aktivnosti sindikata, ki je iz nekdanjih problemov športa, prehrane, počitnikovanja (kar se razume, tudi obravnava) prešel v bitko za gospodarski razvoj, bitko za izvoz, za ustvariti več dohodka, bi uvodničar namesto posploševanja in demagogije lahko uporabil boljši način. Ta način je: apel k povečani fizični in kvalitetni proizvodnji, splošnemu varčevanju, smelejših dohodkovnih povezavah, večjim izvoznim usmeritvam in ker piše v Železarja, takim samoupravnim odnosom, ki bi v letošnjem letu vodili k ponovnim 500.000 ton jekla.

S tako nepremišljenimi ocenami rušimo plodove naporov, ki jih vlagamo v vsakodnevno delo. S takim načinom posploševanja ne gradimo zaupanje in ne utrjujemo bratstva in enotnoti jugoslovanskih narodov in narodnosti, kar pa je v tem trenutku najpomembnejša naloga.

ZVEZA SINDIKATOV SLOVENIJE
OBČINSKI SVET JESENICE

PREDSTAVLJAMO VAM PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

V današnji številki Železarja objavljamo zadnjega od pogovorov s predsedniki delavskih svetov, 23. po vrsti, kolikor je temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v naši železarni. Torej smo sklenili ta krog pogovorov in naslednjič bomo začeli objavljati pogovore z ostalimi predsedniki samoupravnih organov tako na nivoju Železarne kot v posameznih temeljnih organizacijah. Tokrat smo se pogovarjali s predsednikom delavskega sveta TOZD Monter iz Dravograda JOŽETOM KADIŠEM. Pogovor je nastal na dokaj neobičajen način: z izmenjavo pisem in preko telefona.

Delavski svet TOZD MONTER je nastopil mandat marca 1981. V tem obdobju so imeli sedem sej. Udeležba delegatov samoupravnih delovnih skupin je zadovljiva, ker se vedno iz vsake SDS udeleži seje vsaj en delegat. Redno se sej delavskega sveta udeležujejo tudi delgati montaže, čeprav imajo gradbišča tudi po drugih jugoslovanskih republikah. Do sedaj problemov s sklepčnostjo še niso imeli. Delavski svet šteje 19 delegatov, na sejah jih sodeluje poprečno 14.

Na sejah se največ ukvarjajo s problemi gospodarjenja v TOZD. Seznanjajo se z uspehi in neuspehi stabilizacije. V zadnjem času pa sproti spremljajo potek izgradnje novega obrata zvarjencev. V tem obratu bo že v prihodnjih mesecih stekla proizvodnja.

»Pri samem delu delavskega sveta opažam določene slabosti. Delegati se vključujejo v razpravo najraje pri manj pomembnih problemih. Pri večjih in težjih odločitvah se raje umaknejo. Zaradi tega razprave takrat niso tako žive, kot bi morale biti glede na pomembnost odločitve. Srečujemo se tudi s primeri, ko včasih delegati na sejah zastopajo svoja osebna stališča, ne pa stališča in mnenja sredine, iz katere izhajajo.

Samoupravne delovne skupine se sestajajo nekajkrat na leto. Na njih obravnavajo probleme gospodarjenja in sprejemajo najvažnejše samoupravne odločitve. Imamo štiri samoupravne delovne skupine, vendar bi samoupravljanje še bolj zaživelo, če bi bilo več manjših SDS.«

Odbor za delovna razmerja in odbor za gospodarstvo se redno sestajata in uspešno opravljata svoje delo. Odbor za delovna razmerja v glavnem obravnava probleme o delovnih razmerjih in o stanovanjskih težavah zaposlenih. Odbor za gospodarstvo se ukvarja z rezultati gospodarjenja, z organizacijskimi in proizvodnimi težavami in z ukrepi varčevanja.

Tudi odbor samoupravne delavske kontrole se sestaja redno. Člani razpravljajo o odločitvah samoupravnih organov, o delu služb in posameznikov. Ugotavljajo slabosti in zahtevajo pojasnila. Delo samoupravne delavske kontrole ni od nikogar posebej vzpodbudeno.

TOZD MONTER ima posebne delegacije v samoupravnih interesnih skupnostih. Delegacije v zadnjem mandatnem obdobju slabo delujejo in so nesklepčne. Delegacije med sabo niso povezane in so prepuščene same sebi. Družbenopolitične organizacije v TOZD ne vzpodbujajo dela delegacij, razen občasno s kritiko. Večina delegatov ni aktivna, delo delegacij pa sloni na aktivnosti nekaterih posameznikov.

Pri delu samoupravnih organov je včasih opazno, da skušajo posamezniki vplivati na odločitev delegatov. Zaželeno bi bilo, da bi vodje posameznih sektorjev na sejah na kratko poročali o problemih pri svojem delu. Tako bi bili delegati tekoče in bolj podrobno seznanjeni o težavah pri delu sektorjev.

»Naša TOZD opravlja sledečo dejavnost: projektiranje, izdelava in montaža jeklenih konstrukcij, regalnih skladišč, industrijskih hal, transportnih mostov, raznih dvigal in opreme za industrijo. Vedno večji del proizvodnje predstavlja izdelava zvarjencev za transportna sredstva (viličarji, avtodvigala) in zvarjencev za rudarsko opremo. Sedaj se tudi pripravljamo na strojno obdelavo teh zvarjencev.

V svojem programu imamo tudi proizvodnjo statik nosilcev in dododatne armature za gradbeništvo in opravljanje zakjučnih del v gradbeništvu (krovska, kleparska, izolacijska in fasaderska dela). V letu 1981 smo izdelali 800 ton regalov, 750 ton zvarjencev, 1400 ton jeklenih konstrukcij, 7000 ton statik nosilcev, 400 ton dodatne armature in 800 ton zaključnih del.

Poprečni mesečni osebni dohodek v letu 1981 je bil v naši TOZD 11.969,00 din na zaposlenega.

Dobava jeklenih polizdelkov (profili, hladno oblikovani profili, pločevina, žica) je zelo neredna. Upamo, da nas bodo ostale TOZD v delovni organizaciji bolj prvenstveno obravnavale pri dobavi materiala (pločevina, žica).

TOZD se srečuje s precejšnjimi kadrovskimi problemi. Čeprav imamo urejen način štipendiranja, ne beležimo željenih rezultatov predvsem zaradi osipa. Poseben problem predstavljajo visoko strokovni kadri (strojni inženir, dipl. str. inž.), katerih pomanjkanje nam dela precejšnje težave.«

Konec lanskega leta je bilo v TOZD zaposlenih 293 delavcev. V letu 1982 naj bi se število zaposlenih povečalo na 344, predvsem zaradi pričetka dela v novem obratu zvarjencev.

Delovna disciplina je problem zase. V zadnjem času so precej zmanjšali neopravičene izostanke. Povečali so se bolniški in opravičeni izostanki. Tudi disciplina med delovnim časom ni najboljša. Srečujejo se s precejšnjimi organizacijskimi težavami, katere bodo z reorganizacijo v prihodnjih mesecih rešili. Oddaljenost TOZD od matične delovne organizacije je precejšnja. Jože meni, da prav zato težje izvajajo nekatere dogovorjene naloge, ker se poznajo različni regijski vplivi.

»Oddaljenost se čuti tudi na drugih oblikah dejavnosti, posebno pri delu osnovne organizacije sindikata. Pravi, da bi ta lahko »oddaljenost« precej zmanjšala. Komisije pri osnovni organizaciji sindikata bi se morale med seboj povezati s komisijami v matični delovni organizaciji. Posebno bi se lahko razvilo sodelovanje na športnem in rekreacijskem področju. Tudi pri reševanju letovanja delavcev bi lahko nastopali bolj povezano z matično delovno organizacijo.«

Jože Kadiš je zaposlen na delovnem mestu tehnologa v pripravi dela. Težav pri delu je kar precej, posebno zaradi pomanjkanja ustreznega repromateriala na tržišču. Na tem delovnem mestu je že šest let, pred tem pa je delal v delavnici. Končal je poklicno šolo za ključavničarja, pozneje pa je ob delu obiskoval dopisno strojno tehniško šolo v Ljubljani. Član delavskega sveta je že tretjič, delal pa je že tudi v komisijah sindikata.

Izven delovne organizacije dela tudi v gasilstvu. Je poveljnik GD Črneče in član štaba in predsedstva občinske zveze Dravograd. Bil je tudi predsednik osnovne organizacije ZSMS mladih kmetovalcev Dravograda.

Star je 29 let in še ni poročen. Stanuje na Dobravi pri Dravogradu, kjer v popoldanskem času skupno s starši obdeluje kmetijo. Kmetija je usmerjena v proizvodnjo mleka. V prostem času se ukvarja tudi z rekreacijo. Hodi v planine, pozimi pa tudi teče na smučeh.

TEŽAVE PRI DOBAVI VODNEGA STEKLA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Galenika izboljšala dobavo. Prejšnjo soboto je namreč prispela ena cisterna vodnega stekla, druga pa bo prispela te dni. Kako bo naprej, ni mogoče zanesljivo predvideti.

.... IN KAKO SO SE ORGANIZIRALI V TOZD ELEKTRODE

Zaradi izpada proizvodnje, pravijo v TOZD Elektrode, smo se v naši temeljni organizaciji na zborih delavcev dogovorili, da bomo v prostih sobotah v tem mesecu proizvodnjo nadoknadili, nekateri pa bodo morali odstopiti tudi dan dopusta. Ljudje z razumevanjem prenašajo nastale težave, vendar opozarjajo, da bo potrebno pričakujoče težave reševati bolj odločno in uspešno na vseh ravneh.

Obstaja še vedno skrb, da se zastoji ne bi ponovili. V proizvodnji elektrod je namreč veliko vrst surovin in pomanjkanje ene od njih povzroča težave. Pri tem je potrebno omeniti domače in še posebno uvožene surovine. Vendar delavci temeljne organizacije menimo, da bi bilo potrebno zaradi naše izvozne naravnanosti posvetiti še večjo pozornost oskrbi s surovinami ter pravočasno dobiti potrebne domače ali uvožene materiale.

PROIZVODNJA SLOVENSKIH ŽELEZARN V LETU 1981

(Nadaljevanje s 1. strani)

venske železarne, še ni bilo izdelanega toliko surovega železa. Letni načrt je bil izvršen 103 %. V jeseniških plavžih so v posameznih redkih letih izdelali sicer že več surovega železa kot lansko leto, vendar so lani presegli letni plan za 4 %. Štorska elektroredukcijska peč je tudi dobro obratovala in brez daljših okvar, tako da so izpolnili letni plan. Ker sta dobro delali obe železarni, je bila izdelana tudi sorazmerno velika količina grodlja. Podrobnejša analiza porabe koksa, električne energije, stroškov vzdrževanja in ovrednotenje drugih dejavnikov, ki vplivajo na stroške proizvodnje, šele daje pravo sliko uspešnosti dela, vendar pa je bila proizvodnja sama po sebi dobra. Ne morem pa mimo tega, da ne omenim, da imamo v Ženici plavž, v katerem lahko letno izdelajo nad milijon ton surovega železa, in katerega zmogljivost je petkrat večja kot lani izdelane količine v SOZD Slovenske železarne, da drugih plavžev v svetu z večmilijonsko zmogljivostjo niti ne navajam.

PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA

Pri izdelavi jekla smo za 7 % zaostali za planom za 8.291 ton je bila izdelana količina nižja kot leta 1980. Od leta 1974, ko so jeklarne prvič izdelale nad 700.000 ton, in sicer 764.000 ton jekla, je bila dosežena največja količina leta 1975 in to 796.000 ton, od takrat pa je bila dosežena nižja količina od lanskoletne samo še leta 1979. Vsa zadnja leta smo si želeli in prizadevali, da bi presegli 800.000 ton in vse doslej se to ni uresničilo. V jeklarni železarne Jesenice so v uspešnih letih izdelali za celo mesečno proizvodnjo več jekla kot v lanskem letu in prav toliko ter še nekaj več so zaostali za letnim planom. V obeh jeklarnah: na starih SM pečeh in elektrojeklarni so dosegli le 92 % letnega načrta. Da v elektrojeklarni niso izdelali toliko jekla kot leta 1980, je razumljivo, saj dober mesec niso obratovali zaradi montaže odpraševalne naprave. V SM jeklarni so stare peči, zato težave z ognjevzdržnim materialom in pomanjkanjem delavcev. Kljub temu je decembrska proizvodnja dokazala, da bi se dalo napraviti nekaj več. V železarni Ravne so dosegli 98 % letnega načrta in skoraj 3.000 ton manj kot leta 1980. Težave z vložkom, pomanjkanjem delavcev in ferolegur so mogoče ogrožale kvalitetni program še bolj kot količino. V železarni Štore so imeli okvaro transformatorja na novi električni obločni peči in vsaj rezultati v zadnjih mesecih lani kažejo, da bi verjetno, če te okvare ne bi bilo, vsaj dosegli letni načrt. V decembru, ko so izdelali doslej največjo mesečno količino, so mesečni načrt presegli za 6 %.

Za leto 1982, ki bo stabilizacijsko še bolj poudarjeno, kot je bilo preteklo leto, lahko pričakujemo, da težav ne bo nič manj. Kar 27.675 ton jekla bo treba izdelati več kot lani, da bi končno enkrat le dosegli teh, skoraj uročenih 800.000 ton. Proizvodne zmogljivosti so dane, najbrž pa bo treba premostiti marsikatero oviro, da dosežemo ta cilj.

BLAGOVNA PROIZVODNJA

Boljša oskrbljenost s polproizvodi iz tujih virov je omogočila višjo blagovno proizvodnjo kot leta 1980, čeprav je bila količina doma izdelanega jekla manjša. Letni načrt so med železarnami dosegli le v železarni Ravne, in sicer količinsko približno prav toliko kot leto poprej. Železarni Jesenice in Štore sta dosegli 97 % izvršitve letnega načrta, tako da znaša skupna izvršitev za vse tri železarne 98 %.

Med predelovalci žice, pri katerih je dosežena letna proizvodnja pri vseh precej večja kot leta 1980, skupno kar za 5 %, so izvršili letni plan proizvodnje le v Plamenu. Pri vseh drugih so izdatni zaostanki: pri Verigi 3 %, pri Tovilu 5 % in v Žični celo 25 %. Skupno so predelovalci žice zaradi poznanih vzrokov izvršili letni plan 88 %. Ponekod je bil načrt tudi prezahteven glede na dane možnosti prodaje in oskrbljenosti s polproizvodi. Napredek glede na prejšnje leto je torej pri vseh, izvrševanje letnega plana pa je slabo.

Kupci imajo precej pripomb, saj je bila lani pretežna količina načrtovane blagovne proizvodnje že vnaprej prodana. Rezultati po grupah proizvodov, že ob grobi oceni kažejo, da je bilo marsikje kaj narobe. Sivega in specialnega surovega železa so prodali blizu 2.000 ton manj, kot je znašal načrt.

Toplo valjanega jekla je bilo 3 % manj od načrtovane količine in precej zaostanka, okoli 7.400 ton, je samo pri polizdelkih. Valjanega paličastega jekla je dobilo tržišče 2 % več od predvidevanj v letnem načrtu; v železarni Ravne so dosegli 113 % načrta, v železarni Štore pa 96 % in pri slednji je to predvsem posledica izpada v proizvodnji jekla.

Pri valjani žici znaša izvršitev letnega načrta v železarni Jesenice 83 %, kar je sicer okoli 4700 ton več kot leta 1980, vendar 5.400 ton manj od plana. To je vplivalo tudi na oskrbljenost predelovalcev z valjano žico.

Količina izvaljane debele pločevine, čeprav je bila nekoliko zadrževana glede na težave oskrbe s polproizvodi, je bila sicer manjša kot leta 1980, vendar 11 % nad planirano količino.

Da so srednje in tanke pločevine izvaljali le 82 % plana, je bolj posledica slabega povpraševanja kot proizvodnih pogojev.

Tudi nova kovaška linija v železarni Ravne je vplivala na proizvodni rezultat, saj so izdelali za prodajo kar 18 % več, kot so planirali.

Proizvodnja jeklovlekov je bila v vseh treh železarnah nad planirano, v Štorah celo 15 % in skupna izvršitev za SOZD Slovenske železarne znaša 106 %.

Vlečene žice je bilo izdelane blizu 1.860 ton manj od načrtovanih količin, od tega zaostanka odpade skoraj 1.800 ton na železarno Jesenice.

Tudi letni plan hladno valjanih trakov in pločevine je bil realiziran le s 93 %. Še bolj kot količinski zaostanek je pomembno zaostajanje v kvalitetnem pogledu, ker delež nerjavnih kvalitet izdatno zaostaja za načrtovano količino, pa tudi dinamo kvalitet bi se dalo prodati izdatno več, kot znaša proizvodnja.

Livarne so presegle načrt v vseh skupinah izdelkov, ki jih spremljamo v mesečnih biltenih, s tem pa še ni rečeno, da so dobavile vse naročeno in dogovorjeno, kar velja seveda tudi za druge skupine izdelkov, pri katerih je navedeno, da je plan dosežen in presežen.

Pri vseh izdelkih finalizacije v železarnah, razen pri strojih in strojnih delih železarne Ravne, opažamo isto kot že leta nazaj: da letni plan ni bil izvršen. Lani ni bilo nič bolje kot leta 1980, vendar ne povsod.

Žičnih izdelkov so izdelali v železarni Jesenice približno 170 ton manj kot leto poprej, raznih izdelkov finalizacije iz pločevine in hladno oblikovanih profilov pa okoli 450 ton več, čeprav plana niso izvršili.

Strojev in strojnih delov so v letu 1981 izdelali kar blizu 1.350 ton več kot leto poprej, v železarni Štore pa 500 ton manj in tudi letnega načrta niso izvršili.

Vzmeti je bilo v železarni Ravne načrtovanih celo nekaj manj, kot je bila izvršitev leta 1980, plan pa so dosegli le 95 %.

Proizvodnja pnevmatskega orodja v železarni Ravne je bila načrtovana približno v enaki količini kot prejšnje leto, plan pa so dosegli 93 %.

Rezilnega orodja so izdelali nekaj več kot leta 1980, vendar so zaostali 8 % za načrtovano količino.

Traktorjev so izdelali v železarni Štore blizu 1.000 manj kot leta 1980 in so zaostali 29 % za načrtovanim številom.

Če pogledamo še rezultate pri predelovalcih žice po vrstah proizvodov, vidimo, da je bila proizvodnja pri večini izdelkov izdatno večja kot leta 1980, razen pri kovinskih vijakih v Plamenu, lesnih vijakih v Verigi, zakovicah v Tovilu, odkovkih v Plamenu in Verigi ter žičnih pletivih in vzmeteh ter nekaterih drugih izdelkih v Žični. Izvršitev letnega plana je dokaj pestra in zbirni podatek, da je letni plan blagovne proizvodnje dosežen 88 % bolj malo pove. Planirana količina vijakov je bila izvršena 103 %, matic 103 %, zakovic 131 %, razcepk 169 %, žičnikov več kot dvojna količina od načrtovanih 68 ton. Tisti izdelki, ki predstavljajo največje količine, pa ne kažejo ugodnih podatkov: pri verigah je skupna izvršitev 92 %, pri sitih v Žični 66 %, pri pletivih 80 % in varjenih mrežah 79 %.

ZAKAJ LETNI NAČRT PROIZVODNJE NI BIL IZVRŠEN?

Pri predelovalcih močno vpliva na proizvodnjo popraševanja na tržišču in seveda oskrbljenost s polproizvodi.

Poleg vseh zastojev, pomanjkanja delavcev, oziroma prekomerne odsotnosti, težav s polproizvodi, velikokrat težav z uvozom itd., lahko navedem v opravičilo, da se naložbe, načrtovane v razvojnih programih, še zdaleč ne izvajajo po predvideni dinamiki. Vse kaže, da za naložbe ni bila v letu 1981 porabljena niti polovica načrtovanih sredstev. Največjo prepreko predstavljajo restrikcije za uvoz opreme. Posledice zavlačevanja in odlaganja naložb se razumljivo odražajo na proizvodnji, ker ni novih, predvidenih zmogljivosti. Odražajo se tudi pri zastojih obstoječih naprav, predvsem tam, kjer je predvideno, da bodo nove naprave nadomestile stare in zato se v vzdrževanje vlaga manj pozornosti in sredstev. Podrobne informacije o izvrševanju naložb bomo objavili, ko bomo dobili celoten pregled o poteku in realizaciji v letu 1981.

ZAKLJUČEK

Primerjava med proizvodnjo leta 1980 in lani pokaže, da je bila v letu 1981 proizvodnja približno na isti ravni in v predelavi celo boljša, čeprav so bili pogoji težji. K sorazmerno dobri proizvodnji za tržišče je prispevala velik delež boljša oskrbljenost s polproizvodi. Pri izvršitvi letnega plana pa ne moremo biti zadovoljni z rezultati, ker so zaostanki pri večih izdelkih preveliki in so posledica nepredvidenih okvar ali drugih opravičljivih pa tudi neopravičljivih vzrokov ali pa nepravilnih predvidevanj.

Milan Marolt

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

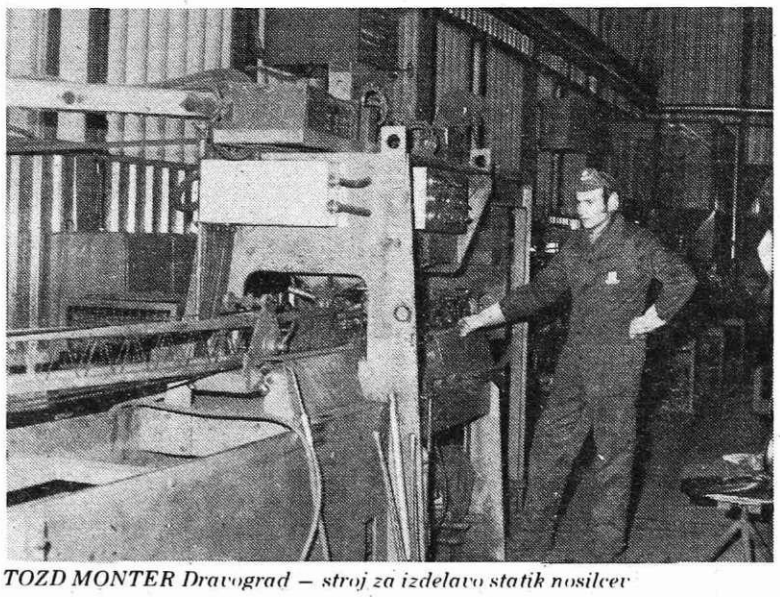

TOZD MONTER Dravograd – stroj za izdelavo statik nosilcev

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu februarju bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: SLAVICA ČUFAR, Družbena prehrana – 1. februarja, VALENTINA KOZAR, Družbena prehrana – 2. februarja, LJUBO TIMARAC, varnostna služba – 5. februarja, IVAN HAUS, Strojne delavnice – 8. februarja, FRANC GOLBA, Plavž – 9. februarja, VALENTIN NEMEC, Livarna – 9. februarja, VALENTIN ZUPAN, Remontne delavnice – 8. februarja, HELENA KRAMAR, FRS – 9. februarja, BLAŽ PANGERC, Vzdrževanje – 10. februarja, NEDA BRANC, Družbena prehrana – 12. februarja, ALBERT Jesenšek, Energetika – 13. februarja, ZDRAVKO ČUFER, Valjarna žice in profilov – 14. februarja, HELENA BOŽIČ, Energetika – 15. februarja, RUDI KAMENŠEK, Remontne delavnice – 17. februarja in MEHMED MULALIĆ, Žičarna – 29. februarja.

Vsem jubilantom iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO VKLJUČNO 7. FEBRUARJA

1. februarja, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, C. revolucije 3, štev. tel. 82-798;
2. februarja, BOŽO BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3 A štev. tel. 81-453;
3. februarja, EMIL AŽMAN, vodja sekt. novogradenj, Jesenice, Titova 3, štev. tel. 82-262;
4. februarja, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Boh. Bela 49 a;
5. februarja, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarna 9, štev. tel. 83-193;
6. februarja, FRANC BRELIH, vodja TOZD, Vzdrževanje, Jesenice, Kurirska 3, štev. tel. 81-612
7. februarja, VITO GRIČAR, vodja TOZD Valj. debele pločevine, Jesenice, Titova 2, štev. tel. 81-279.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, štev. tel. 2435.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 1. 2.	MIRKO ZUPAN	IGOR LOGAR
TOREK – 2. 2.	ANTON BURJA, ml.	AHMED TELALOVIĆ
SREDA – 3. 2.	EDO KAVČIČ	IGOR MEŽEK
ČETRTEK – 4. 2.	FRANC CERKOVNIK	PRIMOŽ ŽVAB
PETEK – 5. 2.	ANTON BURJA, st.	VLADO REPE
SOBOTA – 6. 2.	STANE MENCINGER	JANEZ FALETIČ
NEDELJA – 7. 2.	FRANC ARNEŽ	FRANCI NOVAK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 1. do 6. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta dr. Marija Može-Kovačič

V soboto, 6. februarja, samo dopoldne I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

Za borce v četrtek, 4. februarja, dopoldne.

V soboto samo dopoldne I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

ODSOTNOST V DECEMBRU 1981

	bolov.	red.let. dopust	ostala odsotn.	skupna odsotn.
PLAVŽ	7.51	12.72	1.17	21.4o
JEKLARNA	9.39	1o.88	2.22	22.49
LIVARNA	6.68	13.29	o.26	2o.23
VALJ.BL.ŠT.	7.56	12.24	o.97	2o.77
VALJ.ŽICE	8.61	13.17	o.95	22.73
VALJ.DEB.PL.	5.77	13.3o	1.o7	2o.14
HL.VALJ.BELA	5.93	11.91	1.96	19.8o
HL.VALJ.JES.	6.86	13.o5	o.68	2o.59
ŽIČARNA	1o.3o	13.78	2.76	26.84
PROFILARNA	8.88	11.99	o.55	21.42
VRAT.PODB.	13.o7	1o.31	o.22	23.6o
JEKLOVLEK	9.o7	14.73	1.6o	25.4o
ELEKTRODE	9.74	9.28	o.53	19.55
ŽEBLJARNA	6.89	11.56	o.39	18.84
STROJNE D.	6.13	15.2o	o.63	21.96
REMONTNE D.	6.22	13.92	o.6o	2o.74
VZDRŽEVANJE	5.5o	14.92	o.84	21.26
ENERGETIKA	4.14	13.73	o.98	18.85
TRANSPORT	4.84	11.77	o.64	17.25
DS KO-FI	6.o7	15.26	o.31	21.64
DS K S I	7.24	13.o6	o.63	2o.93
DS E T N	4.56	13.62	o.67	18.85
DRUŽB.PREH.	11.18	13.51	o.34	25.o3
S K U P A J	7.o8	13.o3	1.o3	21.14

Skupna odsotnost je v mesecu decembru v primerjavi z mesecem novembrom v poprečju za delovno organizacijo porasla za okoli 6,5 %, medtem ko je za posamezne TOZD oziroma delovne skupnosti to povečanje od 2 do 10 %.

Razlogov za povečanje je več, za vse TOZD in delovne skupnosti pa je možno postaviti glavni razlog v povečanem koriščenju rednega letnega dopusta.

Skoraj v večini TOZD in delovnih skupnosti je bil odstotek koriščenja dopusta blizu ravni odsotnosti v letnih mesecih. Verjetno prikaz koriščenja rednega letnega dopusta ni skladen tudi z dejansko odsotnostjo, saj bi v takem primeru ne mogli doseči tako dobrih proizvodnih in poslovnih uspehov v tem mesecu.

Smo v času planiranja rednih letnih dopustov za leto 1982, predvsem pa terminov njegove izrabe, zato bi za odklonitev takih anomalij že sedaj morali pričeti razmišljati, kako letos.

PREGLED SESTANKOV SDS

V času od 19. januarja do redakcije glasila smo iz enajstih temeljnih organizacij in ene delovne skupnosti prejeli 65 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Delovne skupine so nadaljevale z obravnavo kriterijev za poravnavo na osnovi zaključnega računa za leto 1981. V razpravah so izoblikovale pripombe, mnenja in stališča, ki pa jih v tem pregledu ne objavljamo. Poleg tega so pričele tudi z obravnavanjem poslovne politike za preteklo leto.

Iz temeljne organizacije JEKLARNA smo prejeli zapisnike s sestankov **SDS vodstvo TOZD, livna jama 1, 3, 4, prve izmene priprave vložka, druge in četrte izmene priprave vložka, konti liv 1 in 2, prve, tretje in četrte izmene peči.** Poleg obravnave kriterijev za poravnavo so določili še delegate, ki se bodo udeležili občnega zbora osnovne organizacije sindikata TOZD.

SDS vodstvo TOZD in modelna mizarna sta se sestali v temeljni organizaciji LIVARNA. Obravnavali sta kriterije za poravnavo in oceno delovne uspešnosti.

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin v temeljni organizaciji VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL so prevladovale obravnave ocen delovne uspešnosti in kriterijev poravnave, nekatere izmed njih pa so določile tudi delegate za občni zbor osnovne organizacije sindikata TOZD. Sestale so se naslednje SDS: **vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 4, adjustaža štekel 1, 2, 3, adjustaža bluming 1, 2, 3, 4, odprema adjustaže štekel in skupaj adjustaža štekel 4 Javornik in lužilnica adjustaže štekel. SDS bluming 1** je pod točko razno pripomnila, da garderohe še vedno niso urejene, radiatorji so zaprti in je zato mrzlo, temu se pridruži še prepih in pomanjkanje pip. Vse to pripomore k večji bolezenski odsotnosti. SDS je tudi menila, da je že čas, da se uredi regulative za valjanje in ohlajevanje trakov na šteklu in hladnem navijalcu. Na sestanku **SDS bluming 4** so opozorili na nedisciplino mladih valjavcev. V kabinah povzročajo nered in nesnago. Potrebno jih je na to opozoriti na razgovoru ali pa jih kaznovati. Tudi na sestanku **SDS adjustaža štekel 1** so postavili vrsto zahtev za izboljšanje delovnih pogojev: sprašujejo, kako je z odpravo ropota v oddelku, popraviti je treba vrata, ker je sedaj mraz in prepih; posada Bronx vprašuje, kako je s popravilom avtomatike, saj že šest mesecev delajo z ročno brzino. Posledica tega je manjša proizvodnja, kar pa se ne upošteva pri izračunu norme. Govorili so še o proizvodnji, disciplini in o uporabi zaščitnih sredstev. **SDS odprema adjustaža štekel** vprašuje, zakaj so bili prikrajšani za premije na izvoz (v drugih TOZD so jih dobili). Poudarili so tudi, da je treba poostriti delovno disciplino, predvsem še pri nakladanju, kjer mora odpremnik redno kontrolirati. Pripombe na osebne dohodke je imela **SDS adjustaža štekel 4 Javornik,** ki se je sestala skupaj z **lužilnico adjustaže štekel.** Menili so, da je v tem trenutku res nujno nekaj ukreniti, da bi se osebni dohodek delavcev popravil. Cene vsak dan rastejo, osebni dohodki v njihovi temeljni organizaciji pa so iz meseca v mesec isti.

O kriterijih poravnave sta razpravljali tudi **SDS vodstvo TOZD in valjarna žice 2** v temeljni organizaciji VALJARNA ŽICE IN PROFILOV. Zadnja je razpravljala tudi o proizvodnih rezultatih za mesec december in ugotovila, da so bili v zadnjem mesecu preteklega leta zelo neugodni pogoji za proizvodnjo (proizvodne naprave so v slabem stanju in podobno).

Iz temeljne organizacije HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike **SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1 in adjustaža HVJ, hladna valjarna 2, 3, žarilnica 1, 2, 3, 4, skladišče vložnega materiala, karisti HVJ, odprema HVJ, lužilnica 1 in 2.** Obravnavale so kriterije za poravnavo in pregledale poslovno politiko v preteklem letu. **SDS hladna valjarna 1 in adjustaža HVJ** sta pripomnili, da s sistemom delitve malice niso zadovoljni, rajši bi imeli stari sistem. Poleg tega je tudi ogrevanje obrata zelo slabo, v kopalnici pa manjka tušev in pip. Delavci so na sestanku **SDS hladna valjarna 2** pod razno postavili vprašanje, kaj je z ogrevanjem hale, delavci na V. Demagu pa so tudi vprašali, zakaj se ne popravi kalorifer za ogrevanje, ki je nameščen na stebru. **SDS hladna valjarna 3** je pripomnila, da je treba dati škarje 1 v remont, za škarje 3 pa nabaviti nove »plehe« (opomba: upamo, da smo prav prebrali zapisnik te SDS, ker je bil dokaj nečitljivo napisan). Poleg tega so pripomnili, da je treba popraviti kalorifer in namestiti zavese za vhodna vrata, kar se obljublja vsako zimo, vendar pri tem tudi ostane. Na sestanku **SDS žarilnica 2** so pripomnili, naj se končno že namestijo sesalne cevi na globinskih pečeh, na 7,5-tonskem žerjavu pa naj se osvetli mačka in črte zaradi boljšega pregleda pri saržiranju. **SDS žarilnica 3** je postavila vprašanje, ali imajo v temeljni organizaciji Žičarna posebne premije za izvoz žice, na sestanku **SDS žarilnica 4** pa so pripomnili, da se s strani vzdrževanja premalo skrbi za že dokaj iztrošene ali že neuporabne za nemoten proizvodnjo nujno potrebne dele. **Karisti HVJ** so menili, da morajo imeti vsi viličarji dodatek zaradi mraza, v katerem opravljajo svoje delo (in ne samo nekateri!). Poleg tega so tudi menili, da se delavcu, ki opravlja še delo drugega delavca (ki je v bolniški ali dopustu), ne more priznati samo dveh nadur. Delavci so tudi menili, naj se vagoni nakladajo samo dopoldan, ko imajo za to določenega karista. Na sestanku **odpreme HVJ** so poudarili, da je potrebno nabaviti in obnoviti naprave za dviganje bremen, ker so sedanje komajda še uporabne. **SDS lužilnica 1** je v svojem zapisniku zapisala, »da večjih pripomb pod razno ni, ostanejo pa še vedno stare iz prejšnjih zapisnikov«. **SDS lužilnica 2** je imela pripombo na vzdrževanje naprav. Le-to je dokaj slabo kljub temu, da se zavedamo, da novih naprav ne bo tako kmalu. Pri obravnavi januarskega plana proizvodnje je skupina mnenja, da je dosegljiv, vendar le ob boljšem izkoriščanju delovnega časa, večji disciplini tam, kjer ni zadostna in boljšem vzdrževanju obstoječih naprav.

Vse samoupravne delovne skupine, ki so se sestale v temeljni organizaciji PROFILARNA, so poleg skupnih vprašanj, ki so našteta v uvodu in omenjena že v pregledu prejšnji teden, obravnavale še delovno in tehnološko disciplino. Sestale so se **SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne.** Na prvem sestanku (imele so ga skupno vse SDS) so ugotovili, da je bilo pri oblikovanju profilov za izvoz nekaj težav. Delo v preteklem letu je bilo zadovoljivo, to pa je tudi želja za bodoče. Vodja je apeliral na vse, naj se vestno držijo delovne discipline (prihod na delo, odhod z dela, malica, sprotno javljanje odsotnosti delovodjem). Seznanjeni so bili tudi z nesrečo sodelavca pri delu in s planiranjem dopustov. Glede delovne in tehnološke discipline je enako ugotavljala tudi **SDS profilarna 2,** ki se je ločeno sestala čez nekaj dni. Tehnološka disciplina se je izboljšala in tako naj bo tudi v bodoče. Težave so predvsem pri izvozu, povzroča pa jih večkratno menjavanje orodja. Seznanjeni so bili tudi s poškodbo sodelavca in pri tem opozorili delavce na varno delo in spoštovanje predpisov o varnosti pri delu. Seznanjeni so bili tudi s planom dopustov in izpitih izobraževanja na delovnih mestih.

V temeljni organizaciji JEKLOVLEK se je sestala **SDS brusilnica 1** in poleg kriterijev obravnavala še kandidate za skupščine SIS in DPS.

V temeljni organizaciji ŽEBLJARNA so se sestale **SDS žebljarna 1, 2 in 3.** Na sestankih so obravnavali tudi predlog spremembe obračuna doseženih učinkov na žebljarskih strojih. **SDS žebljarna 1** je po obrazložitvi obširno razpravljala in zavzela naslednje pripombe: ker je ugotovljena povprečna razlika 10 % med prejšnjo in novo normo, se preveri obratovalni čas na osnovi teže in če je manjši od upoštevanega v normi in posledica manjšega preseganja norme, je treba povečati obratovalni čas strojev; če pa je obratovalni čas večji od normiranega, je treba ugotoviti vzroke nižjega doseganja norm. Ob koncu pa so določili še delegate za občni zbor osnovne organizacije sindikata TOZD. S sestankov **SDS žebljarna** smo prejeli dva zapisnika. Na prvem sestanku so obravnavali že prej omenjeni predlog sprememb obračuna doseženih učinkov na žebljarskih strojih in ga sprejeli s pripombo, da ne smejo biti manjši odstotki od povprečja delovne organizacije. Če bi bili odstotki manjši, se koregira oziroma popravi na osnovi teže proizvodnje in obratovalnega časa strojev. Tudi na tem sestanku so določili delegate za občni zbor. Na drugem sestanku so obravnavali poročilo o poslovanju v letu 1981 v TOZD Žebljarna ter ločeno poročilo o proizvodnji v zadnjem mesecu prejšnjega leta, rezultate izvajanja stabilizacijskega programa v mesecu decembru. Pod zadnjo točko so bile pripombe predvsem na odgovornost oziroma pazljivost pri dodajanju olja v stroje ter izmečke na vseh strojih. Pod točko razno so ponovno postavili vprašanje glede postavitve plošče za kuhalnik v jedilnici (to vprašanje so postavili že 16. marca in 3. novembra lani, pa odgovora še niso dobili). Poudarili so tudi, da je potrebno urediti vse pomanjkljivosti v zvezi s silosi. Tudi **SDS žebljarna 3** se je sestala dvakrat. Na prvem sestanku so obravnavali predlog spremembe doseženih učinkov na žebljarskih strojih in se z njim delno strinjali. Zavedajo se namreč, da takih preseganj norm ne more biti z ozirom na nove stroje, ki imajo tudi večje obrate. Veliko skrbi je v zvezi z vložkom, ki je zadnje čase nekvaliteten (glede na dimenzije in trdoto žice). Ob koncu so sklenili, da predlog posredujejo delavskemu svetu TOZD v potrditev. Tudi na drugem sestanku so imeli pripombe na kvaliteto vložka v okviru obravnave stabilizacijskega poročila za mesec december. V enem kolobarju je tudi po več dimenzij. Pripombe so bile tudi na kvaliteto čiščenja žičnikov ter na slab odnos nekaterih posameznikov – žebljarjev do kvalitete, ki zadnje čase močno pada. Menili so, da bi vse to moralo biti tema obravnave na sindikalni konferenci.

Iz temeljne organizacije REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnik **SDS RTA 2,** kjer so obravnavali kriterije, predlog programa dela sindikalne skupine in predlog za novo sestavo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD.

V temeljni organizaciji ENERGETIKA so se sestale **SDS vodstvo TOZD, PIV 1, 4, dispečerji elektroenergije 1, 2, 3, 4** (na skupnem sestanku), **delavnica PIV energije, delavnica toplotne energije, parne naprave 1, 2, delavnica elektro energije.** Obravnavale so že prej omenjene kriterije, nekatere pa so pregledale tudi sklepe samoupravnih organov. Na dnevne rede so nekatere uvrstile tudi obravnavo dohodkovnih odnosov storitvenih TOZD in vzroke za neuspel referendum 18. novembra. **SDS PIV 1** je pod razno pripomnila, da ne soglaša z odhodom strokovnjakov iz Železarne na opravljanje funkcij v občini. Menijo, da je za tako stanje kriv osebni dohodek v Železarni, saj so »... na občini najmanj za 30 % višji«. **SDS PIV 4** je menila, da bi morali postaviti oglasne deske v strojnice, kjer je več delavcev (kisikarna, Dorr čistilci itd.). Delavci so na sestanku **SDS delavnica elektro energije** zahtevali odgovor v zakonskem roku glede tega, kdaj bo sodelavec dobil ustrezno odločbo za dela in naloge, ki jih opravlja.

Kriterije poravnave so obravnavale tudi **SDS prometvleka 2, 3, tehtalci, avtomobilski prevozi** ter na skupnem sestanku **lokomotivska delavnica, vozovna delavnica, delavnica motornih vozil, vzdrževanje prog in elektro mehanska delavnica** v TOZD TRANSPORT.

V delovni skupnosti za EKONOMIKO, TKR in NOVOGRADNJE sta se sestali **SDS oddelek za študij dela, časa in nagrajevanja ter kemijski laboratorij HVB.** Prva je določila delegata za občni zbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti, druga pa je poleg ocene delovne uspešnosti in določitve delegatov za občni zbor obravnavala še predvidene kadrovske spremembe v svoji delovni skupini. Ugotovili so, da bosta pred poletjem zapustila delovno mesto dva sodelavca. Menili so, da je temu vzrok prenizka plačilna skupina in relativno najslabši pogoji dela v vsem kemičnem oddelku OTK. Pri novem kadrovanju bo torej treba nujno upoštevati mnenja njihove SDS.

Center za proučevanje samoupravljanja
in informiranje – Zdenka VRTAČNIK

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Strojne delavnice

9. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 15. januarja, je predsednik odbora za delovna razmerja v TOZD Strojne delavnice Slavko POLANC sklical deveto sejo, na kateri so obravnavali pregled sklepov prejšnje seje, vloge za sprejem novih delavcev, premestitve in prošnje. Pri pregledu sklepov prejšnjih sej je odbor ugotovil, da so vsi sklepi realizirani.

V zvezi s sklepom 3. 7. sedme redne seje je odbor zadolžil vodja orodjarne, da najde enakovredno zamenjavo za delovne naloge orodjarja-specialista, ker bo delavec, ki je te naloge opravljal, prestopil v TOZD Remontne delavnice.

Na prejšnji seji je odbor obravnaval pismeno vprašanje ključavničarja strojev, v katerem je izrazil nezadovoljstvo, zakaj ne napreduje na bolje vrednotene delovne naloge. Po poročilu vodstva TOZD je bil odbor mnenja, da sodelavec opravlja delovne naloge in opravila, ki spadajo v delokrog prvega ključavničarja.

Odbor je obravnaval vlogo dveh novosprejetih delavcev, enega je namestil na opravljanje delovnih nalog žagarja za določen čas 6 mesecev, drugega pa na opravljanje II. strugarja za nedoločen čas. Potrdil je dve premestitvi na bolje vrednotene delovne naloge.

Pri pregledu nadomeščanj v TOZD za mesec december 1981, je odbor ugotovil, da se sklep 1. 2. druge redne seje dosledno izvaja.

Pri obravnavanju prošenj je odbor odobril dvema sodelavcema dva dni neplačane odsotnosti.

Na prošnje odbora za izvedbo pokala Vitranc, smučarskega kluba Jesenice, TVD Partizana Horej in HK Jesenice odbor ni v celoti odobril števila dni izredno plačane odsotnosti. Odbor je menil, da ker je v TOZD zaposlenih veliko športnikov in športnih delavcev, v skladu s stabilizacijskimi ukrepi celotne kvote ni mogel odobriti.

S. G.

3. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V četrtek, 14. januarja, je predsednik odbora samoupravne delavske kontrole TOZD Strojne delavnice Anton Draksler sklical tretjo sejo, na kateri so obravnavali problematiko nadurnega dela. Pri pregledu sklepov prejšnjih sej je odbor ugotovil, da so vsi sklepi izvršeni.

Odbor samoupravne delavske kontrole je pri pregledu nadurnega dela ugotovil, da so bile izvršene nadure sicer upravičljive, pri posameznikih pa je število nadur v nasprotju z zakonom, ki dovoljuje 12 nadur tedensko in 48 nadur mesečno. Zato je odbor sprejel naslednje sklepe:

Delovodje so dolžni voditi sprotno evidenco nadur posameznih delavcev za tekoči mesec z namenom, da posameznik ne bo prekoračil zakonskega maksimuma.

V izjemnih primerih, ko bi prišlo do prekoračitve nadur, se morajo delovodje posvetovati z vodji obratov, ti pa obvestijo vodja TOZD in predsednika samoupravne delavske kontrole.

Odbor samoupravne delavske kontrole zadolžuje vodstvene delavce, da evidentirajo vzroke za nadure in razmislijo o možnih rešitvah, ki bi pripomogle k znižanju števila nadur.

Ob sklepu seje so na predlog predsednika odbora samoupravne delavske kontrole sprejeli sklep, da naj neposredni vodje dela zberejo imena interesentov za zaščitna očala z dioptrijo. Spiske naj oddajo do konca meseca na tajništvo.

S. G.

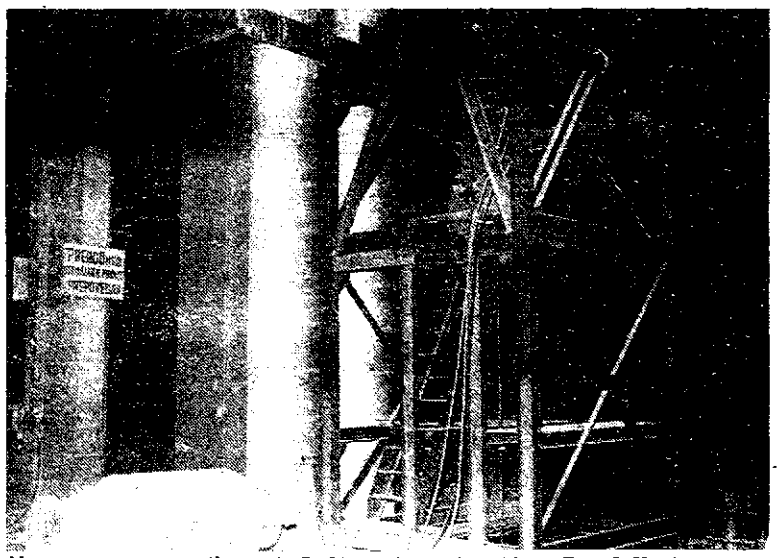

Nova naprava za vpihovanje CaSi praška na konti liv (Foto I. Kučina)

Železarski globus

LR KITAJSKA

Kitajska železarna Beijing, ena izmed vodilnih v tej državi, uporablja od pričetka šestdesetih let dalje postopek vpihovanja premogovega prahu skozi pihalnice v plavž. Pri tem nadomešča ena tona premoga 0,8 kg koksa. Lani je ta železarna prodala ta tehnološki postopek v zahodno Evropo, in sicer sta pravico za uvajanje prevzeli dve podjetji, eno iz Velike Britanije in drugo iz Belgije.

ZRN

Neko zahodnonemško in ameriško podjetje sta osnovala skupno družbo, katere namen je izpopolniti in vpeljati v praktično uporabo zmanjšanje porabe grafita in premoga za elektrode, ki jih rabijo pri obločnih električnih pečeh, v katerih danes izdelujejo že več kot 25 % surovega jekla v svetu. Za izdelavo tega jekla je potrebno letno okoli milijon ton elektro grafita, ki ga izdelujejo z večstopenjskim postopkom in ob znatni porabi energije. Bistvo novega postopka je v tem, da je precejšen del grafitne elektrode v obločni električni peči nadomeščen z vodohlajenim kovinskim držalom. Novo tehnologijo že tehnično preizkušajo v raznih obločnih električnih pečeh v državah zahodne Evrope, medtem ko jih bo v bližnji bodočnosti še več. Prvi rezultati poskusov so pokazali od 30 do 40 % prihranka grafita.

TOZD Remontne delavnice

9. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice Bernard Bratina je skical 9. redno sejo odbora v torek, 19. januarja. Po poročilu kadrovika o izvajanju sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so razen dveh vse izvršili.

V delovno razmerje za nedoločen čas so bili sprejeti štirje delavci, in sicer na dela in naloge 2. ključavničar, instrumentalec-specialist, 3. instalater in 4. elektrikar. Trije delavci so iz 3. ključavničarja napredovali v 2. ključavničarja, eden pa iz 2. na prvega ključavničarja.

Delavec montažnega oddelka je bil za dobo enega leta premeščen v delovno skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, delovno razmerje pa mu v TOZD ta čas miruje.

Dvema delavcema je odbor odobril sporazumno prekinitev delovnega razmerja, enemu pa je dal soglasje za prestop v TOZD Vzdrževanje.

Odbor je obravnaval vlogo gorske reševalne službe Jesenice, organizacijskega komiteja za pokal Vitranc in smučarskega društva Rateče-Planica ter petim delavcem odobril po en dan izredno plačane odsotnosti.

Zaradi treningov in tekmovanj je en delavec dobil sedem dni izredno plačane odsotnosti, udeležba na sestanku koordinacijskega odbora pri republiški konferenci ZSMS v Ljubljani pa se obravnava kot samoupravna dejavnost.

Odbor je obravnaval vlogo delavca iz žerjavnega oddelka, s katero zahteva pojasnilo o upravičenosti za beneficirano dobo. Odbor je bil seznanjen, da je ta delavec od vodja temeljne organizacije že dobil vsa pojasnila na postavljena vprašanja in soglaša, da se mu po njegovi želji ponovno dodeli delo ključavničarja specialista, glede na to, da v TOZD ta čas ni prostih drugih delovnih nalog za tehnika.

Odbor je obravnaval vlogo vodje obrata RTA za določitev odpovednega roka in v zvezi s tem sprejel ustrezno stališče.

ZK

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

EVIDENTIRANJE BRIGADIRJEV

Center za mladinske delovne akcije pri OK ZSMS Jesenice je na svoji zadnji seji sprejel sklep, da prične z evidentiranjem brigadirjev za zvezno in republiško mladinsko delovno brigado ter za pionirsko delovno brigado.

Da bi bile naše brigade tudi v letu 1982 tako uspešne kot v preteklih letih, je nujno, da se vsak evidentirani brigadir udeleži nekaj lokalnih delovnih akcij, ki bodo organizirane v naši občini.

KAKO SE LAHKO PRIJAVIŠ?

Vsaka osnovna organizacija ZSMS je dobila nekaj evidenčnih listov, zato naj vsak, ki bi se rad prijavil za sodelovanje v brigadi, stopi do predsednika svoje OO ZSMS, kjer bo dobil evidenčni list. Izpolnjenega naj pošlje ali prinese na OK ZSMS Jesenice, Titova 86. Evidenčni list morata podpisati kandidat in predsednik OO ZSMS, **pri pionirjih se morajo podpisati tudi starši.** Vsi tisti, ki iz kateregakoli razloga ne morete dobiti evidenčnih listov, se oglasite na OK ZSMS, kjer boste izpolnili evidenčne liste.

Ker bomo pripravili za vse evidentirane brigadirje tudi ustrezno obliko usposabljanja, center za MDA prosi, da se prijavite v najkrajšem možnem času.

KJE BODO DELALE NAŠE BRIGADE?

Predvidoma bo naša zvezna mladinska delovna brigada Jeseniško-bohinjski odred sodelovala v avgustu na eni izmed zveznih akcij na Hrvaškem, republiška brigada Jože Gregorčič-Gorenjc na Goričkem (Murska Sobota) v začetku julija, za pionirsko brigado pa še nimamo ustreznih podatkov.

Danilo Klinar

AKCIJE OO ZSMS KS ŽIROVNICA

V prvih treh mesecih novega mandatnega obdobja je osnovna organizacija ZSMS KS Žirovnica izvedla več akcij, ki so ob dobri organizaciji večinoma zelo uspele.

Prva in skoraj najpomembnejša akcija je bil obisk dijakov doma Dragi Milovanović iz Beograda, s katerimi smo že od leta 1979 pobrateni. Z njimi nas povezuje spomin na prvega sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića. Najboljši dijaki doma že dolga leta ob obletnici smrti prvega sekretarja SKOJ položijo venec na njegov spomenik v Završnici. Leta 1979 smo poiskali stike z vodstvom delegacije in se pobratili. Od tedaj vsako leto ob koncu junija naša osnovna organizacija sprejme dijake iz Beograda, prav tako pa Beograjčani sprejmejo naše mladince v oktobru.

Lani smo bili gostje naših prijateljev 21. in 22. novembra. Doživeli smo prisrčen sprejem in spoznali, s kakšno nesebičnostjo tamkajšnji ljudje nudijo gostoljubje svojim prijateljem. Dijaki so nam razkazali mesto in njegove znamenitosti. Medtem se je naše vodstvo z voditelji doma Dragi Milovanović dogovarjalo o nadaljnjem sodelovanju, ki ga bomo poskusili v prihodnje razširiti z dosedanjih medsebojnih obiskov na širše kulturno in ekonomsko sodelovanje v okviru izmenjave mladinskih delovnih brigad. Za izvedbo tako obsežne akcije pa naša osnovna organizacija nima zadovoljive finančne osnove, zato se z družbenopolitičnimi organizacijami v KS dogovarjamo za pomoč, tako finančno kot tudi z nasveti.

Takoj prvi dan po vrnitvi iz Beograda smo uspešno izvedli drugo akcijo. Pripravili smo drva za ogrevanje sejne sobe TVD Partizana v času mladinskih sestankov. Hišnik doma nam pred vsakim sestankom v sobi zakuri. To pa brez goriva ali finančnih sredstv za nakup le-tega ne bi bilo izvedljivo. S to akcijo smo torej prihranili precejšnjo vsoto denarja, kar je prav gotovo vredno pohvale.

Novo leto 1982 smo pričakali v salonu gostilne Pod Stolom. Priprave na najdaljšo noč v letu so potekale že od sredine decembra. Lastnica gostilne nas je razumela in nam za dosegljivo ceno ponudila ogrevan prostor in večerjo. Ostala organizacija je bila prepuščena nam samim. Dan pred praznovanjem smo prostor okrasili in pripravili material za program; plošče, kasete ter vse, kar je potrebno za dobro razpoloženje. Za popestritev programa smo pripravili novoletni dnevnik, vremensko napoved za našo KS v prihodnjem letu in seveda EPP ter posebno obdarovanje. Praznovanje se je začelo ob 20. uri in je trajalo »do konca«. Mislim, da je praznovanje povsem uspelo, saj nihče ni bil slabe volje in tudi kasneje ni bilo negativnih kritik.

V nedeljo, 10. januarja, je komisija za šport in prireditve organizirala enoto za pohod v Dražgoše. Na pohod se je pripravljalo več kot deset mladink in mladincev, zaradi slabega vremena pa se jih je pohoda udeležilo le nekaj.

Udeležili smo se tudi »kurirskega smuka« na Pristavi. Iz naše ekipe je bil najuspešnejši Janez Kovač, ki je osvojil prvo mesto.

To so bile glavne akcije v preteklih treh mesecih. Mislim, da je bilo obdobje kar uspešno in da bomo tudi v bodoče dobro delovali.

Branka Bešter

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

V sredo, 20. januarja, se je zbralo na drugi seji predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice. Poleg članov predsedstva so se seje udeležili še vodja TOZD, sekretar osnovne organizacije zveze komunistov, predsednik KS ZSMS Železarne, predsednik konference mladih delavcev in mladinec, ki je zadolžen za potek dela naše osnovne organizacije.

Po pregledu zapisnika in sklepov pretekle seje predsedstva smo soglasno sprejeli in potrdili operativni program dela osnovne organizacije za leto 1982. Vendar ta program dela ni fiksen; v primeru neizvršene planirane naloge v določenem mesecu, se le-ta prenese v naslednji mesec. Na vsakem sestanku osnovne organizacije bodo pregledali delo predsedstva med dvema sestankoma osnovne organizacije.

Z. Gradišnik je poročal o poteku smuka karavanških kurirjev NOB, kjer je sodelovala tudi ekipa iz osnovne organizacije.

V nadaljevanju smo govorili o evidentiranju kandidatov za stalno mladinsko delovno brigado »Železar«. Razpis bomo izobesili na vse oglasne deske v TOZD. Istočasno pa bomo evidentirali tudi kandidate za republiške in zvezne MDA. Aktivnost v stalni mladinski delovni brigadi »Železar« je predpogoj za sodelovanje na republiški oziroma zvezni MDA.

Potrdili smo tudi komisijo za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca za leto 1982.

Sledil je pregled aktivnosti za mesec februar po operativnem programu dela:

— tekma v odbojki (z OO ZSMS TOZD Transport),
— evidentiranje brigadirjev za MDA,
— pohod na Stol,
— tema iz idejnopolitičnega usposabljanja,
— izdelava stenskega časopisa za dan žensk.

Za izvedbo so bili zadolženi referenti za posamezna področja. DA

SEJA SVETA ZSMS SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

V četrtek, 21. januarja, je bila na Jesenicah prva seja sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne pod vodstvom novega predsednika Maksa Kragelnika. Na seji so pregledali sklepe programsko volilne konference, ki je bila decembra 1981 in analizirali seminar za mlade v okviru sveta ZSMS SOZD SŽ, katerega organizator je bil KS ZSMS Železarne. Splošna ocena je bila, da je seminar uspel.

Izvolili so tudi podpredsednika sveta, in sicer Marjana Terana iz Plamena Kropa. Delegati so obravnavali še program dela in finančni načrt sveta ZSMS SOZD SŽ, pravilnik o delu koordinacijskega odbora jugoslovanskih železarn in se dogovorili za delo sveta v januarju in februarju.

ZK

Tudi tako je delo industrijskih zidarjev (Foto I. Kučina)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

DOSEDANJA UPORABA HERBICIDOV V VOJNE NAMENE

— uničevanje rastlin preden dozorijo sadovi,
— desikacija (ovenelost) rastlin in predčasno dozorevanje,
— onesnaževanje hrane, vode, zemljišča in živih organizmov z namenom izčrpavanja nasprotnika.

Pred uporabo herbicidov nasprotnik upošteva naslednje parametre:

— skico terena, na katerem namerav uporabiti herbicide,
— opis rastlinstva, vrste kulturnih rastlin, v kakšnem stadiju rasti se nahaja rastlinstvo in kolikšna je že dozorelost teh rastlinskih kultur,
— predvideni način in čas uporabe, vrsta in količina herbicidov
— položaj in namen sil nasprotnika na tem območju ali njegovi bližini.

Sredstva in načini uporabe herbicidov v vojne namene so enaki uporabi vojnih strupov. Torej z razprševanjem iz nizkoletečega letala ali helikopterja (višina preleta 50—100 metrov) v obliki megle, sprejev in aerosolov, drobnih kapljic ali pa posipanje s praškom.

Bistveni pogoj za uspešno razširjanje herbicidov z letali (helikopterji) so tudi ugodni vremenski pogoji. Optimalne (najboljše) rezultate dosežemo ob mirnem vremenu (ob inverziji ali nevtralnem stanju, ponoči med 2. in 3. uro in v jutranjih urah med 8. in 9. uro, pri oblačnem vremenu brez dežja in hitrosti vetra 2 m/sek.

HIBE HERBICIDOV

Nekatere izkušnje iz desetletne vietnamske vojne izkazujejo tudi pomanjkljivosti teh rastlinskih strupov. Lahko jih strnemo v nekajh postavk:

— da bi bila defoliacija (ogolelost) v gostih gozdovih popolna, drevje je v njih razporejeno »v nadstropja«, je potrebno nekajkrat polivati tako področje, da je učinek dosežen (najvišje, visoko, srednje in najnižje drevje),
— herbicidi so uporabni samo med aktivno rastjo rastlinskih kultur,
— herbicidi ne delujejo enako učinkovito na vse vrste rastlin,
— raznovrstnost rastlinstva v SFRJ onemogoča, da bi z uporabo samo enega herbicida popolnoma uničili vse rastlinstvo na določenem sektorju naše države,
— v sušnih obdobjih (suh zrak, suha zemlja) se učinki herbicidov znatno zmanjšujejo,
— ob visokih temperaturah hlapljivi herbicidi hitro hlapijo in se izgubijo v ozračju, pri močnih vetrovih pa znatno pade njihova učinkovitost.

Kljub zgoraj naštetim hibam pa herbicidi vseeno občutno pustošijo in uničujejo rastline. Po uporabi defoliantov si ogolele rastline ne morejo zagotoviti hranljivih snovi, ki so jim neogibno potrebne za razvoj preostalega dela rastline. To jim je nujno potrebno, ker le v listnem predelu teče življenjsko pomemben proces na osnovi sončne energije — to je znani proces fotosinteze.

Če so prizadete večje površine rastlinskih kultur, je porušeno ravnotežje. Niti človek, niti žival ne zmoreta sama brez pomoči rastlinstva izkoriščati svetlobne energije sonca. To sposobnost imajo samo rastline — le rastline opravijo fotosintezo. Uničenje rastlinstva na določenem območju povzroči mikroklimatske spremembe, ki občutno vplivajo na živi svet nasploh.

Znani so primeri iz vietnamske vojne, ko se je celoten kmetijski pridelek zmanjšal za okoli 30 %, pridelek kavčuka pa za več kot 45 %. Poleg upadanja kmetijske proizvodnje uničujejo herbicidi tudi rodovitnost zemlje, uničujejo pa tudi žuželke, ki prenašajo cvetni prah in oplojujejo rastline.

Poleg strupenega delovanja na živali in rastline povzročijo tudi organske poškodbe na človeškem organizmu.

Rakotvorno (kancerogeno) in mutogeno (sprememba dednih lastnosti) delovanje herbicidov je dokazano. Herbicidi povzročajo okvare na vitalnih organih človekovega organizma (okvara vida, dražljaji in vnetje na tkivu, alergije, prebavne motnje, lokalne nekroze jeter in degeneracija ledvičnih tubulov ter izpadanje las).

TRAJNA NEVARNOST ZA ŽIVI SVET

Kakodilna kislina vsebuje 54 % arzena in deluje agresivno na širokolistne rastline, n.pr. na riž.

Ker predstavlja zastrupitev z arzenskimi preparati pravzaprav »kopičenje« v človeškem organizmu — pomeni uporaba tega herbicida (kakodilne kisline) trajno nevarnost za življenje ljudi.

PIKLORAM je eden od najaktivnejših herbicidov. Obstojnost na zemljišču je več let. Pri hudih zastrupitvah s pikloramom nastopi apatičnost, depresija in mlahavost mišičevja, občasni krči in koma. Nastopi tudi krvavitev iz ust in nosu, krvava driska (diureja).

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD STROJNE DELAVNICE

Deveta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice je bila 11. januarja.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da je zaradi pomanjkljivo sprejetega sklepa na osmi seji prišlo do spora med predsednikom nadzornega odbora in blagajnikom. Sklep so ustrezno dopolnili, da bi odpravili nepravilnost (naknadno so nadzornemu odboru odobrili 17.000 din: 11.000 din za nakup 20 knjig in 6.000 dinarjev za darila za dva člana izvršnega odbora).

Izpolnili tudi niso sklepa, da bodo obiskali najbolj bolne upokojence in jih obdarili, ker nimajo vseh naslovov.

Posamezne člane so zadolžili za pripravo volilne konference.

Ponovno se bo moral sestati koordinacijski odbor, ker se sedanja blagajničarka izvršnega odbora ne strinja s svojo ponovno kandidaturo in ne namerava več voditi blagajne izvršnega odbora.

TOZD PROFILARNA

Na 23. seji izvršnega odbora osnovne organizacije TOZD Profilarna, ki je bila v torek, 12. januarja, so se dogovorili, da bo občni zbor osnovne organizacije 30. januarja v zgornjih prostorih restavracije Kazina. Na občni zbor bodo povabili tudi upokojene sodelavce.

Posamezne člane izvršnega odbora so zadolžili, da pripravijo poročila o delu komisij.

Izvolili so tričlansko komisijo, ki bo predlagala enega od delavcev temeljne organizacije za državno odlikovanje.

TOZD JEKLARNA

Dvanajste seje izvršnega odbora osnovne organizacije sidnikata TOZD Jeklarna, ki je bila v torek, 12. januarja, so se poleg štirinajstih članov udeležili tudi predsednik izvršnega odbora konference sindikata Železarne, predsednik osnovne organizacije ZSMS Jeklarne in predsednik delavskega sveta TOZD Jeklarna.

Pregled sklepov je pokazal, da še vedno niso dobili odgovora na pripombe zaradi prehrane v kantini martinarne.

Sodelavca so zadolžili, da pripravi osnutke za izdelavo kipa — simbol martinarja, ki bi ga lahko kot darilo podarjali vsem upokojenim sodelavcem.

Člane izvršnega odbora bodo nagradili za njihovo dveletno delo, s knjigami.

Potrdili so pravilnik o delu občnega zbora in zadolžili tričlansko komisijo, da predlaga tričlansko delovno predsedstvo in tričlansko verifikacijsko in kandidacijsko komisijo za občni zbor.

Predsednike komisij so opomnili, naj do občnega zbora pripravijo poročilo o delu komisij. Predlagali so, naj bi v finančnem planu za leto 1982 upoštevali večje izdatke za kulturno dejavnost. Finančni plan so morali do 18. januarja pripraviti: predsedniki komisij, predsednik izvršnega odbora in blagajnik in ga bodo potrdili na občnem zboru.

Obravnavali so štiri prošnje za denarno pomoč, dve so zavrnili, dvema sodelavcema pa so odobrili po 1.500 in 2.000 din.

Predsednik je člane izvršnega odbora informiral tudi o razpravi o spremembi pokojninske osnove. V pokojninsko osnovo se naj bi vštevali tudi osebni dohodek, ki ga je dobil delavec za delo, ki ga je bil po zakonu dolžan opraviti, a je delo trajalo več kot polni delovni čas.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na sedmi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana, ki je bila 12. januarja, so pregledali priprave na občni zbor.

Odločili so se za delegatski sistem občnega zbora, vendar so na občni zbor vabljeni vsi delavci temeljne organizacije in upokojeni sodelavci.

Seznanili so se z uvedbo vojaške diktature na Poljskem.

Potrdili so izplačilo denarne pomoči ženama umrlih sodelavcev. Sodelavca so predlagali za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije.

Predlagali so kandidate za konferenco sindikata Železarne, za novi izvršni in nadzorni odbor, potrdili pa so delegata za povezavo s klubom samoupravljalcev in za prvo sejo občinske kandidacijske konference. Seznanil so se tudi z listo možnih kandidatov za nosilce vodilnih funkcij v občini. Delavskemu svetu so predlagali v potrditev volilno komisijo.

Vsem sodelavcem, ki že osem let delajo v temeljni organizaciji, bodo podarili reprodukcije slik Jaka Torkarja.

DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE

Osnovna organizacija sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve je imela občni zbor 15. januarja.

Najprej so izvolili delovno predsedstvo in potrdili verifikacijsko in kandidacijsko-volilno komisijo. Nadzorni odbor je sporočil, da v finančnem poslovanju izvršnega odbora ni bilo nepravilnosti, zato je bila predlagana razrešnica staremu odboru sprejeta.

Pred tem so poročali o delu odbora in osnovne organizacije predsednik in referenti posameznih komisij. Izrečenih je bilo nekaj kritičnih pripomb, ki naj bodo smernice za delo novega izvršnega odbora, ki so ga potrdili v predlagani sestavi. Izvolili so tudi člane izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne.

DELAVSKI SVET ŽELEZARNE POTRDIL POSLOVNO POLITIKO IN GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO 1982

(Nadaljevanje s 1. strani)

— izvoziti najmanj okoli 14 % celotne blagovne proizvodnje, od česar bo namenjeno konvertibilnemu tržišču kot čisti izvoz izdelkov v vrednosti najmanj 15,5 milijonov dolarjev ali 7 % več kot v letu 1981. Če se bodo med letom pogoji za pridobivanje deviz spremenili, bo potrebno naš izvoz temu prilagoditi;

— 5 % večji fizični obseg skupne proizvodnje, pri čemer bo posebno pomembno doseganje planirane količine lastnega jekla v višini 487.000 ton;

— 3 % rast produktivnosti merjena z gotovo proizvodnjo na zaposlenega;

— 1,4 % rast zaposlenosti za predviden obseg proizvodnje, pri čemer bo prednost imela neposredna proizvodnja;

— zaključiti pričete naložbe in začeti z izgradnjo jeklarne 2 in naložbami, ki bodo zagotavljale vsaj 50 % izvozno naravnanost. V letu 1982 bomo za financiranje naložb skupnega pomena združevali 95 % akumulacije;

— oblikovanje sredstev za osebne dohodke v višini, ki bo odvisna od ustvarjenega dohodka in izpolnjevanja planiranih ciljev. Višina sredstev za osebne dohodke naj praviloma zaostaja za stopnjo rasti dohodka za največ 10 %.

Doseganje ključnih ciljev v letu 1982 bo pogojeno z doslednim izpolnjevanjem nalog, ki so opredeljene po posameznih področjih.

O naložbah in finansiranju je delegate delavskega sveta seznanil podpredsednik poslovodnega odbora Boris BREGANT, ki je dejal, da zaostreni pogoji gospodarjenja v letu 1982 omejujejo možnosti na področju naložb. S srednjeročnim planom sprejete naložbe bo potrebno reducirati in prilagoditi dejanskim možnostim. Poudaril je, da naj bi v letu 1982 predvsem zaključili začete naložbe, za vse nove naložbe pa upoštevati usmeritve, ki kot prvi pogoj zahtevajo izvozno naravnanost. Kot prioriteta še naprej ostane izgradnja JEKLARNE 2, ki naj bi jo začeli graditi v letošnjem letu. Ključne naloge bodo naslednje:

— za finansiranje naložb bomo združevali 95 % akumulacije za skupno sprejete programe;

— za razvoj bomo združevali sredstva na osnovi samoupravnega sporazuma na nivoju SOZD Slovenske železarne, ki opredeljuje jeklarno 2 kot prioritetno naložbo;

— potrebno je storiti vse, da se začne izgradnja jeklarne 2, in sicer v okviru možnosti koriščenja lastnih sredstev in sredstev združenih v okviru SOZD Slovenske železarne ter naših kupcev.

Pri finansiranju vseh naložb v letu 1982 bomo zagotovili naslednjo strukturo virov: lastna sredstva 35 %, združena sredstva v SOZD Slovenske železarne 10 %, sovlaganja kupcev 20 %, krediti domačih bank 25 %, krediti tujih bank 7 % in ostala sredstva 3 %.

Na osnovi obrazložitev in razprave so delegati v zvezi s tem sprejeli naslednje sklepe in ugotovitve:

— predlog proizvodnega plana železarne Jesenice in poslovna politika za leto 1982 sta pripravljena na osnovi predvidevanj oskrbe Železarne s surovinami, polizdelki in repromaterialom ter lastne proizvodnje jekla;

— v primeru občasnega pomanjkanja primernega vložka je v posameznih fazah proizvodnje potrebno pri razporejanju polizdelka upoštevti kriterije ekonomičnosti in izkoriščanja najproduktivnejših naprav;

— storiti je potrebno vse, da se za predvideni fizični obseg proizvodnje zagotovi planirana količina surovin, repromateriala in polizdelkov ter prodaja;

— v zvezi s pripombami samoupravnih delovnih skupin glede na plan za leto 1982 so ugotovili, da niso takšne narave, da bi zahtevale bistvene spremembe plana proizvodnje v Železarni, kljub temu, da so v TOZD Livarna in Profilarna predlagali spremembo svojih letnih planov.

V nadaljevanju seje so bili delegati delavskega sveta seznanjeni s poročilom o izidu referenduma v tistih temeljnih organizacijah, kjer niso sprejeli:

— samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe (TOZD Plavž, Vzdrževanje, Energetika),

— sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo v zvezi z reorganizacijo nabavnega in prodajnega sektorja v komercialni sektor (TOZD Plavž),

— sprememb in dopolnitev statuta delovne organizacije železarne Jesenice v zvezi z reorganizacijo prodajnega in nabavnega sektorja v komercialni sektor (TOZD Plavž).

Na osnovi teh ugotovitev in ugotovitev delavskih svetov temeljnih organizacij, kjer niso sprejeli predlaganih samoupravnih aktov ter na predlog odbora za uresničevanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu Železarne, so sklenili:

— da se ponovno razpiše referendum za sprejem predloga samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v temeljnih organizacijah Plavž, Vzdrževanje in Energetika in sicer najkasneje do 3. marca 1982;

— ponovno se razpiše referendum za sprejem sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Plavž, najkasneje do 3. marca 1982.

Predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan ŠČERBIČ je predlagal naslednja imenovanja, katera so delegati soglasno potrdili:

— V organe TEMELJNE BANKE GORENJSKE so imenovali naslednje delegate:

Borisa PESJAKA, vodja finančno računovodskega sektorja Železarne — delegat TOZD Jeklarna,

Matevža MELEJA, vodja financ v Železarni — delegat TOZD Elektrode,

Florjana VELIKAJNA, vodja oddelka dolgoročnih financ — delegat TOZD Hladna valjarna Bela,

Staneta ERJAVCA — vodja finančne operative novogradenj — delegat TOZD Valjarna debele pločevine,

Vinka ROTARJA, vodja tehničnih služb v TOZD Remontne delavnice — delegat v TOZD Remontne delavnice.

— V REPUBLIŠKO ZDRAVSTVENO SKUPNOST SR Slovenije so delegati imenovali kot možnega kandidata Ivanko ZUPANČIČ iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje;

— V ODBOR ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD so namesto dosedanje članice odbora, ki je bila upokojena, imenovali Miro GRAJ iz TOZD Elektrode.

Na predlog finančno računovodskega sektorja so v KOORDINACIJSKO KOMISIJO pri inventurni komisiji imenovali Antona REŠETIČA, vodja finančne inšpekcije kot predsednika in Franca RAVNIKA, referenta za osnovna sredstva in Janeza GREGORIJA, referenta nabave kot člana.

Na predlog finančno računovodskega sektorja so potrdili, da se v INVENTURNO KOMISIJO PRI MATREZU imenuje Jožeta PERNUŠA iz delovne skupnosti skupnih služb za komercialne in finančne zadeve, Viktorja RAKOVCA iz temeljne organizacije Jeklarna, Franca GOLBA iz temeljne organizacije Plavž in Primoža PETERMANA iz delovne skupnosti skupnih služb za komercialne in finančne zadeve.

Na predlog vodje splošnega sektorja je delavski svet imenoval Emila NOČA iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje za predstavnika pravne osebe v postopku pred občinskim sodnikom za prekrške na Jesenicah zaradi očitane kršitve člena 54 druge točke zakona o varstvu pri delu.

Delegati so ugotovili, da so delavski sveti temeljnih organizacij obravnavali informacijo o stanju priprav za izgradnjo JEKLARNE 2 in potrebnih aktivnosti v zvezi z nadaljevanjem priprav na pričetek izgradnje. Da bi zagotovili pogoje financiranja in osnovne pogoje obratovanja jeklarne 2 so na predlog delavskega sveta Železarne z dne 21. decembra 1981 delavski sveti temeljnih organizacij sprejeli naslednje sklepe:

— za zagotovitev lastnih sredstev investitorja TOZD Jeklarna se združujejo potrebna sredstva iz proste amortizacije TOZD. Višina in pogoji bodo določeni s posebnim samoupravnim sporazumom o združevanju sredstev za projekt jeklarna 2;

— za zagotovitev združenih sredstev iz SOZD Slovenske železarne soglašajo s sklenitvijo pogodbe o skupnem vlaganju v projekt jeklarna 2 po kriterijih iz veljavnega samoupravnega sporazuma;

— za zagotovitev sredstev sovlagateljev se strinjajo s pristopom k samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v SOZD Slovenske železarne za obdobje 1981—1985;

— za zagotovitev domačih kreditov soglašajo s pristopom k bančnemu konzorciju za združevanje sredstev za razvoj programa črne metalurgije v SOZD Slovenske železarne za obdobje 1981—1985;

— za zagotovitev uvoza opreme za naložbo se strinjajo, da bodo temeljne organizacije pristopile k samoupravnemu sporazumu o združevanju deviznih sredstev za pokrivanje uvoza za opremo jeklarne 2. Devizna sredstva bodo pridobljena z dodatnim izvozom podpisnic samoupravnih sporazumov. Ta sredstva naj bodo izvoznicam priznana v celoti, to je 100 %;

— za pokrivanje izpada dohodka, ki bo nastal v prvih dveh letih obratovanja jeklarne 2, se strinjajo, da bodo temeljne organizacije ta izpad solidarno po posebnem programu pokrivale;

— za pokrivanje potrebnih deviznih sredstev za nabavo reprodukcijskega materiala in rezervnih delov za jeklarno 2 soglašajo, da bodo temeljne organizacije združevale svoja devizna sredstva po posebnem programu.

V nadaljevanju seje so delegati ugotovili, da so zbori delavcev vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, razen TOZD Hladna valjarna Bela, obravnavali in sprejeli dopolnila k samoupravnim sporazumom o temeljih planov SIS družbenih dejavnosti za obdobje 1981 do 1985 v letu 1982. Pripombe in predloge, ki so bili oblikovani na zborih delavcev, bodo posredovani samoupravnim interesnim skupnostim v pisni obliki in prek delegatov.

Ugotovili so tudi, da so vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti obravnavali in sprejeli brez pripomb samoupravni sporazum o ustanovitvi enote izobraževalne skupnosti za metalurško, kovinsko-predelovalno, elektro in naravoslovno-matematično usmeritev v usmerjenem izobraževanju pri ŽIC na Jesenicah.

Ugotovili so, da so delavski sveti tistih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, kjer je bilo potrebno, sprejeti popravek sklepa glede povišanja osebnega dohodka za 7 %, ki velja od 1. novembra 1981 dalje in ne samo za november in december 1981.

Predsednik poslovodnega odbora Železarne je v nadaljevanju poročal o delu Železarne v letu 1981 in opredelil smernice za delo v letu 1982.

Na seji so podelili Oskarju KüRNERJU iz delovne skupnosti za ekonomiko, raziskave in razvoj ter novogradnje PANTZOVO NAGRADO, na predlog razpisne komisije za podelitev nagrade NOVATOR LETA pa so to nagrado podelili avtorjem tehnične izboljšave št. 2427 — uvedba zaščitnega plina za globinske peči EWB, ASEA in BBC: Avreliju RAVNIKU, Jakobu ŠRANCU, Janezu KOMELU in Antonu KELVIŠARJU.

Ob koncu seje je predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Štefan ŠČERBIČ seznanil delegate, da so na deveti razstavi inovacij na Reki prejeli plakete naslednji sodelavci naše železarne:

BRONASTO PLAKETO — za plinski gorilnik — Jaka Šranc in Avrelij Ravnik,

BRONASTO PLAKETO — za uvedbo nove elektrode za pozicijsko varjenje — Janez Zaveljcina, Janez Mesec, Jernej Markež, Milan Vovk in Mirko Podgoršek,

ZLATO PLAKETO — za novo vrsto traka za povezovanje embalaže — Bogdan Ravnik, Ivan Cundrič, Janez Jamar, Anton Ravnik, Peter Muhar, Janez Pavlin, Janez Rozman, Branko Banko in Vinko Skumavec.

D. M.

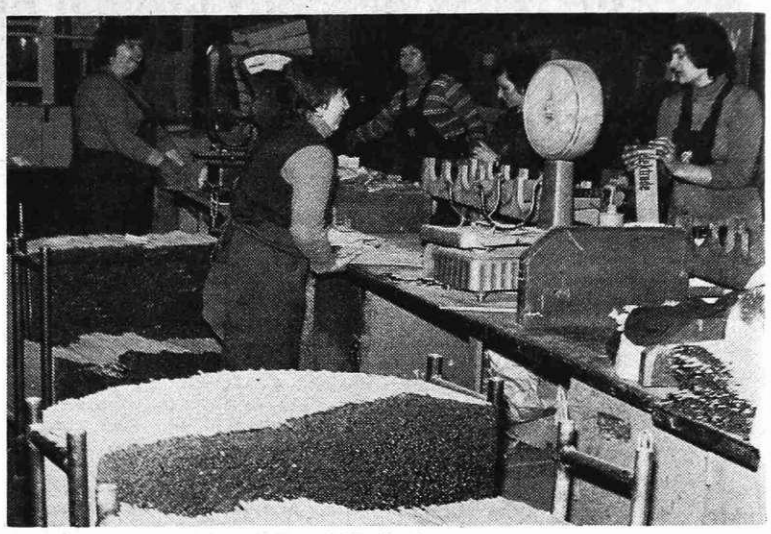

Ročno pakiranje elektrod (Foto I. Kučina)

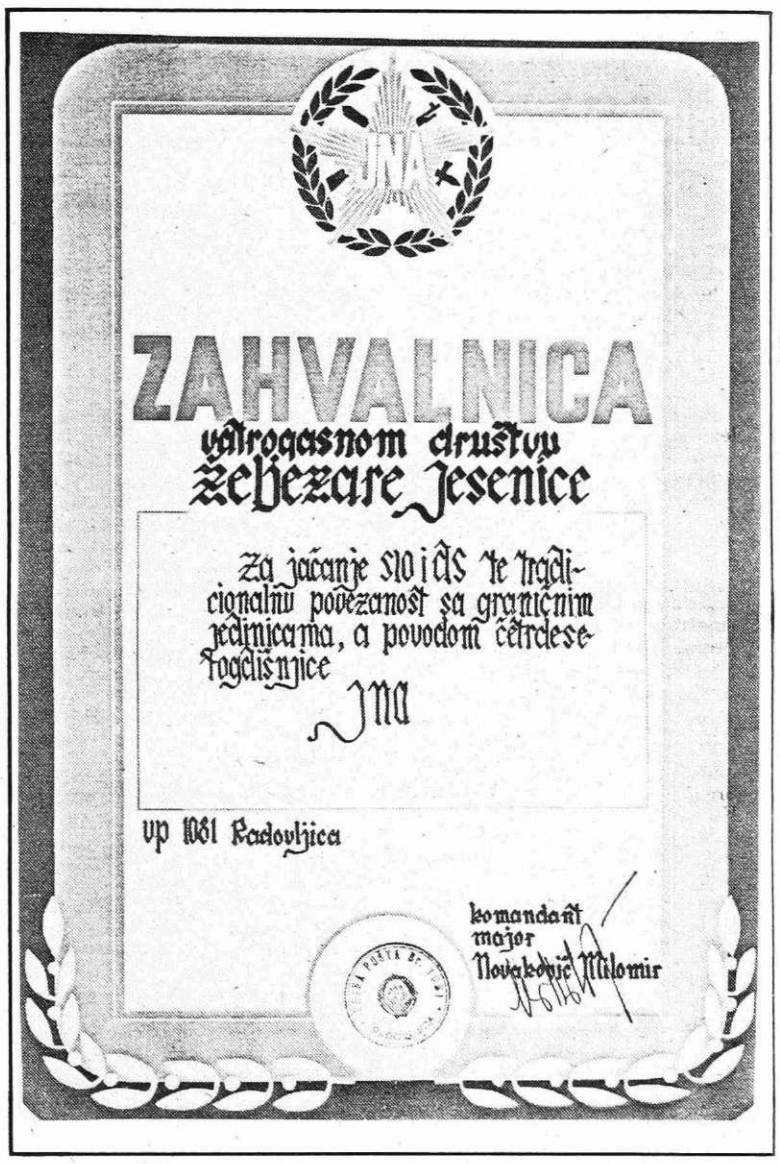

BROŠURA ZA NOVOSPREJETE DELAVCE

Kadrovski sektor naše železarne je v začetku letošnjega leta izdal drobno brošuro z naslovom PREDSTAVITEV ŽELEZARNE IN NAPOTKI ZA VARNO DELO, ki je namenjena novosprejetim delavcem in je tiskana v slovenskem in srbohrvaškem jeziku. Ta publikacija naj bi prispevala, da bodo novosprejeti delavci poleg ustne informacije čim bolje seznanjeni z Železarno in varnim delom.

V prvem delu je predstavljena Železarna s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi, proizvodni proces in obseg proizvodnje. Sledi pravna predstavitev varstva pri delu in razlaga načina usposabljanja delavcev TOZD in delovnih skupnosti za varno delo, pravice in dolžnosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu ter predstavitev oddelka za varstvo pri delu in varstvo okolja. Ta del je sklenjen z razlago načina reševanja in prve pomoči v Železarni in predstavitvijo sredstev in opreme za osebno varstvo delavcev.

V drugem delu brošure so predstavljene nevarnosti, ki prežijo na delavce v Železarni in načini, kako se pred njimi obvarujejo, oziroma zaščitijo. Podrobno so obdelane: nevarnosti v cestnem in železniškem prometu, nevarnosti pri delu z viličarji, pri delu z žerjavi, nevarnosti pri delu z električnim tokom, pri delu s plini (ogljikov monoksid, kisik, tekoči naftni plin, dissous plin), nevarnost pri delu s kislinami in lugi, tehnična varnost strojev in naprav, nevarnosti na delovnem mestu in delovni okolici in delo na višini in odprtinah.

Besedila so napisana dokaj poljudno, prav pa bi bilo, da bi takim publikacijam, ki imajo trajnejši pomen, tudi v jezikovnem pogledu namenili večjo pozornost.

Besedila sta napisala Milan LUŽNIK in Franc TREVEN, ilustracije je prispeval Miloš SVETINA, v srbohrvaščino pa je prevedel Siniša PETKOVIĆ.

Brošura je prav gotovo zelo koristno dopolnilo k prizadevanjem, da bi bili novosprejeti delavci čimbolje seznanjeni z Železarno in navodili za varno delo. Pri tem je naš kadrovski sektor izhajal iz spoznanja, da prepletenost ustne, pisne in slikovne informacije daje optimalne možnosti za dobro informiranost delavcev.

Vlivanje svinčevega jekla (Foto I. Kučina)

ANALIZA JAVNE OBRAVNAVE O OSNUTKU PREDLOGA ZA SPREMEMBO DOHODKOVNIH ODNOSOV V ŽELEZARNI

V zadnji številki Železarja smo objavili pregled dosedanje dejavnosti v procesu priprave in obravnave osnutka predloga z razlago bistva sprememb dohodkovnih odnosov, oziroma pridobivanje dohodka v storitvenih TOZD. Danes nadaljujemo z analizo pripomb na predlagani osnutek.

VSEBINA IN OPREDELITEV PRIPOMB

Od 4. do 20. januarja 1982 smo prejeli povzetke zapisnikov 172 samoupravnih delovnih skupin (v nadaljnjem besedilu – SDS), iz katerih je razvidno, da so obravnavale osnutek predloga novih dohodkovnih odnosov, sklepe dveh delavskih svetov in tri individualne pripombe.

Sorodne pripombe ali stališče smo razvrstili v naslednje skupine:

A. splošne pripombe, ki izražajo stopnjo zadovoljstva z osnutkom predloga,

B. pripombe na posamezne člene dopolnjenega samoupravnega sporazuma,

C. pripombe, ki ne sodijo v področje dohodkovnih odnosov,

D. vprašanja,

E. brez pripomb in stališč.

A. Pripombe, ki izražajo stopnjo zadovoljstva z osnutkom predloga:

Prva podskupina pripomb je takih, ki izražajo nezadovoljstvo zaradi neizpolnjenih pričakovanj, ker

a) sprememba dohodkovnih odnosov ni posledica reorganizacije vzdrževalnih TOZD. Storitvene TOZD so še vedno premalo vezane na proizvodne TOZD. Po mnenju delovnih skupin ponvično gospodarstvo 1, Plavž 4 in Žičarne 1 i 2 bi se morali vzdrževalci organizacijsko spojiti z zaposlenimi v proizvodnji povsod, kjer imajo stalne naloge in opravila v eni TOZD. Šele nova organiziranost je lahko pravilno izhodišče za nove dohodkovne odnose.

Odgovor: Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri pridobivanju skupnega prihodka in določanju internih cen opredeljuje odnose med in znotraj TOZD pri pridobivanju in delitvi dohodka, zato ne more posegati oziroma spreminjati organizacijske ureditve železarne Jesenice. Ugotavljanje dohodka je namreč posledica določene organizacije.

Zato smo že uvodoma poudarjali, da z osnutkom predloga predpostavljamo nespremenjeno organizacijo tako proizvodnih kot tudi storitvenih TOZD. Preseneča samo dejstvo, da je tako majhno število SDS smatralo za primerno, da tovrstno pripombo uvrsti v zapisnik in s tem po samoupravni poti skuša doseči novo kvaliteto v odnosih vzdrževalci – proizvodni delavci, kajti večina udeležencev razprave o dohodkovnih odnosih v proizvodnih TOZD je bila tedaj mnenja, da je samo nova organiziranost pravilno izhodišče. Ker te grupe pripomb ne moremo zajeti v predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri pridobivanju skupnega prihodka in določanju internih cen, bomo celotno gradivo posredovali vodju druge skupine strokovnih sodelavcev, ki v okviru projekta »samoupravna organiziranost, racionalizacija dela ter razvoj dohodkovnih odnosov« pripravlja dopolnitve s področja samoupravne organiziranosti. Pripombe bodo obravnavane kot prispevek za oblikovanje izhodišč o novi organiziranosti storitvenih TOZD v železarni Jesenice.

b) ne veže osebnih dohodkov vzdrževalcev, ki imajo stalne naloge in opravila v proizvodnji, na isti kriterij, kot ga imajo zaposleni, katerim naprave vzdržujejo. Take pripombe so imele SDS kamnolom Trebež, zbor delavcev ponvičnega gospodarstva in vodstva TOZD Jeklarna, SDS martinovih peči in livnih jam 1 in 2, adjustaža Žičarne, strojna adjustaža 3 in adjustaža 3 v TOZD Hladna valjarna Bela.

Odgovor: Te pripombe so lahko upravičene, vendar ne spadajo v področje, ki ga obravnava samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen. Slednji obravnava širšo kategorijo – obravnava področje materialnih odnosov med pravnimi osebami, ki so samoupravno organizirane v obliki TOZD. Del teh materialnih odnosov pa so tudi osnove za oblikovanje osebnih dohodkov zaposlenih, ki jih določa samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarne Jesenice. O njem smo se pred kratkim opredelili z odločanjem na referendumu. Gradivo bomo odstopili ustreznim organom samoupravljanja, ki naj presodijo, koliko in kako lahko pripombe vgrade v pravilnike o nagrajevanju po delu in učinkih dela.

c) za TOZD Strojne delavnice, ki je velik del tudi proizvodna TOZD, ne predstavlja ustvarjanja dohodka na osnovi kalkulacije vrednosti izdelka. Pripombo je posredovala SDS priprava dela in materialne službe TOZD Strojne delavnice.

Odgovor: Že sedaj veljavni sporazum ni izključeval možnosti uvedbe »cenikov za rezervne dele«, akcija za njegovo uveljavitev se je pred nekaj leti pričela, vendar je zamrla. Sestavljalci osnutka predloga tudi za prihodnje nismo izključili možnosti takšnega načina pridobivanja dohodka, od katerega naj bi imele koristi tako TOZD Strojne delavnice kot porabniki rezervnih delov. Toda doslej je bilo **tudi** s strani materialne službe TOZD Strojne delavnice narejeno premalo, da bi uvedba cenikov postala pomembna kategorija pridobivanja dohodka. Objektivnih pogojev za široko uvedbo cenikov ne bo, **dokler ne bodo postavljeni trdni normativi za vloženo delo in sredstva za večino izdelkov,** s čimer bo izključena možnost prenosa preveč vloženega dela ali porabljenega materiala na taka opravila, pri katerih ni mogoča stroga kontrola vložnega dela in sredstev.

č) se bo po osnutku predloga **rezultat slabega poslovanja v proizvodnji, ki je izven vpliva storitvenega TOZD, prenašal kljub dobremu delu v določeni storitveni TOZD tudi nanjo.** Pripombo v tem smislu sta posredovali SDS konstrukcije 1 in 2 v TOZD Strojne delavnice.

Odgovor: Samoupravni organi v storitvenih TOZD so si v preteklih letih prizadevali, da se storitvene TOZD vključijo v dohodkovne verige, vendar smo šele letos to vključitev tudi strokovno utemeljili. Iz osnutka predloga izhaja, da bodo po novem storitvene TOZD pri doseganju poslovnega uspeha mnogo bolj odvisne od uspeha celotne Železarne, kot so bile v sistemu internih cen. Toda za razliko od funkcionalnosti fizične verige, kjer je kvaliteta vseh členov – to je celota v funkcionalnem odnosu s kvaliteto vsakega posameznega člena in učinek posameznega člena vpliva na enak način na delovanje verige, pa bodo imele storitvene TOZD možnosti odstopanja od tega, kadar bodo uvedle stimulacijo za nadpopčrene dosežke, zaradi katerih bomo imeli vsi večji ostanek dohodka. Tistim, ki ga bodo ustvarili, pa bomo nudili materialno priznanje v obliki povečane udeležbe. Pogoji in tehnika obračuna se bodo določali z letnimi plani po predhodno potrjenem dogovoru s proizvodnimi TOZD.

Uspeh storitvenih TOZD ne bo enak poprečnemu tudi v primeru, ko bo proizvodnja lahko krila storitvenim TOZD fiksne stroške v drugačni višini, kot je bilo planirano, nastala razlika pa se bo odražala na poslovnem uspehu.

d) »ne vemo, ali se bodo zaposleni v storitvenih TOZD kaj drugače obnašali kot doslej.« Pripombe v tem smislu smo dobili od SDS valjarne žice 3, hladna valjarna 3, 2 in vodstva TOZD Hladna valjarna Jesenice in delno hladna valjarna 1, vodstva TOZD Žičarna ter strojna adjustaža in adjustaža 1 v HV Bela.

K tem pripombam bi lahko že priključili **drugo podskupino pripomb,** ki jih lahko strnemo v naslednje:

– s predlogom se ne rešuje problem odgovornosti in delovne discipline,

– še vedno ne bo vsakodnevne kontrole opravljenih in zaračunanih izdelavnih ur,

– to je šele prvi korak, kako dalje . . .

Menimo, da se te pripombe ne nanašajo toliko na vsebino samoupravnega sporazuma kot na njegovo izvajanje. Sigurno samo s sporazumi ne moremo rešiti vprašanja delovne discipline, vprašanja izvajanja organizacijskih predpisov, pa tudi vprašanja njihovega poznavanja. Kontrola opravljenih in zaračunanih ur je bila že do sedaj vgrajena v samoupravni sporazum, potrebno jo je le izvajati.

O vprašanju, »kako dalje«, je bilo tudi že veliko napisanega. V okviru projekta »nadaljnji razvoj družbenooekonomskih odnosov v Železarni«, se bo z delom na dograjevanju sistema nadaljevalo.

Pripombe iz **tretje podskupine predlog pozdravljajo.**

B. Pripombe na posamezne člene dopolnjenega samoupravnega sporazuma

Člen 24: SDS delavnica elektroenergije predlaga, da se delno spremeni tekst s sledečimi dopolnitvami:

»TOZD Energetika ni čista storitvena TOZD, temveč tudi proizvodna, saj z lastnimi agregati izdela okrog 10% potrebne električne energije, vso vodo, vso paro, tlačni zrak in pline.«

Menimo, da je predmet poslovanja posamezne TOZD opredeljen v statutu TOZD, na osnovi katerega je TOZD tudi registrirana, zato ga v tem sporazumu ne bi navajali. Pripombo pa bi lahko delno upoštevali s tem, da dopolnimo 24. člen z naslednjim besedilom: »KATERE DELOMA ALI V CELOTI SAME PROIZVAJAJO«

Prvi odstavek bi se tako glasil:

Storitvene temeljne organizacije, ki opravljajo vse vrste vzdrževalnih in transportnih storitev, izdelavo rezervnih delov, oskrbujejo TOZD in delovne skupnosti z energijo, gorivi, vodo in plini, KATERE DELOMA ALI V CELOTI SAME PROIZVAJAJO, pridobivajo dohodek iz ustvarjenega celotnega prihodka na osnovi:

– vrednosti opravljenih storitev IN PROIZVODOV,

– s prodajo storitev IN PROIZVODOV na trgu na osnovi tržnih cen . . .

Člen 25. a

1. Vodstvo TOZD Remontne delavnice: črta se »ne glede na obseg storitev« in namesto oklepaja vključi »ZLASTI«.

2. Predlagatelj sporazuma na osnovi splošnih pripomb: Členu se doda . . . »IN VREDNOSTI NEDOVRŠENE PROIZVODNJE V STORITVENIH TOZD«. Namesto »njihove« se navede »SVOJE«.

Pripombi se osvojita:

Predlog člena 25. a:

Stroški, ki imajo v storitvenih temeljnih organizacijah (z izjemo TOZD Družbena prehrana) fiksen značaj, ZLASTI predpisana amortizacija, investicijsko vzdrževanje, zavarovalne premije, stroški zemljišč in zgradb, stroški splošnega upravljanja ter skladišč in so določeni na enak način kot stroški neposrednih izvajalcev storitev, niso zajeti v ceno storitve, zato jih pokrivajo, zaradi dejavnosti skupnega pomena, proizvodne TOZD v odvisnosti od SVOJE dosežene proizvodnje IN VREDNOSTI NEDOVRŠENE PROIZVODNJE V STORITVENIH TOZD.

Člen 29. a: Zbor delavcev TOZD Livarna predlaga:

»Črta naj se člen 29. a. Pri prodaji doseženi dohodek naj se nameni za razvoj temeljne organizacije, oziroma za izboljšanje pogojev, v katerih je dohodek ustvarjen.«

Pripomba v bistvu ne menja vsebine člena, vendar gre tu za **izjemni in ne redni** dohodek, zato je potrebno, da ostane dosedanja dikcija člena nespremenjena, ker je narekujeta zakon o združenem delu in zakon o celotnem prihodku.

C, D, E in ostale pripombe

V okviru obravnave predloga dopolnitev dohodkovnih odnosov storitvenih TOZD so se oblikovala tudi nekatera mnenja oziroma vprašanja, ki po svoji vsebini ne sodijo k urejanju področja dohodkovnih odnosov in se bolj nanašajo na medsebojne odnose. Menimo, da smo na ta vprašanja odgovorili že pri razlagi prve grupe pripomb, zato jih ponovno ne obravnavamo, predvsem ker s svojo vsebino ne vplivajo na dopolnjeni predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen.

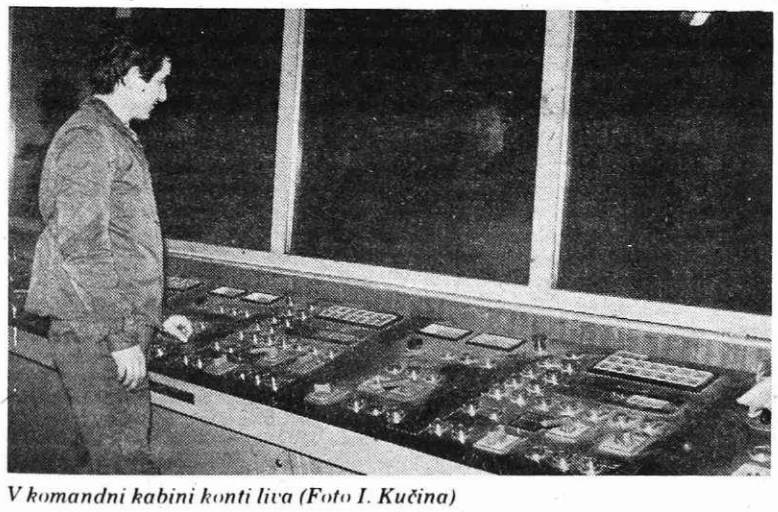

V komandni kabini konti liva (Foto I. Kučina)

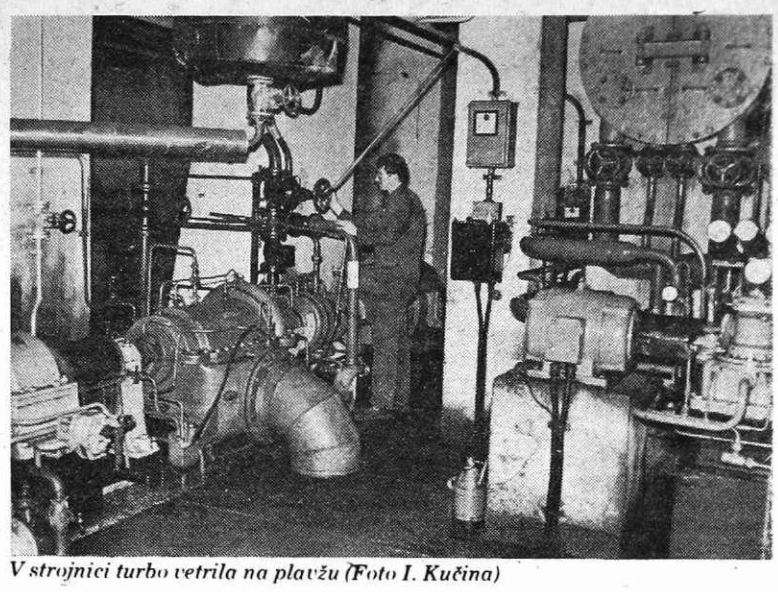

V strojnici turbo vetrila na plavžu (Foto I. Kučina)

PRIPRAVE NA VOLITVE NE SMEJO BITI ODTRGANE OD DRUŽBENOEKONOMSKIH IN DRUŽBENOPOLITIČNIH NALOG

(Nadaljevanje s 1. strani)

ščine samoupravnih interesnih skupnosti, delegacij, ki bodo morale bolj kvalitetno kot v mandatnem obdobju, ki ga zaključujemo, zagotavljati neposredno udeležbo delavcev in občanov pri odločanju. To se pravi, da bomo uvrščali na kandidatne liste kandidate, ki bodo sposobni s svojim delom, znanjem in sposobnostmi uresničevati naloge in ki bodo izrazili pripravljenost, da bodo stalno in tesno povezani z delovnimi ljudmi in občani, kar je jamstvo za uspešno delovanje delegatskega sistema, oziroma za neposredno udeležbo delavcev in občanov pri odločanju.

Seveda pa so priprave na tretje delegatske volitve tudi prilika, da analiziramo in ocenimo sedanje delovanje delegacij in delegatov, ki je bilo vsaj v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarne dokaj slabo, pa tudi v mnogih krajevnih skupnostih ne dosti bolje. Poiskati bomo morali vzroke za to, da bi jih odpravili, da bi nam delegatski sistem v novem mandatnem obdobju bolj polno zaživel. Nedvomno je eden osnovnih vzrokov v tem, da zveza sindikatov, socialistična zveza, zveza socialistične mladine, zveza komunistov in ostale sile socialističnega družbenega ustvarjanja niso bile dovolj učinkovito demokratično organizirane okrog delegatskega sistema kot ogrodja celotnega družbenega in političnega sistema. Delegacije so bile v mnogih primerih prepuščene same sebi in zato niso bili redki primeri, da so delegati nastopali samo v svojem imenu in ravnali kot v predstavniškem sistemu.

Pri analizi in oceni sedanjega delovanja delegatskega sistema bomo morali izhajati iz znanstvenih in idejnopolitičnih izhodišč, ki jih je izredno prodorno v svoji knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja opredelil Edvard Kardelj, ki jih je opredelil enajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije in drugi dokumenti. Tako poleg drugega v poglavju, v katerem govori o delegatskem sistemu, Edvard Kardelj poudarja:

»Prav zato moramo posebno poudariti izjemno važnost naloge, da se podrobno določi in utrdi položaj in odgovornost subjektivnih socialističnih sil v delegatskem sistemu. Kajti da bi delegatski sistem lahko dobro deloval, se mora v njem spojiti oziroma združiti zavest o živih in neposrednih samoupravnih interesih z zavestjo o skupnih dolgoročnih družbenozgodovinskih interesih delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.«

Tovariš Tito je na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije junija 1978 med drugim v svojem referatu poudaril, da bomo lastne pomanjkljivosti in slabosti najhitreje odpravili z ustvarjalno akcijo vseh delovnih ljudi, za kar pa je delegatski sistem pot in sredstvo. Zato objektivno moramo priznati, da naša še ne zadostna učinkovitost pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije izhaja iz tega, da doslej še nismo dovolj ustvarjalno vključili v ta prizadevanja vseh delavcev in občanov prek delegatskega sistema.

V tem času, ki hkrati sovpada tudi s pripravami na kongrese zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze socialistične mladine, bomo morali ponovno pregledati in preveriti gospodarske in družbene načrte, stabilizacijske programe, programe varčevanja in kako izkoriščamo notranje rezerve, ki jih nedvomno še imamo v proizvodnih in delovnih zmogljivostih, v znanstvenem potencialu in v dograjevanju dohodkovnih odnosov, še predvsem v delitvi osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela. Preverjanje in ocenjevanje pa bosta uspešna le, če bomo v to vključili vse delavce, vse ustvarjalne sile in če bo samoupravljanje oziroma delegatski sistem dejansko zaživel v vsej svoji razsežnosti.

Čeprav delegatski sistem še ni zaživel v vsej svoji celovitosti, pa hkrati moramo priznati, da se je v našem političnem sistemu socialističnega samoupravljanja že potrdil in dokazal sposobnost razreševati še tako zapletene družbenoekonomske in družbenopolitične probleme. Ravno zato bomo morali priznati, da prepočasno ali neučinkovito reševanje posameznih problemov izhaja iz neustrezne samoupravne organiziranosti, oziroma neučinkovitega delovanja delegatskega sistema. Ravno zato so nam še kako potrebne kritične in samokritične analize in ocene sedanjega stanja, iz česar pa seveda mora izhajati bolj učinkovita in ustvarjalna akcija celotnega demokratičnega sistema.

JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA, ALI NAGRADA ZA 30-LETNO DELO V ŽELEZARNI

Kakor bi bila trditev, da samoupravljanje v naši socialistični družbi še ni doseglo nobenih uspehov, neresnična in zlonamerna, prav tako je neprimerno določene uspehe potencirati in napihovati.

Škoda, da si zaupanje v socialistično samoupravno družbo zapravljamo z nepravilnostmi, ki ne koristijo ne družbi, ne posamezniku, ko se nekaznovano kršijo samoupravne pravice delovnega človeka.

Torej, kam naj se obrne delavec s poklicno šolo, ki si je z vestnim delom ob stroju v 30 letih »prislužil« osmo plačilno skupino. Ker je v tem primeru ženska – 30-letno delo ob stroju zlomi tudi močnejšega. Kot invalid III. kategorije ima »zapisano« pravico do nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu. Do tu je še »uspela«. Zataknilo pa se je takoj ob izračunu.

Ker je bila odsotna dalj časa, »so« izračun poprečja za nadomestilo na drugem delu »izračunali« na poprečju delavca s šesto plačilno skupino.

Torej delavcu osme plačilne skupine – poprečje delavca šeste plačilne skupine. Prihranek ali kraja?

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja ima pač podatke, ki so bili izstavljeni v naši železarni.

Iz delovnega razmerja delavcev v združenem delu sledi, da ima zavarstvo pravic delavcev pomembno vlogo tudi sindikat, ki lahko zastopa delavca, tudi če ta ne začne postopka za varstvo svojih pravic, ko gre za kršitev samoupravnih pravic nasploh.

Na žalost pa v Železarni sindikalna organizacija preveč vztraja na dejavnostih, kjer žejni zastonjkarji pridejo na svoj račun.

Ob vseh dopisih in pritožbah, pa je najbolj nerazumljivo le dejstvo, da si mora delovni človek po 30 letih vestnega dela v Železarni svoje »zapisane« pravice iskati na sodišču združenega dela sam.

Anton Vrečko

Panorama železarne Ravne (Foto I. Kučina)

PRIPOMBE K LETOŠNJEMU PLANU OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Za 48. redno sejo izvršnega odbora občinske zdravstvene skupnosti Jesenice je bil predložen razmeroma obsežen dnevni red, med drugim sprejem ugotovitvenega sklepa o pristopu k dopolnilu samoupravnega sporazuma o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice za obdobje 1981 – 1985 za leto 1982; informacija o finančnem stanju občinske zdravstvene skupnosti za leto 1981; določitev akontacijskih cen za zdravstvene storitve v prvem četrtletju 1982 in pregled sklepov 16. seje obeh zborov skupščine republiške zdravstvene skupnosti Slovenije.

Pri ugotavljanju poteka razprav pri sprejemu predloženih dopolnil za leto 1982 so ugotovili naslednje: od 144 delovnih organizacij, katerim so poslali gradivo za razpravo, so dobili od 102 pisno potrditev, od teh so bile tri odklonilne. Skupno je potrdilo predložena dopolnila 99 delovnih organizacij, v katerih združuje delo 84,34 % vseh zaposlenih v občini Jesenice. Predloženih dopolnil niso sprejele tri TOZD, in sicer: TOZD Vratni podboji, TOZD Profilarna in TOZD Livarna v jeseniški železarni.

Pripombe, predlogi in stališča samoupravnih delovnih skupin in delavskih svetov TOZD ter delovnih skupnosti k dopolnilu samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana SIS 1981 – 1985 za leto 1982;

– predlog ni sprejemljiv zaradi zahteve, da se povečajo dajatve za zdravstvo tistim delovnim organizacijam, ki bodo prekoračile normalno bolezensko odsotnost;

– z dopolnilom SIS zdravstvene skupnosti se ne strinjamo zaradi 7. člena

– ta predlog ni realen;

– podpirajo predlog strokovnih služb glede SIS za zdravstvo;

– niso za povečanje participacije;

– niso za ukinitev nekaterih zobozdravstvenih storitev;

– so proti ukinitvi nadomestila za nego družinskega člana;

– nepravilno je, da se omejujejo pravice o zdravstvu, oziroma da se ob enaki prispevni stopnji hoče uvesti enake pravice;

– zdravstvo ne bi smelo zmanjšati obsega uslug;

– možnosti za boljše gospodarjenje je treba iskati znotraj zdravstva (zdravstvo se mora stabilizacijsko obnašati);

– so proti sprejemu dopolnil, ker se dobi premajhno nadomestilo OD za bolezensko odsotnost in ker je prevelika participacija za zdravljenje in tudi za zdravila;

– delavski svet TOZD Profilarna se ne strinja zaradi predvidene diferencirane prispevne stopnje glede na bolezensko odsotnost;

– nesprejemljivo je, da bodo za njihovo delovno organizacijo višje prispevne stopnje: res je sicer bolezenska odsotnost večja od režijske, vendar je to posledica neprimernih oziroma slabših delovnih pogojev, kot jih imajo drugi delavci v občini;

– ali je za pregled pri zdravniku specialistu potrebna napotnica – zdravnik specialist bo po novi participaciji »pravo razkošje« (ali socialno zdravstveni oddelek Železarne oz. kateri od delegatov zdravstvenega zavarovanja ve povedati o tem kaj več);

– obrazložitev SIS za zdravstvo ni preprečljiva;

– vsi trije zbori skupščine občine Jesenice so priporočili SIS za zdravstvo, da pripravi za vse delovne organizacije, ki bodo zaradi prekomernega bolezenskega staleža dodatno obremenjene, predlog v variantah, pa tudi da bodo izhodišča izdelana;

– na Jesenicah ni delovne organizacije, s katero bi se lahko primerjala Železarna glede bolezenskega staleža, lahko pa se primerja glede tega z železarnami Ravne, Store, Sisak;

– v obratno ambulanto vlagamo velika materialna sredstva, ali so ta koristno uporabljena v prid zdravja delavcev (dispanzer za medicino dela, rentgen, laboratorij, analogno z rezultati periodičnih pregledov);

– problem ni zbiranje sredstev za zdravstveno varstvo, temveč protivrednost (čakalne dobe, pozornejši pregledi, ena od snažilk opozarja, da si nekateri delavci narede iz ostruženega opleska sten napitek, da si poslabšajo kri in pridobe daljše zdravljenje, pa tudi na uživanje žganih pijač, kar bi pri zdravniških pregledih za ledvična obolenja morali vedeti);

– za vse SIS je potrebno zahtevati, da ločeno prikažejo, koliko sredstev je bilo potrebno za delovanje skupnosti (OD), koliko pa za izvedbo posameznih aktivnosti; sredstva za izvedbo aktivnosti naj se še razčlenijo na OD in ostale strežne dejavnosti (materialni stroški, amortizacija . . .);

– kako je bil izpolnjen program za leto 1981 in zagotovilo, da sredstva za leto 1982 (glede na leto 1981 znatno povečana) ne bodo dosežena;

– kako bodo ta sredstva koriščena v letu 1982;

– ali ima razprava smisel, ker so stopnje že objavljene v uradnem listu;

– ali lahko govorimo o delegatskem sistemu, če je višina sredstev administrativno določena;

– kakšna bo rast osebnega dohodka v negospodarstvu;

– če TOZD materialne proizvodnje hočejo nekaj pridobiti, morajo to doseči z ustvarjanjem večjega dohodka na osnovi več in boljšega dela. V SIS pa se to največkrat doseže s povečano prispevno stopnjo, s prelivanjem sredstev krčijo ostale programe ali pa dodatno zbirajo sredstva. Kaj pa njihova notranja organiziranost – ali lahko z istim denarjem kaj več in bolje naredijo?;

– pri predlagateljih je očitno velika neresnost pri predlaganih terminih za obravnavanje gradiva, saj v tako kratkih rokih ni možno z večjo doslednostjo in resnostjo pristopiti k obravnavi;

– delavski svet TOZD Remontne delavnice zahteva ob zakjučku leta poročilo o izvršitvi plana;

– delavski svet TOZD Livarna je obravnaval dopolnila, jih sprejel in potrdil razen za zdravstvo, ker je imel naslednje pripombe: ne strinjajo se s povečano participacijo; ne strinjajo se s predlogom za ukinitev nekaterih zobozdravstvenih storitev; ne strinjajo se s povišano prispevno stopnjo;

– ne strinjajo se z ukinitvijo nadomestil za nego družinskega člana;

– materialne osnove gospodarstva so sorazmerno šibke za dosego zastavljenih ciljev. SIS naj že sedaj prilagodijo programe možnostim, da ne bi med letom ponovno prišlo do pomanjkanja sredstev.

Poročilo o razpravi o predlogu je poslala tudi Splošna bolnica Jesenice, v katerem so naslednje pripombe:

1. Predvidevamo, da bo potrebno temelje plana za OZS Jesenice v teku leta 1982 še korigirati.

2. V aneksu predlagan ovrednoten delovni program v znesku 324.979.000 dinarjev ne bo zadoščal za realizacijo in izvedbo programa zdravstvenega varstva občine Jesenice.

3. Znano je, da že za tekoče leto 1981 ne bo mogoče iz zbranih sredstev pokriti vseh nastalih stroškov za realizirani program in da se bodo po vsej verjetnosti finančne obveznosti prenašale v leto 1982.

4. V zdravstvu smo že doslej nudili zdravstveno varstvo večjemu številu prebivalcev, kot jih je bilo evidentirano, kar je pokazal zadnji popis prebivalcev, po katerem je samo na Jesenicah 3461 prebivalcev več.

5. Predlagamo, da se pred indeksiranjem sredstev za zdravstveno varstvo v osnovo preračunajo sredstva za povečano število prebivalcev, ki so bili zdravljeni in se zanje sredstva niso zagotavljala, kakor tudi sredstva, ki se bodo prenašala kot obveznosti v leto 1982.

6. S predlaganim globalom sredstev od združenega dela ne bo mogoče pokriti republiške solidarnosti, stimulacij za izvoz in z zakonom predvidene povečane minimalne amortizacije.

Glede na prejšnje ugotovitve predlaga delavski svet Splošne bolnice Jesenice, da se združeno delo odloči za povečanje globala sredstev ali za pomembno krčenje samoupravno sprejetih pravic do zdravstvenega varstva.

Zdravstveni dom Jesenice ima naslednjo pripombo:

Planirana sredstva občinske zdravstvene skupnosti Jesenice ne bodo zadostovala za financiranje sedanje organiziranosti zdravstvenega varstva, ne zagotavljajo, da realni osebni dohodki zdravstvenega delavca ne bodo ostali na višini iz leta 1981 in da se bo treba zelo konkretno dogovoriti, katere dejavnosti in vrste storitev se na določenih ravneh v letu 1982 ne bodo opravljale.

Navedeni so pregledi na dejansko stanje, v katerega smo zabredli v letu 1981, še bolj pa v letu 1982 iz dveh različnih stališč uporabnikov in izvajalcev zdravstvenega varstva. Moje osebno mnenje in morda tudi večine članov izvršnega odbora je, da je bila razprava o predloženih dodatkih k samoupravnim sporazumom o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice za obdobje 1981 – 1985 za leto 1982 v železarni Jesenice prepuščena stihiji in je potekala v okviru ozkih interesov.

Posebno nas čudi, da je kljub široki informiranosti o tekočih problemih zdravstvenega varstva, pa tudi drugih SIS, taka nepoučenost in takšno gledanje na predložena dopolnila.

Finančna situacija, ki smo jo obravnavali v nadaljevanju, je glede prihodkov v letu 1981 taka, kot smo vse leto govorili. Kljub temu, da smo trdili, da višina prispevne stopnje ne bo pokrila revaloriziranega prihodka, kar nam nihče ni verjel, smo zaključili leto 1981 s primanjkljajem v višini 10,632.000 dinarjev. Temu je potrebno prišteti še primanjkljaj v višini 234.000 dinarjev. Odhodki za leto 1981 še niso znani, vemo samo to, da smo zaradi pomanjkanja sredstev vrsto obveznosti prenesli v leto 1982.

Da bi delovne organizacije v zdravstvu lahko nemoteno delale, smo sprejeli na predlog skupnih služb, da se akontacijske cene za zdravstvene storitve za prvo četrtletje določijo za 21,62 % višje od cen v letu 1981, pri tem je upoštevana valorizacija v letu 1981.

Stane Torkar

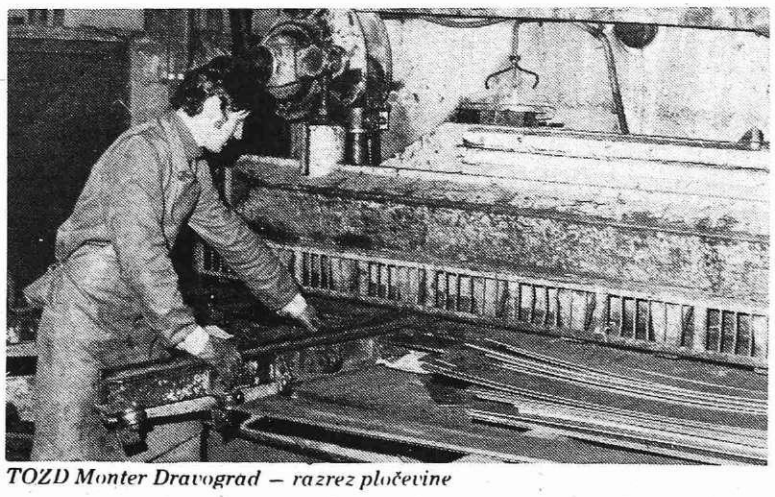

TOZD Monter Dravograd – razrez pločevine

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

MATERIALI, KI LAHKO NADOMESTIJO NEKATERE KOVINE

Znano je, da ZDA kot najmočnejša industrijska država na svetu nima doma zalog rud nekaterih kovin, ki so sicer za industrijo, predvsem za vojaško, zelo pomembne. Med te kovine spadajo: krom, mangan in kobalt. Cenijo, da je za preskrbo podobne industrije s potrebnimi kovinami in ostalimi materiali potrebnih 27 različnih mineralov. ZDA jih imajo na svojem zemlju samo pet, medtem ko jih ima Sovjetska zveza celo 21.

Zato se industrijski krogi ZDA vedno bolj bojijo, da bi dežele, ki imajo velike zaloge raznih industrijsko pomembnih rud, ustanovile »organizacijo dežel izvoznikov rud« (z angleškimi kraticami na kratko OMEC). Ta bi lahko postopoma dobila na svetovnem gospodarskem področju tako pomembno vlogo, kot jo ima OPEC pri izvozu nafte.

Kot odgovor na takšen razvoj vidijo ZDA možnost razvijanja novih materialov, ki bi lahko na osnovi domačih surovin postopno nadomestili tiste, ki jih je danes treba uvažati. V zadnjem času se je s tem problemom pričela zelo intenzivno ukvarjati znana ameriška družba Westinghause.

Med novimi matriali, ki jih imenujejo na kratko tudi sinteriali (skrajšanje za sintetični material), predvidevajo strokovnjaki, bo osem takih, ki bodo v prihodnosti imeli vedno večjo vlogo. To so:

1. Ojačeni plastični materiali;
2. Amorfne kovine;
3. Superprevodne zlitine;
4. Površinsko spremenjene kovine;
5. Keramični materiali, odporni proti visoki temperaturi;
6. Električno aktivni keramični materiali;
7. Izboljšana, visoko tehnološka stekla;
8. Trdni elektronski materiali.

Pri današnjem stanju industrijskega razvoja posvečajo največjo pozornost ojačenim plastičnim materialom. Za njihovo proizvodnjo je potrebna nafta, vendar je njena poraba sorazmerno majhna. V ZDA porabijo za proizvodnjo 14 milij. ton plastičnih materialov samo okoli 2,5 % celotne porabljene nafte.

Družba Westinghouse posveča veliko pozornost razvoju in raziskavam na področju plastičnih materialov. S tem se ukvarja več kot 160 znanstvenikov, inženirjev in tehnikov in pri tem gre tako za razvijanje novih materialov, kakor tudi za izdelavo raznih izdelkov iz teh mas.

Posebno pozornost posvečajo tako družba Westinghouse, kakor tudi druga podjetja, ki se ukvarjajo s temi materiali, plastičnim materialom, ojačenim z drugimi snovmi, kot je grafit, steklo ali kovinska vlakna. Pri takšnih materialih lahko konstruktor računa z znatno izboljšanimi mehanskimi lastnostmi, kot velja to za čisto plastiko. Trdnost in togost teh materialov je mogoče spreminjati s številom in razporeditvijo vlaken v njihovi strukturi.

Družba Westinghouse je že pričela poskusno uporabljati razne vrste plastičnih materialov z vlakni in to predvsem v vojaške in energetske namene. Med prvimi objekti je sistem raketnih silosov, izdelanih iz plastičnega materiala z grafitnimi vlakni. To bo doslej največji objekt iz tega materiala na svetu in s tem je postal Westinghouse tudi njegov največji porabnik. V zvezi s tem objektom je trba omeniti tudi njegovo nižjo ceno.

Na področju energije preizkuša Westinghouse ojačene plastične materiale za izdelavo lopatic elektrarn, ki jih poganja sila vetra. Te so lahke, istočasno pa imajo zadosti visoko trdnost. Plastični material, utrjen z grafitnimi vlakni, so preizkusili za obroče pri lopaticah turbin. Glavna prednost je bila izdatno manjša teža, in sicer 360 kg v primerjavi z 1260 kg pri uporabi s kromom legiranega jekla. Poleg tega razvijajo tudi izolacijski material za delu fuzijskih reaktorjev in cevi za morski termalni energetski sistem.

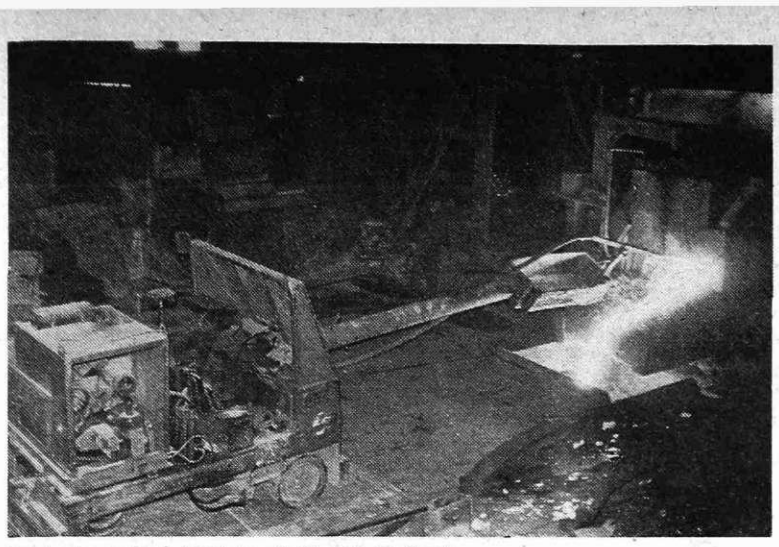

Pri Lectromelt električni peči (Foto I. Kučina)

NOVICE IZ TOVARNIŠKIH GLASIL

VALJI KRISTALIZATORJI ZA KONTI LITJE ALUMINIJASTIH TRAKOV

Konti litje je v metalurgiji v zadnjih petnajstih letih zelo napredovalo. Kar ni si mogoče zamišljati cenene in konkurenčne proizvodnje brez konti litja. Tudi naše železarne in predelovalci barvnih kovin slede temu razvoju, saj so z uspehom uvedli to moderno vrsto proizvodnje. Lahko trdimo, da je razvoj na tem področju pri barvnih kovinah še hitrejši.

Tehnologija konti litja je tako napredovala, da se lije aluminijast trak širine do 2,5 m in debeline 12 mm, ki je uporaben takoj za hladno valjanje. Torej je nadomeščena cela faza toplega valjanja.

Podobno je na področju proizvodnje bakrene in aluminijaste žice, kjer se konti lijejo surovci, ki se takoj naprej valjajo v končne profile. Tako imamo dejansko kontinuiran postopek od litja do končnega profila.

Za vse postopke so potrebna orodja — valji kristalizatorji. To so sestavljeni vodno hlajeni valji ali valji iz posebnih jekel, ki so odporna proti visokem temperaturam in temperaturnim šokom, saj na eni strani pride jeklo v dotik z raztaljeno talino in se mora za tem takoj ohladiti, tako da se ga lahko dodaknemo z roko.

Te kristalizatorje so začeli osvajati tudi v železarni Ravne. Izbrali so jekla, določili termično obdelavo in postopke sklapljanja teh sestavljenih valjev. Lansirali so razvojno nalogo in kristalizatorje prodali Aluminijskemu kombinatu Titograd, kjer so v proizvodnji pokazali dobre rezultate.

Glavni problem je, kako izdelati votlo telo zunanjega premera 700 milimetrov, notranjega 500 mm in dolžine 1800 mm. To so uspeli narediti v kovačnici, vendar morajo predvsem izboljšati izplen, saj so za pušo sedaj porabili 8 ton ingot, odkovek je tehtal 4 tone, obdelana puša pa 1,5 tone.

Ker je jeklo pri delu podvrženo temperaturnim šokom, kaže, da tuji proizvajalci uporabljajo EPŽ jekla.

Do sedaj so bile teže EPŽ ingotov premajhne, nova naprava pa bo omogočila izdelavo tudi težjih ingotov. Prepričani so, da je prava tehnološka pot votli EPŽ ingoti in kovanje na trnu v kovačnici. S tem bodo izpolnili tehnološke zahteve za jekla in izboljšali izplen. Poskusili bodo tudi s samo litimi EPŽ pušami. Projekt votlih EPŽ ingotov bodo morali čimprej realizirati.

INFORMATIVNI RAVNE **Železnar** GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Pri nas obratujeta napravi za konti litje širokih Al trakov v Titogradu in Kidričevem, postaviti pa jih nameravajo še v Šibeniku in Mostarju. Obratujoči napravi potrebujeta letno okrog 20 kosov kristalizatorjev, kar znese letno 40 milijonov din ali en milijon dolarjev uvoza manj. Kristalizator tehta 5 ton, kilogramska cena pa je okrog 400 din za kilogram, kar pomeni, da je za tako težo vloženega precej dela.

Osvojitev teh kristalizatorjev je rezultat sodelovanja obratov proizvajalcev, razvojnega oddelka RPT, komerciale in potrošnika.

Za te vrste proizvodov se zanimajo tudi v Sovjetski zvezi, kjer žele z jugoslovanskimi partnerji posebno sodelovanje. Potrebno pa bo te izdelke ponuditi tudi na Zahodu. V Titogradu in Kidričevem pravijo, da jih tuji proizvajalci kar pogosto obiskujejo. Čeprav znamo tudi mi marsikaj narediti, pa v tujini ne znamo, oziroma ne moremo prodati, a ne samo zaradi cen ali slabe kvalitete, ampak zaradi vsesplošne slabe prisotnosti na tujem trgu oziroma slabega poznavanja potreb.

Skupaj z Metalno je železarna Ravne ugotovila, da so v Kidričevem sposobni izdelati celotno linijo po licenci firme SCAL, ki ima samo inženiring, proizvodnjo pa daje po vsem svetu. Zato bi se morali povezati s to firmo in ugotoviti, kakšne so možnosti za sodelovanje. Posebej bi morali sodelovati z našimi predelovalci, ki še mislijo kupiti te linije.

(Iz članka mag. Ivana Ažnoha, vodje raziskave trga — RPT)

2 VLOGA AVTOMATIZACIJE V INDUSTRIJI

Nadaljevanje

DNC ima naslednje prednosti:
- zaščita vhoda in izhoda podatkov,
- možnost hitre korekture in prihranek,
- stalna in hitra možnost vstopa v obratovanje,
- fleksibilnost,
- enostavno programiranje,
- stalen nadzor, statistika ipd.

DNC je torej sistem direktnega računalniškega vodenja večih NC-strojev (VDI-Richtlinie 3424).

Trend razvoja NC je prikazan na sliki 5 a.

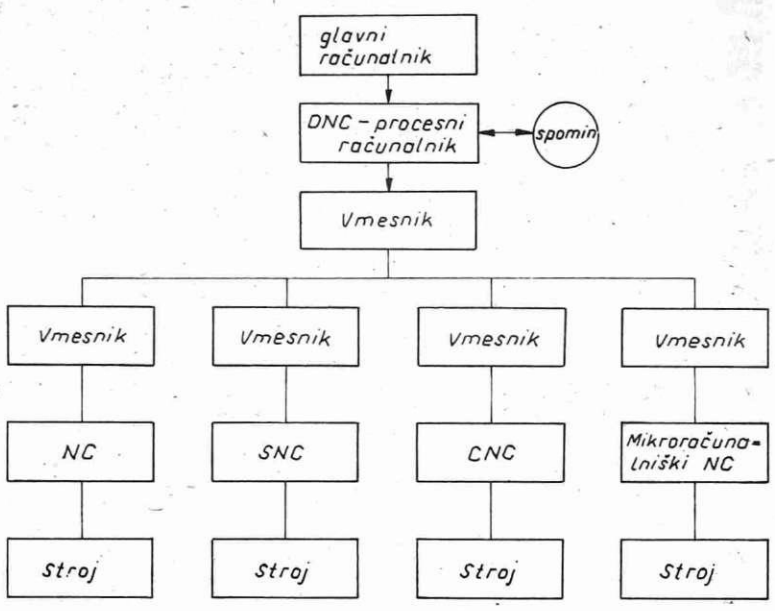

Slika 5: Direktno numerično krmiljenje

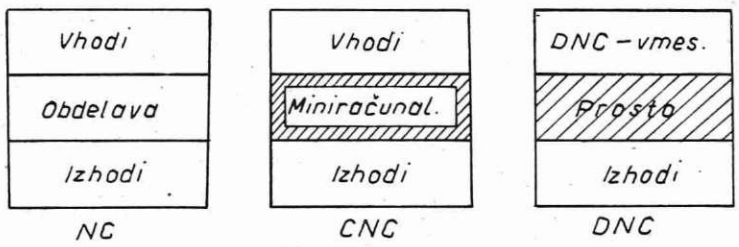

Slika 5a: Trend razvoja numeričnega krmiljenja

PC — PROGRAMSKO KRMILJENJE

Prva taka naprava je bila v ZDA (Chicago) predstavljena 1970. leta. Danes cenijo, da je v ZDA preko 15.000 PC-krmilnikov.

Terminologija v strokovni literaturi je za tovrstne krmilnike različna:
- PC — programsko krmiljenje (slika 6),
- PLC — programirani logični kontroler,

PIC — programirani vmesni kontroler,

FPS — prosto programirano vodenje,

SPS — spominsko programirano vodenje.

Njihova bistvena prednost je v možnosti programiranja direktno na delovnem mestu. V osnovi pa ima PC popolnoma enake naloge kot sistem, sestavljen iz relejev in elektronskih komponent.

Osnovna zgradba PC je prikazana na sliki 6 a.

FLEKSIBILEN, RAČUNALNIŠKO VODEN SISTEM

Sistem je sestavljen iz:
- DNC, ki vsebuje programske module, skrbi za prenos informacij in podatkov do NC, izvaja nadzor palete in stanja strojev;
- FFS, vodi tok materiala (transportni sistem na paleti), nadzor proizvodnje, poročila ipd.

Sistem je predstavljen na sliki 7.

ROBOTI

Robot lahko zamenja delavca v vseh delovnih opravilih, kjer delavec dela z lastno močjo, kjer krmili in regulira. Človek je še nenadomestljiv v opravilih, kjer delo terja inteligenčne odločitve in kreativnost.

Vzroki za uvajanje industrijskih robotov so v glavnem naslednji:
- racionalizacija,
- večji ekonomski učinki,
- osvobajanje od težkega dela:

V grobem pa jih delimo v socialoške, tehnične in ekonomske.

Danes že uspešno izkoriščajo industrijske robote na naslednjih področjih dela:
- manipulacija materiala,
- podajanje orodnim strojem,
- kaljenje,
- kovanje,
- livarstvo,
- obdelava plastičnih mas,
- varjenje — avtogeno in obločno,
- barvanje,
- montaža.

Vzporedno z novimi področji uporabe industrijskih robotov narašča tudi njihovo število v svetu. Trenutno je na svetu na vrhu seznama prav Japonska, kjer je v uporabi prek 40.000 robotov.

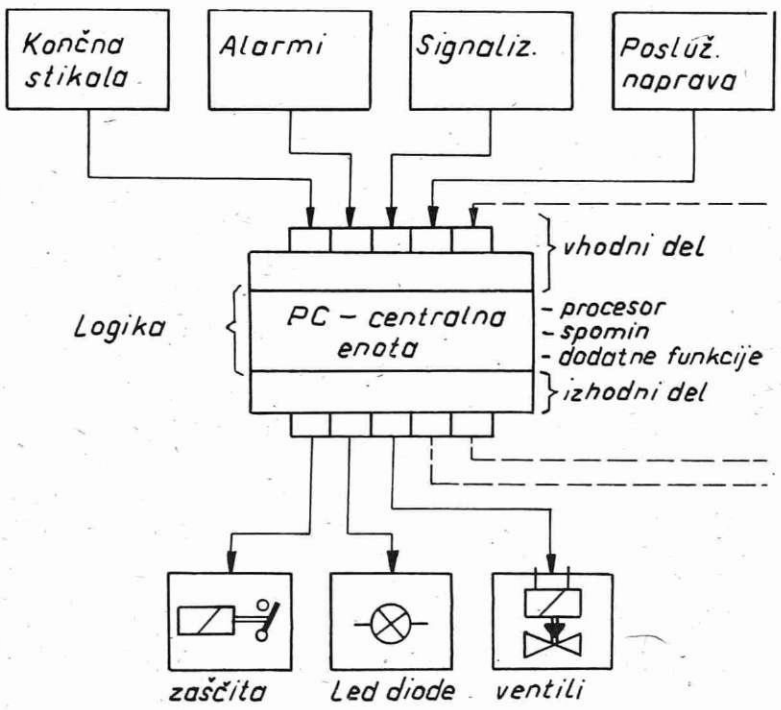

Slika 6. Princip PC.

Zanimivo je morda še to, da je izvoz industrijskih robotov iz Japonske zanemarljiv.

Na splošno lahko robote delimo v take s servokontrolo in ostale, ki le-te ne uporabljajo. Servokontrolirane robote dalje delimo v tiste z upravljanjem od točke do točke (point to point) in v take z zvezno kontrolo trajektorije gibanja.

Neservokontrolirani roboti so roboti s končno kontrolo, oziroma z omejenim zaporedjem operacij. Značilnosti in prednosti teh robotov so:

(se nadaljuje)

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČ

Drug zelo zanimiv material za nadomeščanje kovin so amorfne kovine.

V primerjavi z večino običajnih kovin amorfne kovine nimajo kristalne atomske strukture. Z drugimi besedami, atomi, ki sestavljajo strukturo kovine, so razporejeni poljubno in ne v obliki kristalov. Zaradi takšne razporeditve atomov so po mnenju strokovnjakov Westinghousa, ker je atomska struktura gostejša, amorfne kovine bolj odporne proti koroziji kot kristalne. Kajti tako nimajo slabih mest, ki bi omogočila vstop kisikovim molekulam.

Amorfna kovina nastane ob hitrem ohlajevanju in brizganju raztaljene kovine z veliko hitrostjo na vrteči se boben. Po strjevanju nastanejo pločevini podobni trakovi. Vse kovine, vključno jeklo, nikelj in kobalt, legirane z elementi, kot so fosfor, silicij in bor, lahko postanejo s hitrim ohlajevanjem amorfne.

Ker je amorfne kovine lahko namagnetiti, raziskujejo strokovnjaki Westinghousa možnost njihove uporabe v električnih transformatorjih. Če jim bo to uspelo, računajo na znaten prihranek zaradi zmanjšanja izgub.

Ker je izdelava amorfnih kovin sorazmerno uspešen postopek, proučujejo tudi možnost uporabe brizganja s hlajenjem pri drugih proizvodnih postpokih za kovine. Tu gre predvsem za tiste postopke, kjer je končni proizvod kovinski film ali folija. Poleg tega usmerjajo raziskave tudi na uporabo tehnologije pri izdelavi sončnih celic in določenih kovin, uporabljenih v elektronskih računalnikih in komunikacijskih sistemih.

Druga vrsta kovin, ki bodo postale pomembne v prihodnjih desetletjih, so superprevodniki. Njihova velika prednost je v tem, da omogočajo proizvodnjo in pretvarjanje električne energije z veliko večjim izkoristkom kot danes in v električnih generatorjih in transformatorjih praktično ne bi bilo izgub.

Ideja o superprevodnosti ni nova, vendar je za njeno uresničitev problem material. Westinghouse je že razvil material za superprevodnike, ki ga je mogoče praktično uporabljati. To je posebna zlitina nioba in titana.

Danes strokovnjaki Westinghousa že razvijajo superprevodni generator, ki bo prvi v ZDA in stroški so predvideni v višini 19 milij. dolarjev. Predvidevajo, da bi takšen generator z energetsko zelo visokim izkoristkom lahko pričel v pričetku devetdesetih let nadomeščati konvencionalne generatorje v jedrskih in termoelektrarnah.

Tudi na področju raziskav obdelave kovin je Westinghouse zelo aktiven. Pri tem gre predvsem za metodo vcepljanja ionov ene kovine na površino druge z namenom, za spremenitev površinskih lastnosti osnovne kovine. S to tehnologijo so možnosti za znižanje porabe strateško pomembnih kovin, kot sta krom in kobalt. Podobne možnosti so pri obdelavi površine kovine z laserjem ali s kemično prevleko.

Keramika je drugo veliko področje, s katerim se ukvarjajo raziskovalci Westinghousa. Dosedanje raziskave so pokazale, da je možno izdelovati sintetično keramiko z vezanjem raznih kovinskih elementov z drugimi, kot so kisik, primarni dušik in ogljik. V zvezi s tem sta najbolj zanimiva silicijev karbid in silicijev nitrid, ki imata verjetno bodočnost predvsem pri uporabi na področjih z visoko temperaturo, kot so to lopatice turbin.

Druga važna vrsta keramičnih izdelkov so SIALON — sintetične keramične spojine, v katerih so atomi silicija in dušika v silicijevem nitridu nadomeščeni z aluminijem in kisikom. Na splošno bodo te raziskave lahko pripeljale do pomembne nove vrste sintetičnih materialov, ki bodo lahko na marsikaterem področju porabe nadomestili kovinske zlitine. Razvijajo tudi posebno sestavino cirkonovega oksida, za katerega so nekateri raziskovalci mnenja, da bo najbolj žilav med vsemi keramičnimi izdelki.

Vendar ima uporaba keramičnih izdelkov določene omejitve in strokovnjaki Westinghousa se intenzivno ukvarjajo z določenimi problemi, ki so povezani s temi materiali. Med njimi je najbolj znano njihovo pokanje. Zato se trudijo, da bi to lastnost izboljšali z nadzorovanjem notranjih mehanskih pritiskov v materialu.

V svojem velikem raziskovalnem institutu blizu Pittsburga se Westinghouse ukvarja tudi z razvijanjem galijevega arzenida, za katerega menijo, da je »material prihodnje elektronske revolucije«. Strokovnjaki za elektroniko predvidevajo, da bo galijev arzenid izpodrinil silicij v industriji polprevodnikov in tako sprožil nov val na področju mikroelektronske tehnologije.

Glavna lastnost tega materiala je čistost. V laboratorijih Westinghousa so izdelali doslej najčistejše kristale galijevega arzenida.

Na osnovi teh rezultatov menijo nekateri strokovnjaki v ZDA, da se bodo prihodnja desetletja imenovala obdobje sintetikov. Ti bodo pripomogli k manjši porabi nekaterih deficitarnih kovin, pa tudi energije.

IVAN JAN 23

KOKRŠKI ODRED

Partizanske vrste so bile zato vedno bolj strnjene, goste, da je bilo borcev na eni izmed vzpetin vse preveč na kupu. Ko bi bila tja usekala mina, bi bilo naenkrat veliko žrtev. Toda Nemci, ki so bili čisto blizu, tokrat z minometi ali s topovi niso streljali. S skrajnimi napori so partizani nekaj po deseti uri Nemce odbili tudi tretjič.

Zdaj je jasno kazalo, da bi se morali čimprej umakniti. Toda kam? Nemci, ki jih je bilo vse več čutiti okoli vrha, se očitno še niso zadovoljevali z doseženim, saj so lahko ugotavljali, da stiskajo partizane na vse manjši prostor na vrhu planine. Vse oči so bile uprte v njihovega junaka komandanta Matijo Blejca-Matevža. Kaj in kako bo odločil zdaj? A preden je prišlo do tega, so Nemci – morda je minilo le četrt ure – pričeli s četrtim jurišanjem!

Toda že ogroženim in omajanim partizanskim položajem na Kostanjski planini so se medtem približali novi napadalci s severne strani. Tedaj je levo krilo obrambe, obrnjeno proti Tuhinju, zaradi močnega nemškega pritiska začelo popuščati in se umikati v smer proti Černelcu. Na hitro so se razporedili po zapuščenih položajih desnega krila, da so tako zavarovali hrbet tistim, ki so se tolkli z glavnino Nemcev in ki so se tam vedno bolj zgoščevali.

Vse bolj je kazalo, da bodo Nemci potisnili partizane pred orožje napadalcev na severni strani Kostanjske planine. Boj se je že preveč zavlekel in se vedno bolj nagibal v korist napadalcev, ki so partizane stisnili na majhen, vzvišen prostor. Grozila je katastrofa. Ranjencev in tudi mrtvih je bilo vse več; vendar so Nemce še odbijali, čeprav s težavo. Zdaj se je borcev začela lotevati negotovost, poveljstvo pa v tem trušču ni moglo učinkovito voditi bitke. Odpor partizanov je vedno bolj popuščal. Poleg tega jim je začelo zmanjkovati streliva, ki ga že tako niso imeli kdove koliko.

V teh trenutkih je prihajalo tudi do izjemnih prizorov. Med borci je bil tudi komaj 8-letni Janko Podbevšek-Poldek, pa njegov oče Mirko in stric Peter Podbevšek-Dušan. Mali Janko je videl, da je stric Peter padel smrtno zadet. Ležal je na nevarnem kraju, otrok pa bi bil rad rešil vsaj njegovo brzostrelko. Joka-je je prosil Jožeta Pirša-Luko, če bi poskusil to on. Luka se je res splazil k padlemu Poldkovemu stricu, tedaj pa so mu vrnitev onemogočili Nemci. Ko je to opazil komandant Matija Blejec-Matevž, je bližnjemu mitraljezcu vzel orožje, začel ostro obstreljevati Nemce in tako Luki omogočil umik.

Zdaj je bilo že treba nekaj ukreniti, sicer bi Nemci partizane ne le razbili, temveč večino tudi pokončali. Odredni komandant Matija Blejec-Matevž, ki mu je ob strani trdno stal bataljonski komandant Franc Per-Vido, se je odločil za nagel preboj.

To je bil eden izmed primerov, ko so v preboj prvi šli poveljniki in politkomisarji. Komandant je na hitro zbral bližnje starešine in ukazal, naj zberejo tudi skupino bombašev ter dva mitraljezca. Zbrali so tudi preostale ročne bombe in se potem kot klin pognali med napadajoče Nemce. Na čelu protinapada sta bila komandanta z bombaši in čeprav je bil Matija Blejec-Matevž še enkrat ranjen, ni zaostajal. Z njima so jurišali tudi odredni politkomisar Anton Štefe-Kostja in bataljonski ter četni voditelji. Z vpitjem »na juriš« in »ura, ura« so se pognali proti nemškemu obroču, ki je zaradi vsega tega tam res nekoliko popustil. Nemci so sicer neprestano streljali na partizanske jurišače, vendar preboja niso mogli zaustaviti takoj. Uspešno prebijanje je borcem varoval predvsem hrabri mitraljezec Janez Ogrin-Lojze, poprej komandir čete, ki je dostikrat in tudi tedaj streljal kar stoje. Preden so se rešili tudi drugi, je Ogrin padel, zadet do smrti. Eden izmed najbližjih Nemcev-policistov je že zgrabil za cev Ogrinove strojnice, ko je tja priletela partizanska ročna bomba. Tedaj je strojnico pograbil partizan.

Vtem so Nemci spet pritisnili na kraj prebijanja in uspelo jim je obroč tako močno zakrpati, da je rešitev uspela le skupini kakih 30 borcev, ki so se potem reševali proti zahodu, k cesti Kamnik–Motnik. Ker so Nemci nekaj svojih sil premestili na kraj prebijanja in so verjetno računali, da se bodo skozi prebiti obroč skušali rešiti še vsi drugi partizani, so pač morali razredčiti svoje vrste proti jugu in zahodu. To so zdaj izkoristili nekateri partizani in se usmerili tja: eni proti vzhodu, drugi proti zahodu ...

Med prebijanjem obroča je bilo ranjenih več borcev, še več pa jih je padlo. Nekaj je bilo zadetih tudi v hrbet. Preboj na tako ozkem prostoru je zahteval velik davek.

Partizani so padali drug za drugim. Najhuje je bilo, ker je v tem silovitem protinapadu popadal skoraj ves poveljniški kader Kamniškega bataljona, med njimi pa tudi že tedaj legendarni odredni komandant Matija Blejec-Matevž in bataljonski komandant Franc Per-Vido. Ta se je, ranjen v trebuh, raje pokončal sam, kot da bi živ padel v sovražnikove roke.

Zdaj, po izgubi poveljnikov, je bil odpor partizanov vse slabši, pritisk napadalcev pa ni popuščal. Začelo se je reševanje golih življenj. Preostali obkoljeni so se skušali umikati drugam, proti vzhodu, kjer se jim je zdelo, da napadalčevi položaji niso tako močni in ker je bila ta stran zelo strma in skalnata. Razbiti so bili na več skupin. Največja skupina se je umikala prav v to smer, zaščitnica pa je medtem zadrževala napadajoče Nemce, kolikor se je le dalo.

Okoli poldne se je glavnina, ki sta jo vodila odredni in bataljonski politkomisar Anton Štefe-Kostja in Jakob Molek-Mohor, spustila v dveh skupinah proti Tuhinjskemu grabnu. Ko so partizani graben skoraj že dosegli, so jih tam spet ustavili nemški šarci. Prebijati se čez graben ni bilo pametno, kajti na drugi strani bi prišli natanko pred vkopane Nemce. Tja bi mogli priti samo z jurišem po čisti strmini, kar pa bi bilo toliko kakor smrt. Tako s tega kraja ni bilo mogoče iti naprej, oviral pa jih je tudi sneg.

Premraženi, lačni in od štiriurnih bojev izčrpani borci, med katerimi je bil tudi Jože Pirš-Luka, so se pod vodstvom odrednega politkomisarja odločili za smer proti Zgornjemu Tuhinju. Toda dalje niso mogli. Obrnili so se nazaj proti Kostanjski planini. Tako so nekaj sto metrov pod začetnimi nemškimi položaji prišli na jugovzhodni rob Kostanjske planine, kamor so slišali, kako Nemci razbijajo njihovo taborišče. Toda tudi od tam niso mogli dalje. Vsa dolina do Zgornjega Tuhinja je bila rokah Nemcev, ki so varovali zlasti cesto.

Na robu planine, kjer so bili položaji kar primerni za obrambo, so nekaj časa mirovali. Če bodo tu spet napadeni, se bodo branili, tako so sklenili. Potem jim bo pomagala tema, ki je bila blizu. Tedaj se je začela spuščati megla in ko se je začelo nočiti, so se spustili po strmini nad Selami, Kostanjem in dalje pod Homom in Gradiščem ter cesto prešli v dveh skupinah. Usmerili so se v severno pobočje Tuhinjske doline. Od tam so krenili proti Palovčam. Tam se je glavnina z večino drugih borcev Kamniškega bataljona sešla 26. decembra.

Skupina, ki sta jo vodila Franc Podstudenšek-Rok in Franc Cencelj-Boltežar, pa se je iz Tuhinjskega grabna prebijala v smeri proti Menini planini in se prikrila v gostem grmičevju. Tu je ostala do teme, vseskozi pripravljena na obrambo. Zvečer, ko Nemcev ni bilo več čutiti v bližini, je odšla na Menino planino. Zaradi nemških zased, ki so bile še po dolini, je tam lačna in prezebla ostala nekaj dni. Tu jo je zapadel nov sneg in z glavnino bataljona se je združila šele prve dni januarja 1943.

Potem ko so Nemci na kraju preboja obroč spet zaprli, se je s svojo skupino začel proti severu prebijati tudi Alojz Koman-Marok, komandant Savinjskega odreda. Toda Nemci so tudi tam dobro držali svoje položaje in so Marokovo skupino Moravškega bataljona zavrnili. Zdaj so se partizani usmerili proti vzhodu, to je proti Tuhinjskemu grabnu; tako so se izvlekli iz neposredne nevarnosti, se rešili in odšli na Zlato polje.

Skupino Moravškega bataljona, kakih 20 tovarišev, je kmalu zatem popeljal iz obroča tudi politkomisar Moravškega bataljona Jože Berkopec-Mišelj. Skupino je izvlekel podobno kot komandant Alojz Kolman-Marok, le da se je z njo takoj usmeril proti vzhodu. Tam, kjer so se prebijali iz obkolitve, je bilo le malo Nemcev in rešitev jim je uspela brez posebnih žrtev.

Ta skupina je naletela tudi na mrtvega komandirja 2. čete Kamniškega bataljona, na Valentina Pestotnika-Miho; politkomisar Moravškega bataljona mu je odvzel še puško, kajti Nemci ga dotlej še niso odkrili. *(se nadaljuje)*

– Le koj pojdi v šolo, da boš enkrat bolje imel na svetu kot jaz! je rekla drugi dan mati in spravila Zdravka iz postelje. Sanjalo se mu je, da sta se deda in nadučitelj v domači kuhinji kregala o Hitlerju; pa pride Brčkov boter in so začeli peti alelujo.

Še danes ni bilo vseh otrok v šestem razredu. Tesarjev je že na Ilvorišču začel naganjati: A s teboj niso šli? Kako pa to?

Zdravko mu je samo nevarno šepnil: Ti bom že v Plavžu povedal, le čakaj!

Tudi v razredu so se ga obezale nekatere učenke, zlasti Nacetova Linde je bila hudičevo strupena: Saj bi morali vse okoličane in take (z očmi je pomignila na Zdravka) spraviti! Tukaj se ponaša kot najboljši učenec, zraven pa še pri hajotu ni!

– Saj je, kaj ti veš! se je zavzel Zdravkov sedežni sosed.

Če ga pa nikoli ni k »dinstu«. Saj, je rekel Karli, fenlajnfirer, da bo to javil naprej! je pikala črnolasa punca, ki je pravzaprav po očetovi strani imela prednike v Franconovem sorodstvu.

V tem hipu je vstopil nadučitelj.

Učenci so se postavili sunkoma kot strumna četa. Nadučitelju so se veličastno – kot vselej pri tem početju – zasvetile oči za svetlimi očali. Danes še prav posebno zmagoslavno:

– Heil Hitler!

– Haj Hitla!

Zdravko je čutil namesto nog samo žerjavico grozne bolečine, v desnico je prehajala taka slabost, da jo je komaj držal kvišku. Na jok mu je šlo.

V razredu so sedeli voditelji pimpfov in mlajših letnikov Hitlerjeve mladine. Večinoma otroci nacističnih veljakov. Pa so ti začeli o tem, kar je napeto lebdelo v zraku. Nadučitelj je z zresnjeno kritiko razglasil:

Državi navarni elementi bodo izseljeni v osrčje velikega nemškega rajha!

Tam se bodo laže naučili nemško! se je vmešal mladinski vodja Richard. Pisal pa se je Rayowsky.

Nadučitelj se je zravnal in se z vidnim zadovoljstvom nasmehnil. Zdravko pa je trepetal, kdaj se bo srečal z nadučiteljevimi očmi. Pričakoval je nekaj groznega. V črevesju mu je nevarno gomazdelo. Dolgo se je vleklo to mučno obiranje zadnjega dogodka.

A ko je nadučitelj poučeval, razlagal nove račune, nove slovniške vozle, razdeljeval nove kosce modrosti in izobrazbe, tedaj ga je Zdravko gledal s čisto drugimi očmi: spoštovanje in hvaležnost in zanimanje in slast po novih pridobitvah duha in srca je bilo v njih.

Ampak visoki mož je često zlorabljal svoj pedagoški položaj in se ponašal kot oblastni krajevni vodja hitlerskega režima!

VALENTIN POLANŠEK 10

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Vsa ura je minevala z govoričenjem o včerajšnjem dogodku. Končno je rekel nadučitelj: Povejte doma, da je s tem akcija izselitve končana. Nihče več ne bo izseljen. Ljudje naj spet pridno delajo. Gledal je predvsem otroke, ki so prihajali iz bližnjega okolja v trg.

To so bili kajpak kmečki in bajtarski otroci in seveda iz slovenskih družin. Tudi Zdravka je ošvrknil s pogledom, kakor da bi rad dal vedeti, da je on nadučitelj, človek, ki ima v svojih rokah usodo vseh občanov; bil je veličina: »orcgrupenlajtar«.

Ko je Zdravko zapuščal šolsko poslopje, si je želel samo to, da mu ne bi bilo treba več priti semkaj v trg.

Vsi zbegani so bili, ko so odhajali z Milko in Borisom. Molčali so, dokler so se vozili skozi trg. Da bi pa spregovorili med sabo nemško, jih prav danes nihče ni mogel prisiliti.

Ko so se pripeljali mimo grajskega mostu, je začela Milka jokati:

– Mama je rekla, da bodo izgnali gotovo še več ljudi. Samo navidez se nadučitelj zdaj tako dela. Vsi lažejo, vsi hitlerjanci lažejo!

Heribert jih je dohitel.

Onemeli so in se preplašeno spogledali. Čez nekaj časa je rekel Heribert! Jutri imamo »dinst«. Ali vi še ne veste?

– Kako službo? je trdo poprijel Boris za besedo.

Kako službo? Pa še bara! – Dinst je dinst! Na ti, si pa pravi nemški šolar! je udaril Zdravka.

Jaz nisem nemški šolar! je udaril Zdravko.

Jaz tudi ne.

Jaz tudi ne.

Potlej bodo tudi vas morali preseliti gor v Nemčijo, da boste postali vredni nemškega kruha! je vzkipevajoče vrgel Heribert iz sebe.

One tri pa je pretreslo v dno duše.

– Ali lahko povem nadučitelju, Zdravko, kaj si rekel? Potem pa ne boš več mislil na študiranje za nemške marke!

JOŠT ROLC 1

RODOS – OTOK SONCA IN CVETJA

(PRVOMAJSKI LETALSKI IZLET)

Vabljivi ponudbi Atlasa oziroma Air tours Jugoslavija za petdnevni prvomajski izlet na sloviti grški otok Rodos se ob razmeroma ugodni ceni in programu bivanja skoraj ni bilo mogoče upreti. Iz Radovljice smo si le štirje »srečneži« utegnili še pravočasno zagotoviti sedeže že dober mesec prej. Da smo štirje Radovljičani, smo ugotovili šele na brniškem letališču ob odhodu. Presenečni smo bili, da nismo vedeli drug za drugega, a razumljivo veseli, ker bomo potovali skupaj.

Tovarišica Mira s prijateljico, ki je prepotovala že dobršen del Evrope in sredozemskih dežel, je navdušeno pripovedovala, kaj vse se nam obeta na Rodosu. O lepotah tega sončnega in cvetočega otoka je zvedela vse, takorekoč iz prve roke, pri znancih, ki so nedavno otok obiskali. Na seznamu znamenitejših krajev in dežel v Sredozemlju, ji je manjkal samo še Rodos, zato si ga je toliko bolj zaželela. Pokroviteljsko, kot se spodobi svetovni popotnici, je delila nasvete, kako nam je ravnati na letališču, na poletu, v hotelih in sploh med bivanjem v tujih krajih. Čeprav imam tudi nekaj lastnih izkušenj, ki se niso povsem ujemale z njenimi, sem se lepo zabaval z njenim zavzetim pripovedovanjem in si tako krajšal čas med čakanjem na carinsko kontrolo. Obžalovala je, da nismo dobili sob v istem hotelu. Toda nič ne de, je optimistično dodala, saj se bomo tako videli vsak dan, če bo prav.

Inexov DC-9, tisti novejši s 135 sedeži, je vzletel ob 15,20. Po nekaj minutah smo bili že visoko nad koprenastimi oblaki. Pod nami je bežalo Zasavje in Dolenjska. Potem zaradi gostih belih gmot oblakov ni bilo videti ničesar več. V enakomernem hrumenju močnih motojev smo plavali proti jugu nad blestečim snežnobelim prostranstvom. Sonce, ki je žgoče upiralo svoje žarke v srebrni trup letala, je kmalu zatonilo na zahodnem obzorju in oblaki pod nami so se vedno bolj redčili. Nad temno površino Egejskega morja so se pojavile sive nerazločne lise številnih otokov, ki so nase opozarjali z lučkami v manjših in večjih naseljih.

Pristali smo že v mraku. Na naših urah so kazalci kazali na 17,50 na letališki pa že 19,50. Leteli smo dve in pol uri, na Rodosu pa smo zaradi dveh ur razlike postali isti hip za dve uri starejši.

Otok, eden večjih na južnem delu Egejskega morja, se razteza v obliki podolgovate školjke v smeri jugozahod–severozahod. Dolg je okoli 87, nekje v sredini pa širok 37 kilometrov.

Statistika pove, da ga naseljuje nekaj nad 170 tisoč prebivalcev, kar je skoraj petkrat manj kot v času antične slave. Razen Rodosa – glavnega mesta, ki je s 35 tisoč prebivalci največje, pravzaprav ni nobenega kraja, ki bi zaslužil ime mesto. Po velikosti in številu prebivalcev je naselje Arhangelos na vzhodni obali, malo večja vas, znana po nasadih pomarančevcev in vinske trte, včasih pa je bilo središče obutvene obrti. Tu so izdelovali škornje iz mehkega usnja in nekakšne klobučevine. Seveda ta obuvala, ki so bila za levo in desno nogo enaka, niso za hojo v snežnih metežih. Domačini sploh ne vedo, kaj je sneg. Nosili so jih le za zaščito proti kačam. Teh ostudnih in nevarnih plazilcev se na otoku ni več bati, ker so jih pregnali jeleni. Škornji so kljub temu za moške in ženske še vedno sestavni del narodne noše.

PRVI VTISI

To so bili prvi grobi podatki o Rodosu, ki je ves prepojen s staro mitologijo in posut z zgodovinskimi bolj ali manj ohranjenimi spomeniki in templji. Povedala nam jih je brhka rdečeuniformirana Atlasova predstavnica Tanja, ki nas je z letališča spremljala z avtobusom v 15 kilometrov oddaljeno mesto Rodos. Med četrturno vožnjo nam je utegnila še potešiti radovednost, kako je z menjavo denarja, tečajno vrednostjo drahme, o cenah in o programu bivanja.

Vse, kar nas bo zanimalo, bomo dobili napisano, ko bomo prispeli v hotel. Če bi kdo rabil njeno pomoč, jo bo lahko našel vsak dan od 10. do 12. ure v hotelu Florida, je ljubeznivo obljubila.

Kmalu smo prispeli v mesto in naš avtobus se je komaj prebijal skozi razsvetljena cestna križišča med reko vozil in množico sprehajalcev. Tanja, ki se je tukaj počutila kot doma v svojem rodnem Zagrebu, nas je hitro razporedila in oddala receptorjem v hotelih, ki so nam jih pri Atlasu rezervirali.

Za novopečene turiste je prvi večerni vtis o Rodosu čisto nekaj posebnega. Hrupno in nagneteno turistično središče novega dela mesta z neštetimi prisrčno urejenimi gostišči, z ličnimi cvetnimi ograjami, raznobarvnimi lučkami in domačimi specialitetami, privablja na tisoče gostov. Iz vsakega lokala doni poskočna grška glasba, ponekod iz glasbenih skrinj, drugje »v živo« igrajo majhni ansambli.

Sredozemska večerna svežina, ki jo ustvarjajo sape z morja, je ravno pravšnja, da ni nikomur preveč vroče pa tudi ne hladno. Razvedrila in zabave željni turisti, stari in mladi, se razživijo šele v večernem času po celodnevnem lenarjenju na vročih plažah. Nikomur še na misel ne pride, da bi se dolgočasil v svoji sobi, saj zaradi hrupa tako ne bi mogel zaspati.

Tako je na Rodosu vse tedne in mesece, ko iščejo počitek in razvedrilo sonca željni tujci z vseh koncev sveta, največ pa je evropskih severnjakov. Turistični prospekti vabijo s podatkom, da je na otoku kar 300 sončnih dni, zato se ga je upravičeno oprijelo ime »otok sonca in cvetja«.

(SE NADALJUJE)

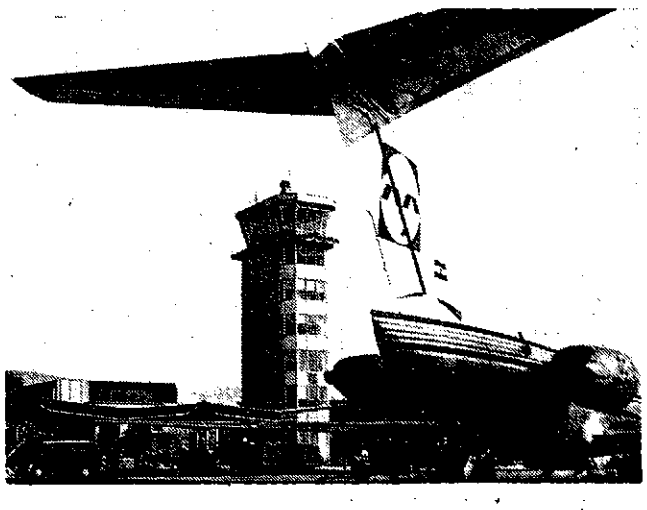

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 176. seji izvršnega sveta OS Radovljica 19. januarja so sprejeli osnutek proračuna občine Radovljice za leto 1982, osnutek sprememb in dopolnitev statuta občine Radovljica in predlog odloka o določitvi delegatskih mest, oblikovanja konferenc delegacij in skupnih delegacij za delegiranje delegatov v zbor združenega dela skupščine občine Radovljica. Z nekaterimi pripombami so izrekli soglasje k predlogu družbenega dogovora o namenski porabi turistične takse v razdobju 1982–1985. Proučili so urbanistično presojo gradnje prizidka hotela Krim na Bledu, izrekli so mnenja o predlogu dogovora o izvajanju politike cen proizvodov in storitev v SR Sloveniji ter soglašali s predlogom odloka o davkih občanov. Vse naštete predloge dokumentov je izvršni svet dal v obravnavo in potrditev občinski skupščini.

– – –

V veliki sejni dvorani občinske skupščine je bila 18. januarja skupna seja občinske konference SZDL in občinskega sveta ZSS Radovljica, na kateri so delegati sprejeli poslovnik skupne seje ter poročilo o politični aktivnosti v pripravah na volitve. Sprejeli so dogovor o merilih in sestavi družbenopolitičnega zbora skupščine občine Radovljica in sprejeli sklep o postopku delegiranja delegatov iz OK SZDL v družbenopolitični zbor občinske skupščine Radovljica. Na seji so sprejeli tudi rokovnik za izvedbo predkandidacijskih, kandidacijskih in volilnih opravil ter konstituiranja delegatskih skupščin na območju občine in sklep o oblikovanju in delegiranju v občinsko kandidacijsko konferenco. Razpravljali so tudi o evidentiranih možnih kandidatih za delegate družbenopolitičnega zbora, občinske skupščine ter za nosilce vodilnih in drugih funkcij v občinski skupščini in skupščinah občinskih SIS.

– – –

Na razširjeni seji občinskega odbora ZZB NOV Radovljica 15. januarja so spregovorili o pripravah na volilno-programsko skupščino občinske organizacije ZZB NOV, ki bo v februarju. Razpravljali so o osnutku zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in o pravilniku o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj borcev.

– – –

Predsedstvo občinske konference ZSMS Radovljica je na 11. seji 13. februarja, na katero so povabili tudi mentorje pionirskih odredov v občini, osrednjo pozornost namenilo obravnavi problematike pionirske organizacije v občini v okviru priprav za problemsko konferenco o pionirstvu, ki jo bo sklicala republiška konferenca ZSM Slovenije. Na seji so se dogovorili tudi o predlogih delegatov ZSMS, ki bodo člani družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Radovljica.

– – –

Občinski svet Zveze sindikatov Radovljica je pred dnevi izdal bilten v 250 izvodih z gradivom za 3. konferenco Zveze sindikatov Slovenije o nadaljnjem uresničevanju socialne politike v občini Radovljica. Gradivo vsebuje osrednja vprašanja socialnega varstva v občini, stališča in usmeritve občinskega sveta ZSS in naloge za uresničevanje teh stališč, zaključke tematskih razprav o izkoriščenosti delovnega časa, o obratnih ambulantah, o skupni organizaciji prehrane delavcev med delom ter o problematiki zaposlovanja mladih v občini. Bilten so prejele vse osnovne organizacije sindikata in vsi nosilci in izvajalci socialne politike v okviru SIS socialnega varstva radovljiške občine.

Sočasno s predvolilnimi postopki za delegate skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti za volitve v letu 1982 bo po sklepu OK SZDL Radovljica in navodilih volilne komisije potrebno opraviti v vseh TOZD in OZD v občini tudi evidentiranje kandidatov za poslovodne in samoupravne delegatske organe Ljubljanske banke, in sicer za poslovno enoto Radovljica, za Temeljno banko Gorenjske in Združeno banko Ljubljanske banke. Vsem dosedanjim delegatom poteče mandat v februarju 1982. leta.

– – –

Osnutek predloga proračuna občine Radovljica za leto 1982, ki ga je sprejel izvršni svet in dal v razpravo, predvideva, da bo znašala poraba 155,038.220 din, kar je v skladu z resolucijskimi določili v občini, ki jih je sprejela občinska skupščina na ločenih sejah zborov na januarskih zasedanjih. Izvirni prihodki za splošno porabo bodo narasli po tem predlogu za 15,6 % v primerjavi splošno splošnoi porabo v letu 1981.

– – –

S predlogom dopolnila (aneksa) k samoupravnemu sporazumu o financiranju krajevnih skupnosti v letu 1982, ki ga je sprejel izvršni svet OS Radovljica, je predvideno, da bodo delavci iz TOZD za potrebe svojih krajevnih skupnosti letos združevali 520 din namesto 450 din, kolikor so po sporazumu združevali lani. Iz občinskega proračuna je letos za delovanje KS predvideno 17 % več denarja kot lani.

– – –

Komite za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve pri občinski skupščini Radovljica je po sklepu izvršnega sveta terjal od upravljalcev objektov in naprav za sanacijo blejskega jezera (natege, dovoda in odvoda vode), da zaradi slabega ravnanja s temi napravami poročajo o storjeni škodi, ki je nastala zaradi visokega vodostaja jezera v decembrskih deževnih nalivih. Izvršni svet je tudi opozoril upravljalce, da sprejmejo učinkovite ukrepe, da ob morebitnih spremembah vodostaja na jezeru ne bo prišlo ponovno do škode.

– – –

Na volilno-programski skupščini krajevne organizacije ZZB NOV Lesce, ki se jo je udeležilo od 180 kar 135 članov, so leški borci kritično in zavzeto razpravljali o gospodarskih in družbenih vprašanjih s posebnim ozirom na stabilizacijska prizadevanja, zlasti kar zadeva stanja v kmetijstvu, trgovini in turizmu, o cenah in odgovornosti pristojnih, da se resolucijska določila bolj dosledno izvajajo. Zelo odločno so postavili zahtevo, da Viba film in pristojni v republiki odgovorijo, kaj je z začetkom snemanja filma Dražgoška bitka. Na skupščini so izvolili 9-članski odbor in pet delegatov za občinsko skupščino ZZB NOV ter za novega predsednika KO ZZB NOV Lesce izvolili Franca Mezeta.

– – –

Koordinacijski odbor za usmerjanje v vojaške poklice in šole pri predsedstvu OK SZDL Radovljica se je na seji prejšnji teden seznanil z informacijo republiške konference SZDL Slovenije o usmerjanju mladih v vojaške in obrambne poklice. Seznanil se je tudi s tematiko, ki je bila v zvezi z usmerjanjem v vojaške poklice obravnavana na nedavnem seminarju v Poljčah. Na seji so pregledali poročilo komisije za pripravo programov za usmerjanje v vojaške in obrambne poklice v občini Radovljica.

– – –

Izvršni svet OS Radovljica je na januarski seji obravnaval pobudo zavoda za pospeševanje in razvoj turizma Bled za uvedbo postopka, da se Bled proglasi za zdraviliško-turistični kraj. Sklenil je, da to pobudo podpre, ker ima Bled potrebne pogoje za takšno proglasitev. Republiškemu komiteju za zdravstvo in socialno varstvo je predložil, da imenuje posebno komisijo, ki naj ugotovi naravne zdravilne lastnosti blejske termalne vode in blejske klime in o tem sprejme ustrezno odločbo. V primeru pozitivne odločbe naj bi sprejela sklep skupščina občine Radovljica, da se predlog o proglasitvi Bleda za zdraviliški turistični kraj posreduje pristojnim republiškim upravnim organom za zdravstvo, turizem in urbanizem.

Ena od redkih naložb, ki se izvajajo v radovljiški občini, je tudi obnova restavracije in prenočitvenih zmogljivosti in starega objekta na blejskem golf igrišču pod Lescami. Zaradi obetajočega razvoja tovrstne turistične ponudbe je investicija, nekaj nad 30 milijonov, vsekakor upravičena.

– – –

V dogovoru z vsemi delavskimi univerzami na Gorenjskem je prevzela Delavska univerza Radovljica nalogo, da bo v sodelovanju z vodstvi domov starostnikov v gorenjskih občinah pripravila 65-urni tečaj za negovalke v domovih starostnikov. Tečaji bodo izmenoma v vseh občinah. S predavanji na teh tečajih bodo pričeli v januarju. Računajo na prijavo najmanj 20 tečajnic.

– – –

Zasedenost Doma dr. Janka Benedika v Radovljici v letu 1981 je bila dnevno poprečno 97 odstotna. Od 124 mest je bilo zasedeno 121, od teh 24 v enoposteljnih sobah, 58 v dvoposteljnih in 40 mest v negovalnem oddelku. Po normativih bi morali imeti zaposlenih od 43 do 46 delavcev, dejansko pa je zasedenih le 39 delovnih mest.

– – –

Na blejskih Jaršah delavci SGP Gorenjc iz Radovljice gradijo tri stanovanjske bloke v značilnem alpskem slogu, ki se že s prej zgrajenimi kar lepo skladajo z okoljem. V vsakem bloku bo 35 stanovanj, ki so jih večinoma odkupile delovne organizacije z Bleda, nekaj pa tudi zasebni kupci. Predvideno je, da bo prvi blok vseljiv do konca leta, druga dva pa do aprila prihodnjega leta.

– – –

Dolgoletne spodbudne izkušnje z maloprodajno dejavnostjo so Almiro Radovljica spodbudile, da jo še bolj razširijo. Almira bo poleg svojih dveh prodajaln v Radovljici ter po eno v Novi Gorici, v Bohinjski Bistrici, na Bledu, Jesenicah, v Kopru in v Beogradu, odprla novi prodajalni še v Kranjski gori in v Grimščicah pri Bledu. Uspešnost maloprodajnega prometa kaže podatek, da se je ta v letu 1981 v primerjavi z letom poprej povečal za več kot stoodstotno. Lani je znašal maloprodajni promet v TOZD Trgovina nad 45 milijonov din in predstavlja kar 13 % vse prodaje Almire.

– – –

V trgovini smuči in drugih športnih orodij in opreme Elan v Begunjah so v decembru 1981 dosegli doslej rekordni promet. Kupcem od blizu in daleč so prodali kar za 23 milijonov din svojih izdelkov in druge opreme.

– – –

V programu kulturne akcije za delovne kolektive letos prvič sodeluje tudi dramska sekcija KUD Brezje. Z dramo Vladimirja Levstika »Kastelka« je nastopila 10. januarja na domačem odru, 16. januarja v Podnartu in 17. januarja v Zasipu.

– – –

Likovna sekcija Kulturnega društva Bled je pripravila v TV salonu hotela Golf na Bledu razstavo umetniških slik domače slikarke Katarine Plemelj. Otvoritev razstave je bila v soboto, 16. januarja.

– – –

Med šolskimi počitnicami od 25. do 30. januarja je TVD Partizan Begunje organiziral 6-dnevni smučarski tečaj za otroke v Krpinu, ki traja vsak dan od 9. do 12. ure. Za 250 din imajo tečajniki organizirano vadbo, 50 % popusta na žičnici in topel napitek.

– – –

Po programu sindikalnih športnih iger za leto 1981 je bilo v radovljiški občini 14 tekmovanj v različnih panogah. Nastopilo je 3.043 članov, od teh 600 žensk, iz 106 osnovnih sindikalnih organizacij. V skupni uvrstitvi so bili najuspešnejši tekmovalci Verige Lesce, pred Elanom Begunje, Iskro Otoče, LIP Bled, Iskro Lipnica, Obrtnim združenjem, Vezenine Bled, Plamenom Kropa itd.

OB 40-LETNICI IGMANSKEGA MARŠA

TRAJEN SVETILNIK PARTIZANSKEGA JUNAŠTVA

Podvig proletarcev januarja 1942. leta, ko so pri temperaturi minus 32 stopinj Celzija premagali strmi in zasneženi Igman, je ostal vzvišeni primer partizanskega junaštva, vztrajnosti in neuklonljive morale, kakšnih je bilo malo v zgodovini vojn. To je izredno pričevanje vzdržljivosti, moči in nadčloveških naporov borcev narodnoosvobodilne vojske v premagovanju podivjane narave.

Z deli 1. proletarske brigade se je vrhovni štab NOV in POJ 18. in 19. januarja v času druge sovražne ofenzive premaknil z Romanije na Jahorino, glavnina brigade s štabom pa je po končanih operacijah v vzhodni Bosni dobila nalogo, da se iz vasi Kneževo in Gajevo premakne v področje Foče. V dogovoru z glavnim štabom NOV in PO Bosne in Hercegovine je štab 1. proletarske brigade sprejel odločitev, da se na to območje prebije po daljši poti – od Gajeva pri Olovu, prek Sarajevskega polja, planine Igman, Trnovega, Kalinovika do Foče. Po globokem snegu so šli v surovi zimi na marš, dolg okrog 100 kilometrov, trije bataljoni brigade z glavnim štabom in pokrajinskim komitejem komunistične partije Bosne in Hercegovine.

Proletarci so krenili na pot 25. januarja 1942. leta. V prvi noči je brigada prišla do vasi Visovac. V neki majhni hišici je v odmoru imel komisar prve proletarske brigade Filip Kljajić-Fića kratek sestanek z vsemi komandirji, na katerem je med drugim tudi dejal: »Pot nas vodi naproti sovražniku, lakoti in težki zimi.« Od vseh je zahteval, da podrobno seznanijo vse borce, da bi se pripravili na naporne in težke naloge, ki so jih čakale.

Pot do vasi Grabljive njive je brigada prehodila v noči od 26. na 27. januar in nadaljevala pot prek Jošanice na komunikaciji Sarajevo–Semizovac. Dolga kolona 720 izčrpanih, slabo obutih, napol bosih in lačnih proletarcev, med katerimi je bilo tudi 50 ranjencev, je hitela po zahodnem robu Sarajevskega polja, med sovražnimi postojankami, prek Blažuja, Igmana, Trnova, Kalinovika – k Foči.

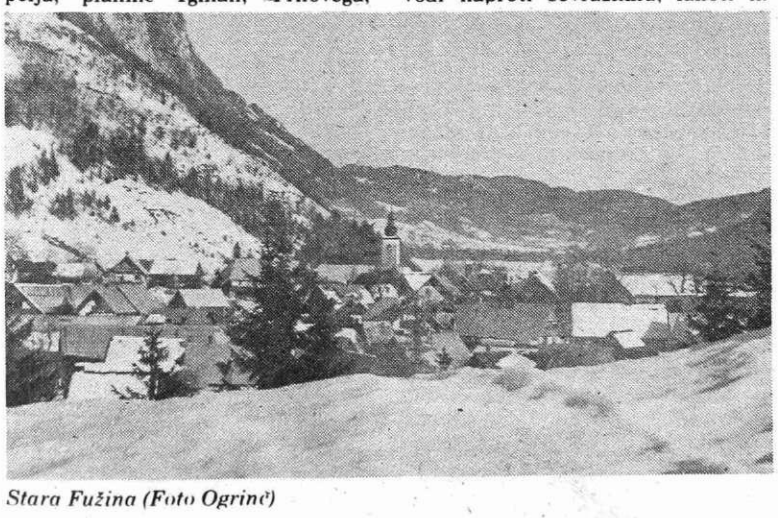

Stara Fužina (Foto Ogrinc)

V VRTINCU OSTRE ZIME

Čakal jih je najtežji del pohoda. V koloni po eden, v največji tišini, z izdvojeno predhodnico, po strmih in zaledenelih pobočjih, v snežnem neurju pri temperaturi minus 32 stopinj Celzija je brigada gazila v naročje zasneženega visokega Igmana. Sovražniku so se vedno bolj odmikali – nevarnosti s te strani so bile vse manjše, zato pa je ostra zima pritiskala vse bolj surovo. V slabo oblečeni koloni je le malo borcev imelo plašče. Večina je bila izredno slabo oblečena, napol bosa in do skrajnosti izčrpana. Udi so otrdeli od mraza, prsti na rokah so se kot magnet lepili za zamrznjeno orožje. V velikem mrazu, ko se je upiralo podivjani stihiji brezusmiljene in surove zime nekaj sto borcev, je pokalo celo drevje.

Toda kljub divjanju narave in telesni onemoglosti, se je dolga kolona proletarcev, iz katere so neslišno izginjali onemogli in zmrznjeni konji, njihov tovor pa so si oprtali borci, plazila čez zaledeneli Igman. Zaustavljanja ni bilo, »bela smrt« bi takoj pokosila onemoglega. Na predvečer 28. januarja je kolona 172 premrlih tovarišev prispela v Presjenico Trnovu po 32 urah pospešenega in napornega marša skozi snežno golgoto in brez dvanajstih umrlih na poti, pa je brigada dosegla osvobojeno Fočo. Tukaj se je ob pomoči prebivalstva v improvizirani »igmanski bolnišnici« začela borba za rešitev pomrznjenih.

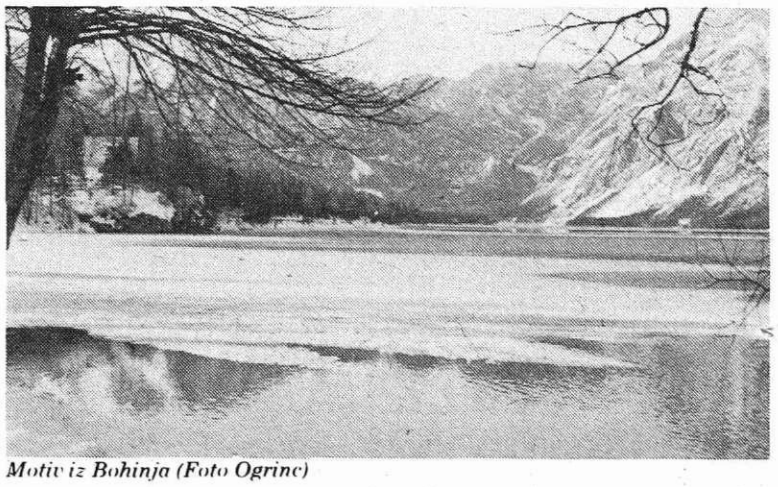

Motiv iz Bohinja (Foto Ogrinc)

Veliko skrb za ranjence in pomrznjene borce so kazali tovariši iz vrhovnega štaba, še posebej tovariš Tito, ki je bil takrat v osvobojeni Foči. Zdravniki so menili, da je zdravstveno stanje večine pomrznjenih borcev zelo resno. Zaradi težkih zmrzlin, predvsem prstov na rokah in nogah ter ušes, je nastopilo gnojenje in začela je groziti nevarnost gangrene, tetanusa in – smrti.

Zdravniki so bili prisiljeni, da brez najosnovnejših medicinskih pripomočkov amputirajo zmrznjene dele telesa. Ni jim preostalo drugega, kot da kosti režejo z navadnimi noži in žagami »na živo«, brez anestezije in morfija. Sanitetno osebje je vložilo največje napore za rešitev pomrznjenih proletarcev. Prenašanje težkih bolečin je še enkrat osvetlilo partizanski lik hrabrosti, vzdržljivosti in vztrajnosti.

Zdravljenje in okrevanje pomrznjenih proletarcev je v igmanski bolnišnici trajalo mesec-dva, potem pa se jih je del priključil drugim borbenim enotam NOVJ, večina pa se je ponovno vrnila v vrste prve proletarske brigade, s posledicami in spomini na težko in usodno dramo januarskih noči igmanskega marša.

V zgodovini našega narodnoosvobodilnega boja je igmanski marš ovekovečen kot **legendarni podvig proletarcev,** podvig, ki je novim borcem NOV pomenil neizčrpen vir navdihov, partizanske hrabrosti, vzdržljivosti in junaštva. To je bil izraz premišljene partizanske taktike, manevrskega podviga, pa tudi presenečenja, izpit zavesti in samoodpovedovanja proletarcev, kar vse zasluži trajno spoštovanje.

V naših hotenjih in vizijah moči in odpora oboroženega naroda v strategiji in koncepciji splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite je igmanski marš ostal **trajen svetilnik borbene hrabrosti,** vztrajnosti in požrtvovalnosti borcev našega narodnoosvobodilnega boja, ki so se uspešno ubranili pred okrutnim sovražnikom, prav tako pa tudi pred podivjanostjo narave. Primeri takšnega junaštva so redki v zgodovini vojn.

S. Nikolič

PRIPIS UREDNIŠTVA: V igmanskem maršu je sodelovala tudi jeseniška revolucionarka JULKA PIBERNIK z mladoletnim sinom Albinom. Zaradi hudih ozeblin je februarja 1942 umrla v Foči. Na pogrebnih svečanostih je bil tudi tovariš Tito s člani vrhovnega štaba, ker je Pibernikovo poznal iz Moskve leta 1935.

SO ZA VZGOJO RES STARŠI NAJMANJ, VSI DRUGI PA BOLJ ODGOVORNI

Lepo je imeti otroke, otroke, s katerimi se veliko ukvarjamo, s katerimi smo prijatelji, za katere vemo, kaj delajo. Imeti otroka je prav gotovo pravica staršev, toda hkrati tudi velika obveznost, dolžnost, ki ji marsikateri starši niso kos. Kako si sicer lahko razlagamo, da nekateri starši jeseniških osnovnošolcev niti ne vedo, da njihov otrok tudi po teden ali dva ne hodi v šolo, ne vedo, kako se piše otrokova razredničarka, v kateri razred hodi, ki gredo včasih mirno mimo tega, da so otroci tudi po 21. uri zunaj, da se opijajo, begajo od doma, kadijo, tudi kradejo ali se objestniško obnašajo.

Tudi to so naši otroci, ki bodo jutri naša mladina, pojutrišnjem naši odrasli, naša prihodnost. In prav zato je potrebno o teh problemih spregovoriti odkrito in tudi ukrepati. Pa ne tako, kot si predstavljajo nekateri starši, da je to naloga šole, socialnih delavcev, ali celo delavcev milice, ki velikokrat le »gasijo«, čeprav je bistvo njihovega delovanja usmerjeno v preprečevanje. A kaj, ko jim za to velikokrat zmanjka časa.

Starši so tisti prvi, ki so dolžni skrbeti za vzgojo in razvoj otroka. V družini dobi otrok prve navade, vzorce vedenja, obnašanja, ki jih ob stiku z drugimi otroki, odraslimi ljudmi dopolnjuje, izgrajuje. Skrb, zanimanje za otrokov razvoj, spremljanje tega razvoja in tudi sodelovanje s tistimi, ki oblikujejo otrokov pogled na svet, ljudi, so zato neprecenljivi.

Strokovna služba skupnosti socialnega skrbstva Jesenice pripravi vsako leto posvet o vzgojni problematiki otrok in mladine ter mladoletnem prestopništvu na območju jeseniške občine. Socialni delavci se pri svojem delu srečujejo s temi problemi, pa so velikokrat nemočni, ko želijo pomagati. Tak posvet je bil tudi maja lani, udeležilo se ga je 18 strokovnih delavcev: iz skupnosti socialnega skrbstva Jesenice, postaje milice Jesenice, temeljnega sodišča v Kranju, temeljnega javnega tožilstva, uprave za notranje zadeve, oddelka za zatiranje kriminalitete, vse iz Kranja, občinske konference ZSMS Jesenice, republiškega sekretariata za notranje zadeve iz Ljubljane, sedmih osnovnih šol v občini in železarskega izobraževalnega centra.

Metka Gostič, socialna delavka strokovne službe skupnosti socialnega skrbstva na Jesenicah, ki se ukvarja s problematiko otrok in mladine, ugotavlja, da je strokovna služba od leta 1975 do leta 1980 obravnavala vsako leto več problemov vzgojno problematičnih otrok in mladine. Če je bilo leta 1975 obravnavanih 128 primerov, jih je bilo leta 1980 že 188. Vzroki za obravnavo so bili predvsem opustitev šolanja, brezdelje, beganje od doma, kazniva dejanja in prekrški. Delavci strokovne službe tudi ugotavljajo, da je delo s starši velikokrat bolj težavno kot z otroki. Starši se počutijo užaljene, ne zavedajo se teže prekrškov otrok. Tudi podatki za ostalo Slovenijo kažejo, da je kaznivih dejanj pri mladih vse več, vedno več je tudi kršenja javnega reda in miru, pri mladih je vse bolj prisotno brezdelje in poseganje po alkoholu, pa vlomi, tatvine in objestniško obnašanje. Poseben problem so tudi otroci in mladoletniki iz romskih družin, ki so še zlasti neurejeni, nedelavni, izmikajo se vsaki dolžnosti, begajo iz zavodov ali od doma. Delavci milice so tudi ugotovili, da je nadzor staršev dokaj pomanjkljiv, da se starši za otroke premalo zanimajo in tudi zanemarjajo roditeljske dolžnosti. Še posebno v letu 1981 so delavci postaje milice Jesenice vložili precej naporov, da bi bilo kaznivih dejanj med mladimi pa tudi sicer čim manj. Z opozorili in svetovanjem so poskušali storiti čimveč, uspeh pa se je že pokazal, saj je rast kaznivih dejanj v občini zastala, medtem ko se je drugod povečala, pa tudi neraziskanih dejanj je najmanj med gorenjskimi občinami prav v jeseniški.

Na tem posvetu so tudi ugotovili, da je problematika obširna, da posamezne strokovne službe uspešno rešujejo probleme in med seboj dobro sodelujejo, tako strokovna služba skupnosti socialnega skrbstva, pa šole, sodišča in postaja milice. Vendar so menili, če ne bo skupne akcije vseh tistih, ki se ukvarjajo z mladino, bodo uspehi manjši, kot bi lahko bili. Eden izmed sklepov je bil tudi, da se posebna strokovna skupina seznani s stanjem oziroma problematiko otrok in mladine v vseh osnovnih in šolah usmerjenega izobraževanja v jeseniški občini in gostinski šoli na Bledu, kjer se šola veliko učencev iz jeseniške občine.

Tako so oktobra in novembra lani Metka Gostič, socialna delavka strokovne službe skupnosti socialnega skrbstva Jesenice, Jože Ajdišek, komandir postaje milice Jesenice in Boštjan Sladič, delavec na postaji milice in pomočnik varnostnega okrožja, ki se poleg ostalega dela ukvarja tudi s problematiko mladih, obiskali enajst šol, med njimi sedem v jeseniški občini, center srednjih šol, ŽIC, šolo za zdravstvene delavce in gostinsko šolo na Bledu. V šolah so se pogovarjali s strokovnimi delavci šolskih svetovalnih služb, predstojniki šol, mentorji, ponekod so bili prisotni tudi dijaki. Predstavili so različne oblike odklonilnega vedenja otrok in mladostnikov, tiste oblike, ki sicer nimajo zakonsko opredeljenih znakov kaznivih dejanj in prekrškov: kot neopravičeno izostajanje od pouka, beganje, kajenje in uživanje alkohola, nepripravljenost staršev za sodelovanje, pa tudi tiste, ki sodijo med prekrške in kazniva dejanja.

V šolah ugotavljajo, da je vzgojna problematika otrok in mladine vse bolj prisotna, saj danes šola posveča veliko več pozornosti učenju kot pa vzgoji, ki jo zanemarjamo tudi sicer, ne le v šoli. Tako tudi ni čudno, da se povečujejo neprilagojene oblike vedenja. Že v osnovnih šolah ni redko drzno obnašanje do vzgojiteljev, sovrstnikov, tudi do fizičnega medsebojnega obračunavanja prihaja. Opažajo tudi slab učni uspeh v poklicnih šolah in precej nedisciplino pri delovnih usmeritvah. Pogosto je tudi izostajanje od pouka. Ob tem velja opozoriti na zdravniška spričevala, ki večkrat služijo kot opravičila za izostanke od pouka. In še bolj zaskrbljujoče je, da taka opravičila pišejo **tudi** starši in tako zagovarjajo tako početje svojih otrok. Z neopravičenim izostajanjem je povezano beganje otrok in mladostnikov z doma, ugotavljajo pa, da dekleta več begajo.

Velik problem predstavlja tudi kajenje, ki ni redko tudi v nižjih razredih osnovnih šol, celo v prvem ne. Zaskrbljujoče je poseganje po alkoholu še zlasti v srednjih šolah, ko mladi zahajajo v gostinske lokale. Velikokrat se tudi kulturne prireditve in plesi izrodijo zaradi konfliktov, ki so posledica uživanja alkohola.

V dveh osnovnih šolah v jeseniški občini so ugotovili tudi omamljanje otrok z lepili.

Ob uvedbi celodnevne šole smo poudarili, da taka oblika nudi več možnosti za vključevanje otrok v šolsko delo. Ugotavljajo, da istočasno povzroča tudi negativno povezovanje mladih v razne klape, kar pripelje tudi do občasnih pojavov lažje kriminalitete ali resnejših kaznivih dejanj, značilni so predvsem pojavi poškodovanja raznih predmetov.

Učenci in dijaki, ki se vozijo iz drugih krajev, prosti čas velikokrat preživljajo v gostinskih lokalih, mladi iz drugih republik, ki se šolajo pri nas, so prepogosto prepuščeni sami sebi, sodelovanje z njihovimi starši je zelo skromno.

Po eni strani mladi ugotavljajo, da je premalo izvenšolskih dejavnosti, po drugi strani pa se vanje ne vključujejo. Tudi športne aktivnosti ne odigrajo vedno vloge, ki bi jo morale. Pri tem je delovna skupina, ki je pripravila tudi analitično poročilo o obiskih v šolah in problematiki, ugotovila, da imajo klubi večkrat negativni vpliv, zlasti hokejski. Tako, na primer, treningi mladih v hokejskem klubu potekajo v neprimernih terminih (trikrat tedensko ob šestih zjutraj). Večkrat klubi predlogov in pobud šol ne upoštevajo, pogosto vključujejo učence z najslabšim učnim uspehom.

Ugotavljajo tudi, da so otroci mater samohranilk, ki so zaposlene v gostinstvu, velikokrat brez nadzora in je potrebno tudi njim posvetiti vso pozornost. Kot tudi vključevanju dijakov pri odločanju, idejnosti med mladimi, kjer je dan premajhen poudarek socialističnim vrednotam.

Ena izmed ugotovitev je bila tudi, da je vloga staršev pri vzgoji otrok premajhna. Starši premalo sodelujejo s šolami, opuščajo nadzor nad otroki (saj je vendarle čudno, da jih prav malo zanima, kje se otroci potikajo ob 22. ali celo kasnejši uri). Še posebno se velja zamisliti ob dejstvu, da starši ta bremena, ki to sploh ne bi smela biti, prelagajo na celodnevno šolo, ki naj pač reši vse probleme, ali pa družbo na sploh. Pa je prav vzgojno delo z otroki eno izmed temeljnih funkcij družine, ki ji ostaja.

Namen obiska delovne skupine v šolah je bil seveda na eni strani ugotoviti stanje, na drugi pa tudi predlagati ukrepe, kako se reševanja lotiti organizirano, z namenom, da bi bilo teh problemov čim manj. Ob tem naj takoj povemo, da so se že začeli roditeljski sestanki v jeseniških osnovnih šolah, kjer socialni delavci in delavci postaje milice starše seznanjajo s temi ugotovitvami. Naslednji korak bodo organizirana predavanja za starše in njihove otroke v šolah. Pa si poglejmo nekaj predlogov, saj je prav, da se z njimi seznani čim širša javnost.

Predvsem je potrebno stalno sodelovanje vseh, ki se ukvarjajo s problematiko mladih: v šolah, strokovni službi skupnosti socialnega skrbstva, postaji milice Jesenice in drugod. Pri tem ne gre prezreti sodelovanja staršev, ki so dolžni odvračati otroka od vzgojno problematičnega ravnanja.

Učni programi v šolah morajo biti bolj kot doslej posvečeni vzgoji otroka, šolski svetovalni delavci pa morajo dati večji poudarek pripravi otroka na življenje (pri tem ne smemo zanemariti tudi spolne vzgoje otrok).

Strokovna skupina je tudi predlagala, da je potrebno tudi zdravstvene ustanove opozoriti, da ne bodo učencem in dijakom tudi za neopravičene razloge izdajali zdravniških potrdil za odsotnost.

Odgovorne službe morajo dosledno nadzirati gostinske delovne organizacije glede izvajanja zakonskih določil o prepovedi točenja alkoholnih pijač mladoletnim osebam. (V letu 1981 so v jeseniški občini posredovali sodniku za prekrške 11 primerov zaradi točenja alkoholnih pijač vinjenim osebam, tudi mladim. Pri tem niti ne upoštevamo številnih opozoril delavcev milice, da je točenje alkohola mladoletnim in opitim prepovedano. Pa se zdi, da je morala ali vzgoja ljudi, ki točijo pijače, ponekod kaj nizka.)

Prav tako bi bilo koristno, če bi v ŽIC in centru srednjih šol na Jesenicah zaposlili socialnega ali drugega strokovnega delavca. Tudi športni klubi, še zlasti pa hokejski klub Jesenice, morajo pri aktivnosti mladih upoštevati tudi predloge in mnenja šol, predvsem pa dati večji pomen pravilni vzgoji mladih športnikov.

Več bi morala pri tem storiti tudi občinska konferenca ZSMS Jesenice, občinska konferenca SZDL pa čimprej eno izmed sej posvetiti tudi tej problematiki otrok in mladine.

Ob koncu pa le še tole: ta problematika je bila praviloma doslej zanemarjena, zlasti širša družbena skupnost o teh problemih ni vedela dosti. Prav zato je temeljito spremljanje pojavov in ukrepanje še kako pomembno. Odpravljanje razlogov za nastanek takih odklonov mora biti središče dela, če pa se odkloni že pojavljajo, pa čimprejšnja odprava le-teh. Še enkrat naj poudarim: starši so tisti, ki lahko in morajo otroku priskočiti na pomoč. Usposobljenost šolskih svetovalnih služb in ostalih, ki se ukvarjajo s to problematiko, pa je tudi porok, da je lahko skupno delo uspešno. Le če znamo in hočemo poiskati to pomoč.

Rina Klinar

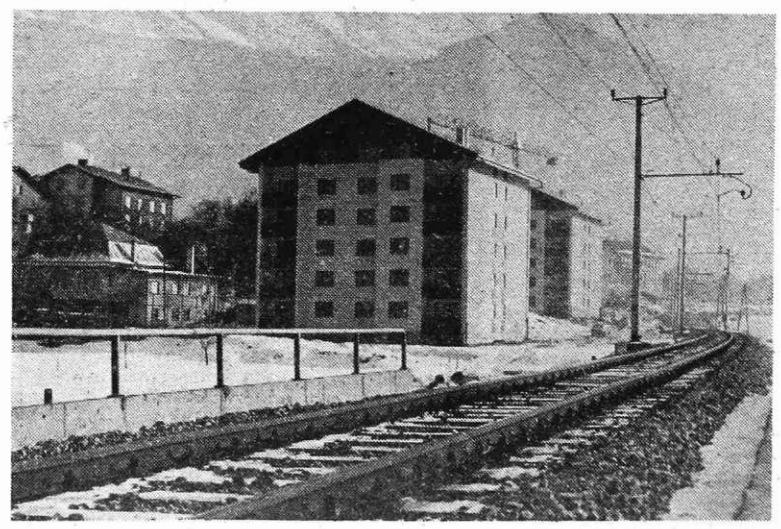

Nova stolpiča na Koroški Beli (Foto S. Kokalj)

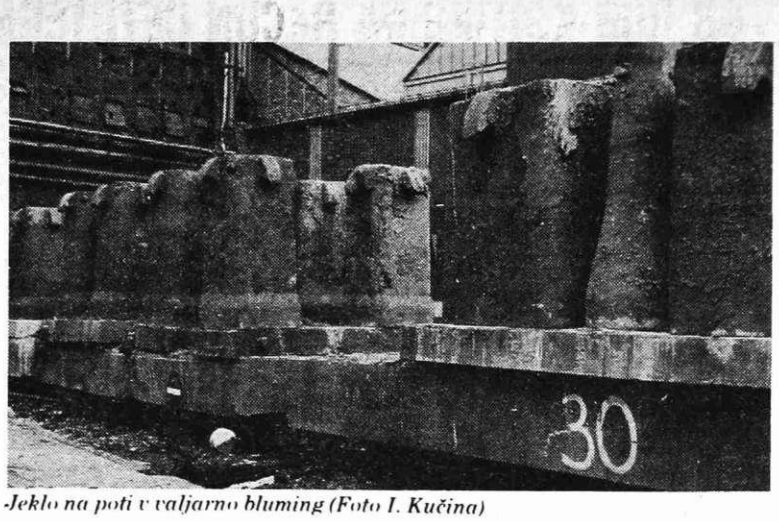

Jeklo na poti v valjarno bluming (Foto I. Kučina)

DRUGI SAMOPRISPEVEK V OBČINI

V skladu z 12. členom odloka o uvedbi samoprispevka za financiranje dograditve osnovne šole Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli in adaptacije osnovne šole 16. december v Mojstrani, ki ga bomo objavili v prihodnji številki, sta skupščini občine Jesenice in izobraževalne skupnosti občine Jesenice imenovali gradbeni odbor za nadzor izvajanja del gradnje obeh šol v naslednjem sestavu: Anton Arh – predsednik, Aleks Potočki – podpredsednik in člani: Stane Zorman, Anton Grošelj, Vinko Zorman, Božo Bartelj, Boris Oitzl, Zdravko Črv, Doroteja Klinar, Ilika Šmid, Emil Brezavšček, Ivan Tušar, Marija Malenšek, Leopold Zonik in Alojz Mlinar.

Gradbeni odbor je bil sklican na konstituantno in informativno sejo 23. decembra, na drugi seji 21. januarja pa je zaradi zahtevnosti naložbe, zagotovitve večje učinkovitosti in strokovnosti pri odločitvah, imenoval posebne komisije in sprejel poslovnik za njihovo in odborovo delovanje.

Funkcionalno-tehnična komisija: Emil Brezavšček, predsednik in člani: Doroteja Klinar, Ilika Šmid, Hilda Zgonc in Jože Avsenak.

Gradbeno-tehnična komisija: Aleks Potočki, predsednik in člani: Zdravko Črv, Vinko Zorman, Ivan Tušar in Franc Hrastar.

Finančna komisija: Marija Malenšek, predsednica in člani: Stane Zorman, Mimica Premrl, Alojz Bernetič, Jožica Magnik in Marica Miklič.

Izgradnja obeh šol, ki jo bomo občani financirali z drugim samoprispevkom, bo potekala v težjih razmerah kot izgradnja šolskega centra Plavž. Med ukrepi, ki so bili sprejeti za stabilizacijo gospodarstva in izboljšanje zunanjetrgovinske bilance Jugoslavije, so, kot je znano, tudi omejitve obsega naložb, posebno negospodarskih.

Prva zavora za hiter pričetek gradnje je predpis, da mora investitor pred pričetkom gradnje zbrati 50 % vseh potrebnih sredstev. Za dograditev šole na Koroški Beli rabimo 105,900.000,00 din, za šolo in vrtec v Mojstrani pa 20,000.000,00 din, skupaj 125,900.000,00 din.

Posebej poudarjamo, da je to le ocena stroškov, ker glavnih načrtov in dejanskega popisa del, ki je potreben za natančnejši izračun, še nimamo.

Za istočasni pričetek izgradnje obeh šol rabimo polovico vseh predvidenih sredstev, to je okrog 63,000.000,00 din.

Stanje zbranega samoprispevka je do konca leta 1981 po mesecih sledeče:

– avgust	839.030,10 din
– september	2,173.122,50 din
– oktober	3,027.667,80 din
– november	3,260.994,30 din
– december	3,707.271,45 din
Skupaj	13,008.086,15 din

Z upoštevanjem sredstev, ki jih že imamo in ocenjenega bodočega priliva samoprispevka, bi šele do maja 1983 zbrali po zakonu potrebna sredstva za pričetek celotne naložbe istočasno.

Pri ŠOLSKEM CENTRU PLAVŽ smo finančne zagate premoščali z najemanjem ustreznih kreditov. Sedaj te možnosti obstoječi predpisi, ki so druga zavora za hitro gradnjo, ne predvidevajo. S pospešeno gradnjo pa je možno največ vplivati na racionalnost in zmanjšanje stroškov naložbe oziroma gradnje.

Gradbeni odbor je analiziral in obravnaval to situacijo in sklenil, da programira deljeno etapno gradnjo, v kolikor bodo dopuščali zakonski predpisi. Projektanta idejnih zasnov BUSP Jesenice je zadolžil, da izdela realne predloge za funkcionalno in tehnično ustrezno zaključene etape gradnje, tako da je možno vsak objekt takoj po dograditvi izročiti namenu. Po grobi oceni je možno šolo in vrtec v Mojstrani zgraditi v dveh do treh etapah, na Koroški Beli pa v petih.

Odločil se je, da investitorju predlaga takojšne naročilo glavnih načrtov obeh šol in vrtca pri projektivnem biroju BUSP Jesenice, ki je že izdelal in dopolnjeval na osnovi razprav idejni načrt za šolo KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB na Koroški Beli. Na ta način se skrajša čas priprav za dobo, ki je potrebna pri dodatni izdelavi idejnih načrtov.

Zaradi alpskih klimatskih razmer se je gradbeni odbor odločil da vrtec pri šoli 16. december v Mojstrani zgradi v zidani izvedbi. Projektanta so zadolžili, da se pred zaključkom vsake bistvene faze načrtovanja posvetuje in dobi pristanek gradbenega odbora oz. investitorja za nadaljevanje del v smislu obrazložene zasnove.

Po zagotovitvi projektanta bodo tehnično dokumentacijo za vrtec in šolo v Mojstrani izdelali do 31. marca 1982, za šolo na Koroški Beli pa do 15. junija 1982.

Predvidena cena načrtov za objekte šole in vrtca Mojstrana znaša 800.000,00 din, za novogradnjo šole na Koroški Beli pa 1,800.000,00 din. Cena načrtov za predvidena adaptacijska dela še ni znana in bo kasneje določena.

Gradbeni odbor bo predlog etapne gradnje objektov obravnaval glede zakonitosti s pristojnimi organi in o rezultatih občane obvestil v Železarju.

Neodvisno od rezultata te obravnave bo potrebno čimprej odločiti, kje naj se z gradnjo prične: v Mojstrani, na Koroški Beli, ali na obeh gradbiščih istočasno. Na odločitev vplivajo:

– stopnja kritičnosti prostorske stiske posamezne šole oz. vrtca;
– katero gradnjo je možno prej pričeti;
– termini, v katerih je možno pridobiti vso potrebno tehnično dokumentacijo za posamezno gradnjo;
– možnost zagotovitve potrebnih investicijskih sredstev.

Sredstva iz samoprispevka se zbirajo na posebnem računu, ostanejo pa neizkoriščena do pričetka gradnje. Tako naložena niso obrestovana. Gradbeni odbor predlaga investitorju, da sklene z Ljubljnasko banko pogodbo o vezavi teh sredstev in na ta način, odvisno od dobe vezave, dobi 2–4 % obresti. Višina vročenih sredstev in rok vezave sta odvisna od načina izvajanja investicije.

Za gradbeni odbor
Anton Grošelj

RAZSTAVA ROČNIH IZDELKOV NA DOVJEM

Člani kulturno-umetniškega društva Jaka Rabič Dovje-Mojstrana so se odločili, da pripravijo razstavo ročnih in drugih del članov društva. Vsekakor je to zanimiva pobuda, saj brez dvoma tudi v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana posameznice in posamezniki v prostem času izdelujejo najrazličnejše izdelke. Predvsem to velja za članice društva, ki v prostem času izdelujejo najrazličnejša ročna dela, vendar jih hranijo le doma, o njih pa malokdaj izvejo kaj več tudi drugi. To pa je priložnost, da jih predstavijo še drugim. Organizatorji razstave so se potrudili, da zberejo kar največ teh predmetov in izdelkov, zato se obeta zares pestra in zanimiva razstava.

Vse izdelke si bodo krajani lahko ogledali od nedelje, 31. januarja, dalje, in sicer vsak dan od 15. do 19. ure v prostoru kmetijske zadruge na Dovjem.

Naslednjo nedeljo, 7. februarja, bo ob 16. uri v kulturnem domu na Dovjem tudi podelitev nagrad za najboljše izdelke. Na prireditvi bo za dobro razpoloženje skrbel ansambel Nočna izmena.

J. R.

OB ROB KRITIKE NA RAČUN ČETRTEGA NOVOLETNEGA KONCERTA NA JESENICAH

So stvari, ki jih mora človek prespati nekaj dni, se o njih pogovarjati s prijatelji, znanci, poiskati dodatne informacije, da bi sam sebe prepričal o nečem, kar misli, da je tako. To sem moral storiti in zato bo današnje razmišljanje o kritičnem članku pod naslovom ČETRTI KONCERT OB ZAKLJUČKU STAREGA LETA, ki ga je objavil ŽELEZAR v svoji prvi številki letošnjega leta na strani 17, nekoliko pozno, pa vendar čutim, da je potrebno spregovoriti tudi drugače.

Po vsem, kar sem videl in slišal na dveh novoletnih koncertih na Jesenicah, po tem, kar sem prebral v Železarju in nato veliko razpravljal kot poklicni glasbenik, Jeseničan, ljubitelj glasbe in petja, kategorično trdim, da je pisec članka Franjo Ropret storil veliko krivico organizatorjem ter skoraj vsem izvajalcem (razen trobilnemu kvartetu) dveh novoletnih koncertov na Jesenicah.

Povedati seveda moram, da sem bil na koncertu tudi gost večera, da sem poklicni glasbenik, trobentač, da mi je izredno pri srcu pihalna glasba, da pa sem še posebej vesel, ko poslušam pihalni orkester Jeseniških železarjev, na katerega moramo biti Jeseničani ponosni.

Na koncertu (nedeljskega sem z družino spremljal v dvorani) sem slišal veliko ploskanja, odobravanja, skratka zadovoljstva med občinstvom. Tudi sam sem dobil vtis, da sta oba večera povsem zadovoljila, da ne uporabim še večje hvale, ki si jo organizatorji in izvajalci zaslužijo. Nato pa preberem članek Franja Ropreta, da na koncertu pravzaprav nič ni bilo dobro: repertoar neustrezen, razgovori neustrezni, nekatere izvedbe pihalnega orkestra sila zanič, ženski pevski zbor razočaranje, gost in žrebanje neustrezno, ena izmed nagrad — zaboj piva sodi na nogometno tekmo, voditelja neiznajdljiva in podobno. Skratka popoln neuspeh.

Kot poznavalec glasbe in poklicni glasbenik pa se s takšno oceno ne morem strinjati, kar dokazuje tudi obilno ploskanje, ki sem mu bil priča oba večera. Ob tem bi bilo treba zastaviti vrsto vprašanj piscu kritike zakaj se je odločil tako skritizirati peščico ljudi, ki so se morali zelo truditi, da so organizirali ti dve prireditvi in vse nastopajoče, predvsem godbenike in pevke (precejšnje število — kar približno 80 amaterskih prizadevnih delavcev), ki so vložili veliko truda in pokazali precejšnji kvalitetni nivo, ki ga je občinstvo sprejelo s ploskanjem. Ne rečem, da prvega dne ni bilo nekaj manjših spodrsljajev, saj se to zgodi tudi poklicnim glasbenikom, toda nedeljski večer je minil skoraj brez »napake« in če je tovariš Ropret pisal kritiko na podlagi drugega večera, menim, da je bil zloben.

Veliko hodim po tujini in kadarkoli utegnem, poslušam nastope poklicnih pihalnih orkestrov. Piscu kritike v Železarju naj povem, da je muziciranje amaterjev godbenikov pihalnega orkestra Jeseniških železarjev na takem nivoju, da včasih celo presegajo vrhunsko amatersko muziciranje. Tudi ženski pevski zbor, še zlasti, ker je prišlo do sprememb, ki vedno za nekaj časa pustijo vrzeli, ni bil na takšnem nivoju, da bi ga bilo potrebno tako grdo ošteti.

Pri vsej stvari pa je morda, še zlasti, ker sem pozneje slišal za različne zgodbice v hodnikih, ki so se pojavile že pred koncertom, kot tudi po njem, da je šlo, med drugim, tudi za nek tihi osebni obračun pisca te kritike, kar seveda dokazuje, da za nastop godbenikov ni našel skoraj nobene pohvale. Vse, kar si je režiserka koncerta zamislila, od pogovorov, žrebanja, gosta in podobno, mu ni bilo všeč (mnogim v dvorani pa). Kar pa mu najbolj zamerim je dejstvo, da iz njegovega članka izžareva misel, češ, kaj ste se sploh lotili tega. Prav banalno je, da je pisec, poleg naštevanja vsega slabega (razen nastopa trobilnega kvarteta), ugotovil, da na koncert niso sodile skladbe Venček slovenskih narodnih, Bojana Adamiča TRA-TA-TA, Avsenikove viže, da je bila Kneginja čardaša velika polomija, razgovori nepotrebni in so mu šli celo na živce (publiki pa ne), da so omenili, kako je predsednik pihalnega orkestra Miro Skube igranju v tem orkestru daroval svojih 30 let, kar je za mene izredno pomemben podatek, vreden vsega spoštovanja, da slab nastop ženskega pevskega zbora ni izpolnil novoletnih pričakovanj in še druge, po Ropretu, slabosti koncerta. Ob koncu pa je napisal: »Novoletni koncert je Jeseničanom potreben. Zato je prav, da organizatorjem koncerta izrazimo priznanje.«

Priznanje pa si tov. Ropret zamišlja tako, kot je napisal v Železarju: »V naprej bi si lahko zagotovili nastop znanih vokalnih in instrumentalnih umetnikov, kakor je bilo na prejšnjih novoletnih koncertih . . .« Če v tem grmu tiči zajec, potem je jasno, kaj je bilo narobe, saj so v dosedanjih treh koncertih nastopili profesionalci iz Ljubljane, ki so bili nedvomno kvalitetnejši.

Ob tem se je še enkrat izkazala naša jeseniška mentaliteta, da je tuje boljše, domače pa zanič. Oziroma, da je tuje potrebno hvaliti, domače pa grajati, ne glede na to, da je bilo vloženega veliko dela peščice organizatorjev, ki so »prosjačili« naokoli, med drugim pa za žrebanje poleg treh knjig dobili tudi zaboj piva. Vse je bilo torej dobrodošlo, žal tudi za kritika, da je zlil svoj žolč neupravičeno in tendenciozno. Verjamem, da si je koncert zamislil po svoje, verjamem tudi, da bi režiserka zadnjega novoletnega koncerta na Jesenicah, če bi ga režiral tov. Ropret, našla precej kritik po Ropretovem sistemu, »ta viža ni spadala v spored, pevke bi morale biti drugače oblečene, žrebanje naj bi izvedel sinček znanega direktorja« in podobno.

Ostaja dejstvo, da so bili vsi nastopajoči oba večera deležni veliko aplavza in odobravanj občinstva, ki je bilo zadovoljno, kar sem izvedel tudi v številnih razgovorih po koncertu. Prav ti so me spodbudili, da nisem mogel biti tiho.

Ob koncu pa tovarišu Ropretu svetujem, naj, če že piše kritiko, upošteva tudi glas občinstva, ki je v soboto in nedeljo s ploskanjem izrazilo svoje zadovoljstvo. V kritiki bi zaradi domačih amaterjev, ki žrtvujejo veliko prostega časa, ob koncu moralo biti vsaj malo spodbude.

Bodimo ponosni na to, kar imamo, kajti drugje nam ne sežejo do kolena in nam našo amatersko dejavnost močno zavidajo. Vsem organizatorjem in izvajalcem obeh novoletnih koncertov, ki sta potekala pod geslom VESELO V NOVO LETO 1982, želim tudi v prihodnje veliko uspehov in vsaj takšno kvaliteto, kot smo ji bili priče ob zaključku leta 1981. Hvala vam tudi za to, da nismo ob zaključku lanskega leta ostali brez novoletnega koncerta, ki je na Jesenicah že dobil domovinsko pravico.

Franc Košir

KRIVIČNA ANONIMNOST

Ob pol devetih dopoldne začne Radio Ljubljana pošiljati v eter skladbe, ki jih na flavte, oboe, harmonike in klavir igrajo učenci iz vseh slovenskih glasbenih šol. Napovedovalka res sicer najprej pové ime učenke ali učenca, ki bo zatrobil ali zaigral, nikoli pa ne pozabi pristaviti ime in priimek učitelja, ki izvajalca uči igrati na ta inštrument.

Kadar nam slovenska televizija predstavi domačo, srbsko ali tujo dramo, komedijo ali nekakšno zabavno glasbeno oddajo, lahko cele minute beremo na zaslonu, kdo je poskrbel za rekvizite, kateri fantje so stali za kamerami (navadno štirje), ime in priimek dekleta, ki se je šla tajnico režije, potem pa pridejo na vrsto asistenti, dokler se na koncu ne zablešči režiser.

Ne razumem, da ob vseh teh dolgih spiskih enega od delavcev le izpuščajo. Menim: nekvalificiranega delavca iz Sladkogorske v Cerškau. Mora biti vendar kdo, ki desetnijam televizijcev sproti pripravlja toaletni papir. In ker ta prihaja iz Sladkogorske, moraš biti že umetnik, da uganeš, kje ga je treba odtrgati. Papir namreč.

Slehernemu Slovencu mora biti jasno, kdo je pri kakšni oddaji prdnil. Njegovo ime in priimek sta ovekovečena na televizijskem zaslonu. Na primer:

Pomočnik rekviziterja:

FRANCELJ BINGELJBONGELJ.

(Prosto po Franu Levstiku.)

Vzemimo:

Časnikar napiše deset vrstic. Sledi njegov podpis.

Slikar se podpiše v kotu svoje slike.

Kipar na dnu svoje stvaritve izkleše svoje ime in priimek.

Samo učitelj ostaja anonimen. Kot da bi ne bil tudi on ustvarjalec.

Mojca Pokrajculja iz 6. b iz kaj vem katere šole je napisala zanimiv članek. Časnik ga objavi, jo pod njem podpiše ter pristavi, da je avtorica članica nekakšnega novinarskega (časnikarskega) krožka na tisti šoli.

Članki in spisi so dobro napisani. Materinščina, da bi jo poljubil. Ko bi še odrasli tako pisali, bi mi marsikdaj odleglo.

Zdaj smo pa tam:

Ali morete verjeti, da je tisti članek ali spis, v časniku podpisan samo z njenim ali njegovim imenom, res samo njeno ali njegovo delo?

Med svojimi osem tisoč učenci sem imel dosti takih, ki so znali (in še znajo) dobro, lepo, pravilno pisati po slovensko. In kadar sem zasledil spis z zdravo mislijo in bogatim besediščem, sem naročil trpinu v učilnici, naj ga znova napiše pa to in ono naj spremeni.

Ko mi ga je znova napisanega prinesel, sem ga prebral, popravil in mu svetoval, kako bi kako stvar lahko bolje zapisal.

Sledila je nova poprava.

In šele potem je bila pisarija zrela za objavo.

Res je:

Avtorja sta bila fant in dekle.

Kaj pa mentor, ki ju je pri njunem delu vodil, ju opozarjal na napake, jima svetoval boljše rešitve, jima sploh prišepnil misel za članek ali spis?

Vidite:

Za téga pa pod njunim člankom ne boste mogli zvedeti. Ta ostaja anonimen.

Vprašujem:

Koliko tako dobrih spisov in člankov pa bi lahko nastalo v naših časnikarskih osnovnošolskih krožkih, ko bo jih ne vodili nesebični in požrtvovalni mentorji in mentorice?

Zato na dan z njihovimi imeni!

Dokler sem se moral še sam ukvarjati s tem delom, sem moral pač molčati. Zdaj pa je prišel čas, da svoje kolegice in kolege rešim iz njihove družbene anonimnosti.

Kolikokrat me je žgalo, ko je napovedovalka na proslavah imenovala slednjo deklamatorko z imenom in priimkom, nikomur pa se ni zdelo vredno povedati, kdo je vso proslavo skupaj spravil. Pač neki trapasti šolmašter, ki ni vedel kaj drugega početi . . .

Komu se sanja, koliko časa porabi človek, preden spiše scenarij za proslavo, jo zrežira, uprizori . . .

Učiteljice in učitelji: vén iz anonimnosti! Nobenega članka ali spisa svojih učenk ali učencev ne pošljite več v časnik, ne da bi se zraven še sami podpisali!

Janez Svoljšek

NASTOP TOMAŽA DOMICELJA

Abonma glasbene mladine Slovenije je že ustaljena in pomembna oblika seznanjanja učencev šol z najraznovrstnejšo kvalitetno glasbo. Prvi letošnji koncert oziroma predavanje za učence celodnevne osnovne šole Tone Čufar je bilo v torek, 19. januarja. Predavatelj in izvajalec je bil Tomaž Domicelj.

Težko smo ga čakali, saj se ne zgodi velikokrat, da pride v šolo znan pevec. Bolj težko smo sledili prvim štirim uram pouka, nato pa ob določeni uri pohiteli v večnamenski prostor. Ura, ki smo jo prebili z Domiceljem, je bila prijetnejša od drugih šolskih ur. Tudi sam nam je zaupal, da je bil zelo vesel, če mu je odpadla ura biologije, ki je ni nikoli posebno maral.

Korenine popularne glasbe segajo po njegovem prepričanju v sivo davnino, ko so ljudje igrali na votla debla dreves in podobne »inštrumente«. Prave začetke popularne glasbe pa moramo poiskati v črnskih blues pesmih, pravzaprav v glasbi celotnega nižjega sloja prebivalstva ZDA, ki se je glasbeno zelo intenzivno izražal. Pravo eksplozijo popularne glasbe pa je omogočil razvoj avdiovizuelnih sredstev. Z njihovo pomočjo je ta glasba preplavila svet. To se je zgodilo po drugi svetovni vojni. Na začetku šestdesetih let so že nastale legendarne skupine, kot so The Beatles, ki jih mladi poslušamo radi še danes. Popularna glasba vedno bolj sodeluje s sodobno tehnologijo, saj si s pomočjo elektronike išče tudi nov zvok in se izpopolnjuje.

Predavanje je Domicelj opremil z glasbenimi vložki z namenom, da nam predstavi zvok glasbe posameznega obdobja v razvoju pop-glasbe. Najbolj smo mu zaploskali, ko nam je predstavil dve narodni pesmi v priredbi Beatlesov. Zelo smo bili presenečeni, ko nam je s pomočjo elektronske napravice zapel svojo pesem Avtomat.

Po končanem nastopu je Tomaž Domicelj delil avtograme, nato pa je radijska ekipa naše šole z njim napravila intervju.

Nastop Tomaža Domicelja nam je bil všeč. Zvedeli smo marsikaj novega in koristnega o glasbi, ki nas najbolj zanima. Želeli bi, da bi se nam na tak način predstavilo čim več popularnih pevcev ali skupin.

Monika Cundrič
novinarski krožek
COŠ Tone Čufar

UGLEDNI UMETNIK S POLJSKE RAZSTAVLJA NA JESENICAH

V soboto, 23. januarja, so s krajšim koncertom Jeseniškega trobilnega kvarteta v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah odprli razstavo grafičnih listov in ekslibrisov uglednega poljskega umetnika Jozwika ZBIGNIEWA iz Lublina. Otvoritve so se udeležili tudi predstavniki Društva ekslibris Slovenije, ki je omogočilo, da se ljubitelji likovne umetnosti na železarskih Jesenicah prvič srečujejo s poljsko umetnostjo.

Poljski umetnik, magister kemije in doktor naravoslovnih znanosti, Jozwik ZBIGNIEW je v umetniških krogih znan kipar in grafik. Je odbornik ljubiteljev knjig in ekslibrisov v Lublinu na Poljskem. Posebno skrb posveča razvoju in razširjanju male grafike. Uveljavlja pa se tudi kot kratik in pisec odlomkov iz življenja umetnikov.

S svojimi likovnimi deli je sodeloval na raznih razstavah doma in po svetu in dobival številna priznanja. Na mednarodnem kongresu EKSLIBRIS na Bledu je leta 1974 prejel drugo nagrado. Leta 1978 je prejel prav tako drugo nagrado na razpis slovenskega Medexa na temo »čebela«, leto kasneje pa drugo nagrado na rrazpis »750 let Kamnika« skupščine občine Kamnik. Odlikovalo ga je tudi poljsko ministrstvo za kulturo kot posebno zaslužnega kulturnega delavca.

Ob tej skromni predstavitvi poljskega umetnika, ki nam bo tudi ob ugledu njegove male grafike zaživel kot velika ustvarjalna osebnost, pa moramo poudariti, da se visoka kultura poljskega naroda odraža tudi v odnosu do ekslibrisa. Ne samo to, da so poljski umetniki ekslibris pripeljali do zavidljivih višin, ampak z ekslibrisom tudi čutijo in pospešujejo ljubezen do knjig. Zato ni čudno, da je znani poljski pesnik, Segius Riabinin k marsikateremu ekslibrisu napisal pesem, ki govori o motivu, podanem na ekslibrisu

Tako se ljubitelji likovne umetnosti na Jesenicah že drugič v razdobju enega leta srečujejo z malo grafiko — ekslibrisom, ki verjetno bolj kot katerakoli druga umetnost povezuje ustvarjalce vsega sveta v ljubezni do knjige.

Po zaslugi Društva ekslibris Slovenije se bomo v letošnjem letu v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah še dvakrat srečali z ekslibrisom oziroma malo grafiko. Že v drugi polovici marca bo na ogled mednarodna razstava otroškega ekslibrisa, nekoliko kasneje pa pregledna razstava tovrstne slovenske ustvarjalnosti.

Mala grafika Jozwika Zbigniewa je na ogled do vključno 3. februarja, in sicer ob ponedeljkih, sredah in petkih od 10. do 13. ure in ob torkih, četrtkih in sobotah, od 16. do 19. ure.

KAJ JE EX LIBRIS?

Ex libris je latinska beseda, ki po naše pomeni »iz knjig«, sicer pa je to označba lastništva, listič nalepljen na notranjo stran prednjih platnic knjige. Na listku je redno ob besedi ex libras navedeno ime lastnika knjige ali knjižnice, sicer pa je listek okrašen z grbom ali sličico, značilno za lastnosti ali nagnjenje lastnika knjižnice (knjiga, delovni emblem, pejsaž, prispodobe, simbolične označbe).

Prvi ex librisi so se pojavili v drugi polovici XV. stoletja v Nemčiji, od tam pa so prešli v Italijo, Francijo in drugam. V začetku so ga razmnoževali z lesorezom, kasneje pa bakrorezom, bakropisom in drugimi grafičnimi in tiskarskimi tehnikami. Izdelovali so jih mnogi odlični umetniki, tako da imajo posamezna dela, poleg dokumentarne tudi umetniško vrednost. Ob koncu XIX. in začetku XX. stoletja so se začeli zbiralci ex librisa združevati, ustanavljati časopise in prirejati mednarodne razstave. Naj omenimo, da je bilo Društvo ekslibris Slovenije ustanovljeno leta 1967, tri leta za tem pa sprejeto v mednarodno organizacijo.

V Jugoslaviji so se ex librisi najprej pojavili v Dalmaciji, kjer najstarejši izhaja iz XV. stoletja. Od XVI. stoletja dalje pa ex librisi niso več redkost. V Sloveniji so se začeli bolj pogosto pojavljati v XVII. in XVIII. stoletju, in sicer grboslovni ex librisi. Med poznanimi avtorji sta se izkazala A. Trost in I. Koch, med lastniki pa J. W. Valvasor, stiški samostan, kmetijska družba in drugi. V XIX. stoletju so bili ex librisi v glavnem le napisi, v XX. stoletju pa je likovna vrednost ex librisov ponovno začela naraščati. Med slovenskimi ustvarjalci ex librisov najdemo imena: Ivan Vavpotič, Maksim Gaspari, Hinko Smrekar, Božidar Jakac, Miha Maleš, Ljubo Ravnikar, Riko Debenjak, Lojze Dolinar, Boris Kobe, Marjan Tršar, Jože Trpin in drugi.

(Iz enciklopedije likovne umetnosti in kronike Društva ekslibris Slovenije.)

HRUŠČANSKA GODBA VABI MLADE GLASBENIKE

V Sloveniji se verjetno le malokatera krajevna skupnost ali majhna vas lahko pohvali, da ima svojo vaško godbo. Taka krajevna skupnost je Hrušica v jeseniški občini, kjer ima godbena dejavnost že več kot polstoletno tradicijo.

V lanskem letu so člani godbe na pihala pri DPD Svoboda Hrušica proslavili 50-letnico delovanja. Ob tem lepem jubileju ni manjkalo prijetnih spominov na prehojeno pot in tudi novih načrtov.

Nekaj zadnjih let pa je delo godbenikov zašlo v resnejšo krizo, ki grozi, da godba lahko razpade, kar bi bila velika škoda za celotno krajevno skupnost, predvsem pa za področje kulturnega delovanja.

Vaje so v zadnjem času zelo slabo obiskane, posamezniki se obnašajo zelo neodgovorno, ne manjka medsebojnih nesoglasij, ni pravega organizatorja in še bi lahko naštevali. Krivdo v tem trenutku morda vsi le preveč valijo eden na drugega, povsem jasno pa je, da posamezni odgovorni v kulturnem in družbenopolitičnem življenju v tem kraju ! niso vsega storili, da bi obdržali godbenike skupaj. Neodpustno bi bilo, da bi godba, kot eden stebrov kulture v majhni krajevni skupnosti, razpadla.

V tem dokaj neugodnem položaju gre pohvaliti in podpreti pobudo vodstva DPD Svoboda Hrušica, ki se je odločilo, da k sodelovanju v godbeno sekcijo povabi mlade glasbenike in druge, ki so se pripravljeni vključiti in sodelovati pri godbi. Za vse, ki še nimajo zadostne izobrazbe, bodo poskrbeli, da se bodo vključili v Glasbeno šolo Jesenice, za tem pa bodo postali člani godbe. Upajo na kar najboljši odziv, prijave pa sprejemajo v domu družbenih organizacij na Hrušici ali na naslov Janko Veber, Hrušica 52.

J. Rabič

KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA

Kulturne skupnosti gorenjskih občin bodo tokrat podelile Prešernove nagrade Gorenjske na Jesenicah, in sicer v petek, 5. februarja, ob 19. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar s koncertom SLOVENSKEGA OKTETA.

Vstopnice lahko rezervirate v pisarni amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice.

LETOS MANJ ŠTUDENTOV ZA ŠTUDIJ OB DELU IN ZA DELO

Lani ob tem času smo delavci strokovne službe poročali, da smo v jeseniški občini po številu študentov v primerjavi z ostalimi slovenskimi občinami razmeroma uspešni. V študijskem letu 1981/82 pa smo nazadovali in to krčenje kaže posebej izpostaviti. Edini vir podatkov za današnje poročilo so podatki, ki jih zadnjih nekaj let zbira in posreduje CENTER ZA RAZVOJ UNIVERZE.

Letošnje poročilo o tem, kje, kaj in kako študirajo jeseniški študentje, bomo začeli s podatki o gibanju študentov v zadnjih treh letih. Po številu rednih študentov novincev smo bili v šolskem letu 1979/80 na 15. mestu, leto kasneje na 18. in letos na 27,5. mestu. Neugodno razmerje je še posebej očitno pri študentih ob delu, kjer smo nazadovali s 5,5. preko 12. na 23. mesto. Naj podatke ilustriramo s krivuljami, ki predstavljajo gibanje vpisa:

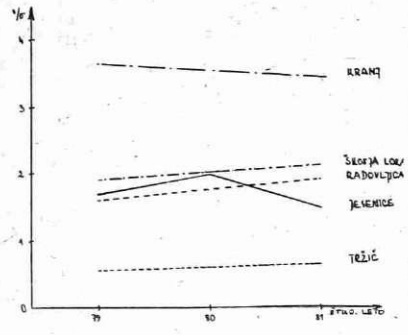

Slika 1: Gibanje vpisa v 1. letnike višjih in visokih šol – REDNI ŠTUDIJ (% delež v skupnem številu v SRS). S podatkom za leto 1980 razpolagamo samo za jeseniško občino.

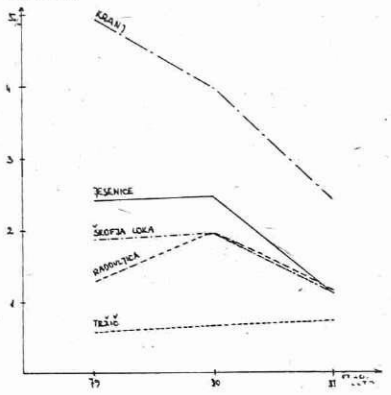

Slika 2: Gibanje vpisa v 1. letnike višjih in visokih šol – ŠTIDIJ OB DELU (% delež v skupnem številu v SRS)

Opomba: za podatke na sliki 1 ne moremo uporabiti povsem enoznačnih podatkov. V letu 1980 so vključeni študentje, ki so odšli najprej v JLA; v letu 1981 pa študentje, ki so se vrnili iz JLA, odšteti pa so tisti, ki so jeseni odšli v JLA.

Naj za bralce, ki jih področje zanima, navedemo še podatek, da se je v jeseni vpisalo na območju Slovenije 8670 študentov v redni študij ter 3221 študentov v študij ob delu. Študentov novincev iz naše občine je med redno vpisanimi 131, ob delu pa samo 46. Absolutno število je v primerjavi s preteklimi leti pomembno manjše. Tako je v SR Sloveniji rednih študentov manj kot pred petimi leti, izrednih pa toliko kot pred desetimi leti.

Za krčenje študija ob delu išče Franc Belčič, strokovni delavec skupnosti za zaposlovanje, razloge najmanj petih smereh:

Prvič: kadrovski potencial za izobraževanje ob delu se je dokaj izčrpal.

Drugič: kadrovske potrebe v preteklosti so spodbujale mnoge, da so preko študija ob delu bežali iz svojega osnovnega poklica.

Tretjič: Institut priznanja delovne zmožnosti je marsikomu po bližnjici dal tisto, kar bi sicer iskal z izobraževanjem ob delu.

Četrtič: v mnogih OZD so novi razvidi del in nalog pospravili s staro in pogosto napako, po kateri so bile zahtevnosti glede strokovne izobrazbe umetno napihnjene zaradi delitve osebnih dohodkov.

Petič: Izobraževanje ob delu ni zastonj. Po eni strani se zmanjšuje število študijskih ugodnosti, po drugi strani se je izobraževanje podražilo, hkrati pa je zdrknil življenjski standard.

V jeseniški občini je upad večji tako v primerjavi z gorenjskimi občinami, kot v primerjavi s poprečjem v SR Sloveniji. Za dodatno osvetlitev predstavljamo še en podatek, to je število študentov na 10.000 prebivalcev.

ŠTEVILO ŠTUDENTOV, VPISANIH V 1. LETNIK NA 10.000 PREBIVALCEV:

Občina	Število študentov na 10.000 prebivalcev			
	REDNI ŠTUDIJ		ŠTUDIJ OB DELU	
	79/80	81/82	79/80	81/82
Jesenice	52	42	36	15
Kranj	50	45	34	25
Radovljica	46	52	19	15
Škofja Loka	50	53	25	13
Tržič	37	40	20	21
Skupaj SRS	48	46	24	17

Toliko o prvih podatkih o letošnjem vpisu v prve letnike visokošolskih in višješolskih izobraževalnih organizacij. V naslednjih sestavkih bomo skušali analizirati in oceniti letošnji vpis po vrstah in stopnjah izobraževalnih smeri. Zadovoljni smo, da nam center za razvoj univerze s svojimi podatki v zadnjih letih to omogoča.

Francka Thaler

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Na podlagi 162. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 21-224/74, 39-468/74, 5-180/76, 10-381/76, 31-1393/76 in 8-483/78) izdajajo uprave za družbene prihodke občin

Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič

POZIV

k vložitvi napovedi za odmero davkov občanov

za leto 1981 za zavezance, katerim se odmerjajo davki po preteku leta in za leto 1982 za zavezance, katerim se odmerjajo davki vnaprej za tekoče leto. Napoved je treba vložiti do vključno 31. januarja 1982.

Napoved za odmero davkov morajo vložiti:

Za leto 1981

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1981;
2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1981;
3. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1981;
4. Zavezanci davka na dohodke od premoženja in premoženjskih pravic, o dohodkih doseženih v letu 1981. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov oziroma zgradb v najem ter dohodki od podnajemnin, dohodki od oddajanja opremljenih sob pa le, če doseženi dohodek presega **10.000** dinarjev;
5. Zavezanci davka od premoženja — na posest gozdnega zemljišča za leto 1981. Napoved morajo vložiti občani, ki se po določbah zakona o kmetijskih zemljiščih ne štejejo za kmeta, če posedujejo več kot 0,5 ha gozdnega zemljišča in če njihov dohodek v letu 1981 presega 20.000,00 dinarjev oziroma skupni dohodki vseh družinskih članov presegajo 10.000,00 dinarjev letno na družinskega člana;
6. Zavezanci davka iz skupnega dohodka občanov o dohodkih, prejetih v letu 1981. Napoved morajo vložiti občani, katerih skupen čisti dohodek v letu 1981 presega **330.000** dinarjev.

Napoved vložijo:

— zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
— zavezanci iz 2. in 3. točke pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
— zavezanci iz 4. točke, če gre za dohodke od nepremičnin, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju nepremičnina leži, če gre za dohodke od premičnin, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
— zavezanci iz 5. točke pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju leži gozdno zemljišče;
— zavezanci iz 6. točke pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju so imeli v letu 1981 najdalj stalno prebivališče.

Za leto 1982

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1982;
2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1982.

Napoved vložijo:

— zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
— zavezanci iz 2. točke pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani.

Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi pri upravi za družbene prihodke občine. Pozivamo zavezance, da napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravočasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 10% oziroma najmanj 100 dinarjev, zavezancem, ki ne vložijo napovedi pa za 20% oziroma najmanj 200 dinarjev.

Uprave za družbene prihodke
občin
Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič

VZORNO DELO TURISTIČNEGA PODMLADKA OŠ 16. DECEMBER MOJSTRANA

Eden najprizadevnejših turističnih podmladkov v jeseniški občini je vsekakor v osnovni šoli 16. december Mojstrana. Na lanskem kviz tekmovanju na Bledu je med 14 podmladki na Gorenjskem, ki so se udeležili tekmovanja, zasedel drugo mesto, kar zadeva celotno delo pa se je med enajstimi podmladki, ki so gorenjski turistični zvezi poslali poročila, uvrstil na šesto mesto. Člani so pridno pisali tudi naloge s turistično vsebino. Pri tem je bil najboljši Jure Košir, učenec 4. razreda, ki je napisal najboljšo nalogo med vrstniki teh razredov na Gorenjskem.

Turistični podmladek na tej šoli deluje od septembra 1979. leta. V njem sodelujejo vsi učenci. Mladi iz osmega razreda z mentorico Elizabeto Telalović pripravijo in vodijo tedenske očiščevalne akcije od Mlačc do savskega mostu v Kamnjah in po vaseh krajevne skupnosti. Vsak razred ima določen teren, ki ga očisti. Temeljitost čiščenja tudi pregledajo in ocenijo. Pri čiščenju so ugotovili, da je največ smeti raztresenih na avtobusnih postajališčih, kjer navadno najdejo zelo polne in povrhu še prevrnjene koše za smeti. To je delo objestnih posameznikov.

Posebno lepo so minulo leto skrbeli za okolico šole, kjer so uredili park, zasadili rože, breze in napravili gredice. Vse to so redno urejali in tudi čistili plevel. V jeseni so gredice pognojili in jih zaščitili z vejami. V bližini šole imajo čebelnjak, kjer so lani obnovili roj čebel. Za krmljenje ptic so zadolženi prvošolci, ki svoje delo skrbno opravljajo. Septembra lani so sodelovali s krajevno skupnostjo pri posipanju poti. Vsako leto počistijo tudi okolico potokov in z grmovja poberejo smeti, ki so jih nanesle narasle vode. Radi bi našli povzročitelje, da bi se to onesnaževanje za vedno končalo.

Podmladkarji so za šolsko leto 1981/82 sprejeli obširen program dela. Delali bodo to, kar so v minulem letu, v sodelovanju s turističnim društvom in krajevno skupnostjo pa bodo skušali dobiti spodbude za še nove naloge. Razširili bodo šolski park, organizirali različna predavanja in podobno. Pripravili bodo razstavo etnografskih predmetov in več poučnih ekskurzij, da bi še bolj spoznali naloge in probleme turizma.

V letošnjem šolskem letu so izdali prvo številko glasila turističnega podmladka »Oj, Triglav moj dom«, ki ima kar 46 strani. Je poljudno napisano in lepo opremljeno s slikovnim gradivom in ga vsi prebivalci radi prebirajo. Vsem, ki so pri urejanju glasila pomagali, so se zahvalili, posebno mentorici glasila Metki Košir. Delo tega podmladka je izredno uspešno in je za zgled drugim.

B. B.

PRIZNANJA SVETA ZA DRUŽBENOEKONOMSKI POLOŽAJ ŽENSK — RAZPIS

Svet za spremljanje družbenoekonomskega položaja žensk pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice

RAZPISUJE

PODELITEV PRIZNANJ SVETA ZA DRUŽBENOEKONOMSKI POLOŽAJ ŽENSK V OBČINI JESENICE

Priznanje sveta se podeljuje posameznicam, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbenopolitične in organizacijske dosežke pri razvijanju in krepitvi socialističnih samoupravnih družbenih odnosov.

Priznanje sveta se podeljuje tistim posameznicam in organizacijam, ki so s svojim delom pred vojno in po vojni s svojimi osebnimi kvalitetami prispevali k dosežkom trajnejšega pomena in so s tem vplivali na uveljavljanje in razvoj socialističnega sistema, socialističnih družbenih odnosov, zlasti pa za dosežke, ki pospešujejo neposredno uveljavljanje enakopravnosti žensk na vseh področjih in oblikah družbenega življenja.

Kandidatke za podelitev priznanja sveta lahko predlagajo organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, posamezne družbenopolitične organizacije in društva.

Predloge sprejema občinska konferenca SZDL Jesenice do 10. februarja 1982. Kasnejših prijav se ne bo upoštevalo.

PIONIRSKA FOTO RAZSTAVA ZA DAN ŽENSK

Zveza organizacij za tehnično kulturo Jesenice, foto klub Andrej Prešern Jesenice in foto krožek osnovne šole Tone Čufar Jesenice organizirajo občinsko pionirsko foto razstavo na Jesenicah, ki bo posvečena 8. marcu – dnevu žensk. Pionirske foto razstave se lahko udeležijo foto krožki osnovnih šol in posamezniki, ki niso starejši od 15 let. Tema razstave je svobodna, vsak foto krožek pa lahko sodeluje s 50 fotografijami ali fotogrami, posamezniki pa s šestimi fotografijami ali fotogrami. Velikost fotografij oziroma fotogramov mora biti 18 × 24 cm, foto izdelki pa ne smejo biti nalepljeni na karton. Na hrbtni strani fotografij ali fotogramov naj bodo naslednji podatki: šola, priimek in ime avtorja ter naslov fotografije ali fotograma.

Fotografije in fotograme bo ocenila žirija, ki bo razvrstila foto krožke in posameznike ter podelila priznanja za kolekcije, posamezne fotografije in fotograme.

Čeprav je do občinske pionirske foto razstave na Jesenicah še dober mesec, organizator opozarja vse foto krožke in posameznike v jeseniški občini na zadnji rok pošiljanja izdelkov. Fotografije in fotograme je treba poslati na naslov: Foto krožek osnovne šole Tone Čufar Jesenice do 26. februarja 1982.

A. Kerštan

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta, deda in pradeda

JANEZA MEŽKA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala vsem sosedom za nudeno pomoč in darovalcem cvetja in vencev. Hvala predstavniku TOZD Valjarna žice in profilov za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Hvala tudi vsem, ki so ustno ali pisno izrekli sožalje. Posebno zahvalo pa smo dolžni dr. Dražiču za dolgo zdravljenje na domu in osebju internega oddelka bolnice Jesenice.

Še enkrat hvala vsem.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob prezgodnji in boleči izgubi naše drage žene, mamice in stare mame

MARIJE ARNEŽ

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje in vence, s katerim ste obsuli njen prerani grob.

Hvala za vence delavcem skupnih služb ZD Jesenice, ZZD Bled, Bohinj, Jesenice, Radovljica in obratni ambulanti Železarne, upravnemu odboru DRFD Jesenice, upravnemu odboru DU Javornik-Koroška Bela, sosedom, delavcem hotela Prisank Kranjska gora, delavcem trgovskega podjetja Merkur, poslovalnica Jesenice in delavcem obratne ambulante železarne Jesenice. Prav lepa hvala govornikom tov. Svetinu, tov. dr. Rusu in tov. Berneticu za tople besede ob odprtem grobu.

Najlepša hvala tudi pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zaigrane in zapete žalostinke ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi dr. Markežu, dr. Pogačniku in strežnemu osebju v jeseniški bolnici, ki so se trudili, da bi jo ohranili pri življenju.

Vsi njeni

ZAHVALA

Naj bo v naši zahvali delček tiste materinske dobrote, neizmerne človeške ljubezni in iskrenosti, ki jo je nosilo v sebi in izžarevalo navzven samotno srce mamice, žene in mame

FRANČIŠKE GRACER

vsem, ki so jo poznali in so ji v hudih trenutkih pomagali, jo tako številno pospremili na njeni zadnji poti, izrekli besede tolažbe in upanja... in pokrili njen domek večnega miru s cvetjem; doktorjema: Šmonovi in Grošlju, Jeršinovi družini, Egidiji iz Lesc, Cilki, Mimici, Lojzku, Stanki in drugim vaščanom Belce, kolektivu osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora, sodelavcem ERD, RTA, ATC, Transportu železarne Jesenice, vezistom NOB Gorenjske, pevcem-javorniškim upokojencem in vsem drugim, ki so se jo kdaj spomnili in jo razveselili s šopkom rož, s prisrčnim klepetom, z lepimi mislimi in dobrimi željami...

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in tasta

FELIKSA DOBOVŠKA-SREČOTA

se domači najtopleje zahvaljujejo jeseniškim pevcem za zapete žalostinke ob odprtem grobu na Storžicah.

Vsem še nekrat najlepša hvala.

ŽALUJOČI: žena Zlatka, hčerka Zlatka Mikula z možem Rudijem, vnuka Grega in Maja

ZAHVALA

Kolektivu osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora: ... za vsak stisk roke, toplo misel, venec cvetja ... za vse korake spoštovanja – in posebno: za kresničke, ki so svetlile upanje pred mamino krsto: na neskončni poti, po kateri se moramo vrniti brez nekoga, ki smo ga imeli radi... »s pasjo žalostjo v srcu«.

Iskrena hvala vsakemu posebej in vsem skupaj!

Benjamin Gracer z družino

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delvnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Franci Noč

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta in starega očeta JOSIPA ALFIREVA se iskreno zahvaljujem sodelavcem SVS za denarni prispevek.

Hči Marija Čuden z družino

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem Društvu invalidov Jesenice za novoletno darilo. Zahvaljujem se tudi osnovni organizaciji sindikata za denarno pomoč v času moje bolezni.

Vsem želim zdravja in delovnih uspehov v letu 1982!

Stanko Koselj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Slavko Zupančič

ZAHVALA

Poštenemu najditelju – sodelavcu Mirku JOVANOVU se iskreno zahvaljujem, da mi je izročil najdeno verižico, ki sem jo v soboto izgubil v TOZD Žičarna.

Boris Vrtačnik

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Vzdrževanje se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Kamilo Podlipnik

ZAHVALA

Sodelavcem v TOZD Strojne delavnice in osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za prejeta darila ob odhodu v pokoj.

Franc Ravnikar

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko in lepe želje ob mojem življenjskem jubileju.

Franc Fornezzi

ZAHVALA

Delovnemu kolektivu restavracije Kazina se za novoletno čestitko najlepše zahvaljujem in jim želim še mnogo delovnih uspehov.

Vida Ješe

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 30. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

Rožca – samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 79 in

Delikatesa – Kašta 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu februarju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

REŠITEV KRIŽANKE IZ TRETJE ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

oljka, zob, tramontana, ruk, sirček, Marseille, JF, oko, Eliot, AJ, garaža, Aron, NG, knap, srnar, Rato, Air, Etna, lasnik, Se, Danka, oer, Ahac, Rosinant, franža, Igor Ozim, IP, Ili, Jena, etika, Kavčič, Anit, mravljišče, TI, Ikar, anabaza, Raić, jard, tirada, Daki.

RAZSTAVA PTIC

Društvo za varstvo in vzgojo ptic na Jesenicah vas vabi na

RAZSTAVO,

ki bo v prostorih osnovne šole Prežihov Voranc od 29. do 31. januarja.

Razstava ob odprta od 9. do 18. ure.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za novoletno darilo in obisk na domu, ki sem ga bil zelo vesel.

Želim jim srečno, zdravo in uspešno leto 1982.

Franc Srebrnjak

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se iskreno zahvaljujem za prejeto darilo ob upokojitvi. Organizaciji in delavcem želim mnogo uspeha tudi v prihodnje.

Jože Oman

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

30. januarja ameriški barvni risani film TOM V SKOK, JERRY V JOK; ustvarjalci Joseph Barbera in William Hanna, ob 15. uri.

30. januarja ameriško-niz. barvni zgod. vojni film ZARJA V DEŽELI ZULU; režija Douglas Hickox, v gl. vlogi Burt Lancaster, ob 17. in 19. uri.

1. in 2. februarja italijanski barv. pust. film UBIJALCI NA MOTORJIH; režija Stelvio Masi, v glavni vlogi Vitorio Mezodiorno, ob 17. in 19. uri.

3. februarja italij. barv. akcij. komed. PAR – NEPAR; režija Sergio Corbucci, v gl. vlogi Terence Hill, Bud Spencer, ob 17. in 19. uri.

5. februarja ameriški barv. film PASJI VOJAKI; režija Karel Reisz, v glavni vlogi Nick Nolte, ob 17. in 19. uri.

6. in 7. februarja italijanski barv. pust. film LOVEC NA MORSKE PSE; režija Enco Kastelari, v glavni vlogi Franko Nero, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

30. in 31. januarja italijanski barv. pust. film UBIJALCI NA MOTORJIH ob 18. in 20. uri.

31. januarja ameriški barv. risani film TOM V SKOK, JERRY V JOK ob 10. uri.

1. in 2. februarja amer.-niz. barv. zgod. vojni film ZARJA V DEŽELI ZULU ob 18. in 20. uri.

4. februarja italijanska barv. akcij. kom. PAR – NEPAR ob 18. in 20. uri.

5. februarja avstral. barv. srhljivka HARLEKIN ob 18. in 20. uri.

6. in 7. februarja ameriška barv. kom. JERRY IŠČE SLUŽBO ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

30. januarja hongkong. barv. karate film RDEČA MASKA ob 20. uri.

3. februarja italijanski barv. pust. film UBIJALCI NA MOTORJIH ob 20. uri.

6. februarja ameriško-niz. barv. zgod. vojni film ZARJA V DEŽELI ZULU ob 20. uri.

10. februarja ameriška barv. kom. JERRY IŠČE SLUŽBO ob 20. uri.

KINO DOVJE-MOJSTRANA

30. januarja ameriški barvni pust. film ZADNJI OBJEM ob 19. uri.

31. januarja hongkong. barvni karate film RDEČA MASKA ob 19. uri.

6. februarja italijanski barv. pust. film UBIJALCI NA MOTORJIH ob 19. uri.

7. februarja ameriško-niz. zgod. vojni film ZARJA V DEŽELI ZULU ob 19. uri.

PROGRAM PRIREDITEV V ŠPORTNEM PARKU V PODMEŽAKLJI DO 7. FEBRUARJA

REKREACIJSKO DRSANJE:

- **petek, 29. januarja, ob 20. uri za Železarno,**
- **sobota, 30. januarja, ob 15. uri – splošno,**
- **nedelja, 31. januarja, ob 14. in 17. uri – splošno,**
- **petek, 5. februarja, ob 20. uri za Železarno,**
- **sobota, 6. februarja, ob 15. uri – splošno,**
- **nedelja, 7. januarja, ob 15. in 18. uri – splošno (pričetek eno uro kasneje zaradi prvenstva v umetnostnem drsanju).**

HOKEJ NA LEDU:

- **sobota, 30. januarja, (ura bo določena naknadno), državno prvenstvo, člani HK Kranjska gora : HK Medveščak.**

VSTOPNINA: odrasli 30,00 din, upokojenci 20,00 din, mladina 10,00 din.

- **sreda, 3. februarja, ob 18.30 državno prvenstvo, člani HK Jesenice : HK Partizan Beograd.**

VSTOPNINA: odrasli 50,00 din, upokojenci 30,00 din in mladina 20,00 din.

- **sobota, 6. februarja, ob 18.30 državno prvenstvo, člani HK Jesenice : HK Cinkarna Celje.**

VSTOPNINA: enaka kot v sredo.

Gostovanje obeh hokejskih moštev:

- **sobota, 30. januarja : HK Jesenice v Ljubljani proti HK Olimpija,**
- **sreda, 3. februarja: HK Kranjska gora v Ljubljani proti HK Olimpija,**
- **sobota, 6. februarja: HK Kranjska gora v Beogradu proti HK Partizan.**

KEGLJANJE NA LEDU:

- **nedelja, 31. januarja, ob 7. uri – slovensko prvenstvo; vstopnine ni.**

UMETNOSTNO DRSANJE:

- **nedelja, 7. februarja, ob 7. uri – medklubsko prvenstvo drsalnega kluba; VSTOPNINE NI.**

POČITNIŠKO REKREACIJSKO DRSANJE:

- **vsak delavnik, razen ob sobotah, od 12.15 do 14.15. VSTOPNINE NI.**

Iz pisarne ŠD Jesenice

LETOVANJE — OBVESTILO INVALIDOM

Društvo invalidov Jesenice obvešča svoje člane in aktiv zaposlenih invalidov Železarne, da organizira sedemdnevno letovanje na Malem Lošinju – hotel AURORA. Pričetek letovanja bo 22. marca.

Cena letovanja je 3.890,00 din. Vanjo je vračunano: sedem polnih penzionov, turistična taksa, kopanje v pokritem bazenu in uporaba drugih rekreacijsko-športnih objektov, prevozni stroški z avtobusom Jesenice – Mali Lošinj in nazaj.

Predplačilo ob prijavi je 600 din. Na voljo je še nekaj prostih mest, zato pohitite s prijavami. Ostali znesek se poravna do 15. marca 1982. Prijave sprejemamo v pisarni društva.

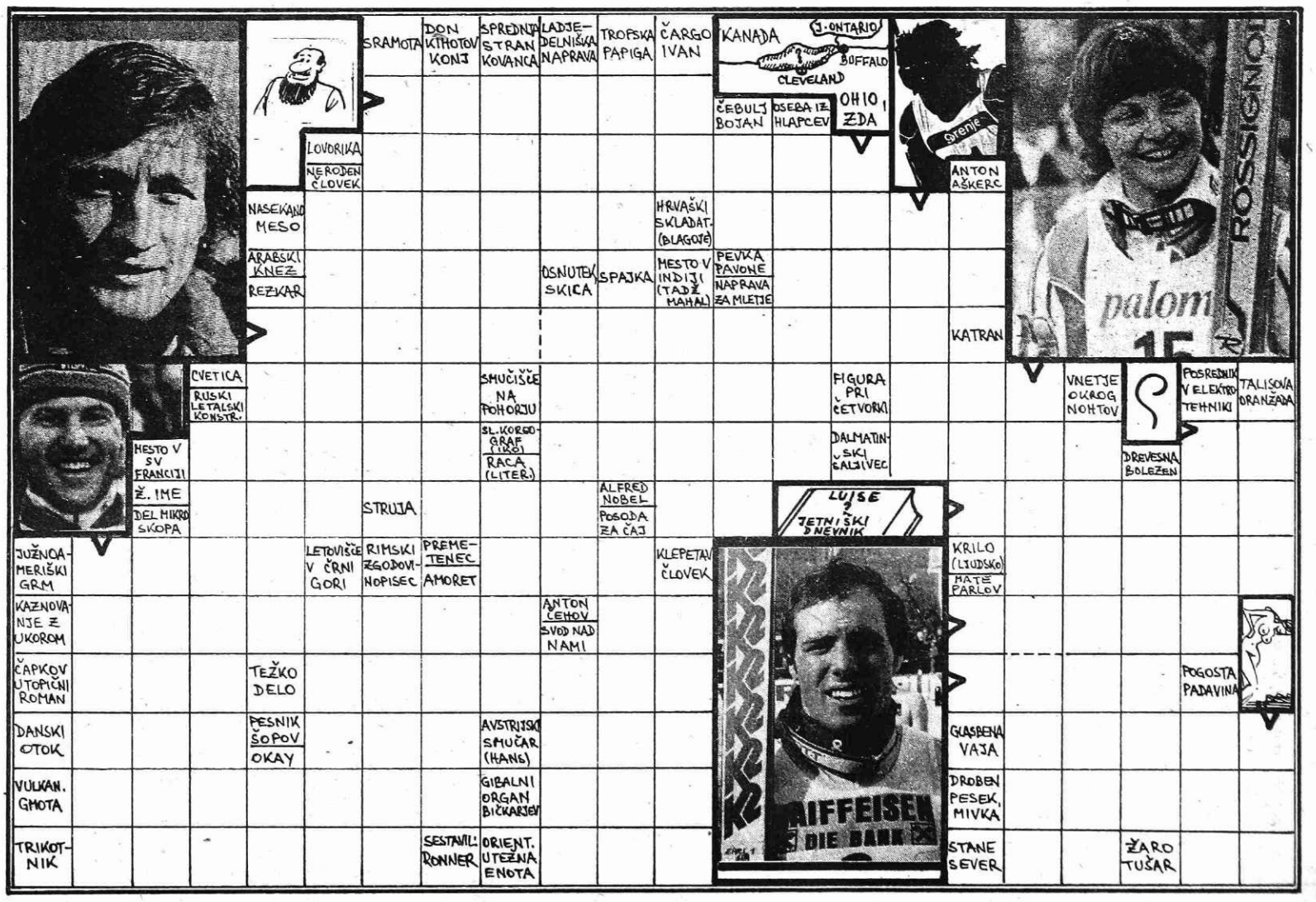

KORAK DO NASLOVA

Hokejisti Jesenic, devetnajstkratni državni prvaki, so na pragu enkratnega uspeha. V soboto, 30. januarja, bomo namreč lahko že dobili odgovor na vprašanje, ali so Jeseničani že osvojili dvajseti naslov prvaka Jugoslavije. V Ljubljani se bodo namreč pomerili z Olimpijo in če ne bodo doživeli poraza, bi to pomenilo, da so na svojo rdečo klubsko zastavo prišli še eno, tokrat dvajseto zvezdico.

Seveda od njih ne moremo za vsako ceno zahtevati zmage, lahko pa zahtevamo, da se dostojno borijo za jeseniške barve na ljubljanskem ledu, kar pomeni ostro, brezkompromisno in srčno igro v okviru športnih norm. Prav takšen odnos so namreč imeli v pretekli sezoni 1980–81, ko so kar štirikrat premagali ljubljanske »zmaje« in tudi v letošnji sezoni, ko ponovno niso dovolili Ljubljančanom, da bi slavili zmago. Torej, le tako naprej in uspeh ne bo izostal. Res je tudi, da so jeseniški hokejisti v zadnjem času imeli za nasprotnike slabše ekipe in se niso preveč trudili. Marsikdo je bil zaradi tega nezadovoljen, ko je s tribun v Podmežaklji spremljal te dvoboje. Seveda se s takšnim načinom in odnosom nismo mogli strinjati, toda kakorkoli že, z moštvom Olimpije so doslej vedno zaigrali »na vse« in to pričakujemo tudi v soboto.

XXI. kolo

MEDVEŠČAK – JESENICE 1:5
(1:2, 0:2, 0:1)

Strelci za Jesenice so bili: Hafner in Šuvak po 2 ter Borse.

Tudi tokrat se jeseniški hokejisti niso preveč trudili, kar pa jim ni bilo niti potrebno. Skoraj ves potek srečanja so igrali pred vrati domačinov, ki se v letošnjem prvenstvu borijo za obstanek v ligi. Gostje so pokazali precej več, čeprav so kar štirinajst minut presedeli na klopi za kaznovane, Medveščak pa niti ene minute (!?). Resnično čudno, da je pri kaznih takšna razlika, toda če pogledamo, kdo je sodil (Grgec in Stipić, ki o sojenju – v to smo se ničkolikokrat prepričali – nimata posebnega pojma), nas to ne preseneti.

Še zlasti je bilo zanimivo gledati Medveščakovega »Kanadčana« Antunovića, ki je letos oblekel zagrebški dres, toda tokrat se ni izkazal. Jeseniški ljubitelji hokeja ga bodo imeli priložnost videti že v tem kolu, ko bo Medveščak gostoval na Jesenicah.

KRANJSKA GORA – SPARTAK 12:2
(5:1, 2:0, 5:1)

Strelci za Kranjsko goro so bili: R. Razinger in D. Razinger po 3, Kozar 2 ter Kopitar, Krevselj, Pajk in Kelih.

Kranjskogorci so znova pokazali, da so v dobri formi. Povsem so nadigrali hokejiste iz Subotice, med katerima sta se še posebej izkazala Zidjarević in Čizmadija. Domačini so bili ves čas srečanja v premoči, nekaj zadetkov pa so dosegli po lepih akcijah, kar kaže, da napredujejo v kolektivni igri. Tokrat sta se še posebej izkazala veteran Rado Razinger ter mladi Krevselj, ki dejansko kaže lep napredek.

Lestvica:

1. Jesenice	21	19	2	0	203: 73	40
2. Olimpija	21	18	1	2	234: 49	37
3. Cinkarna	21	13	2	6	117: 88	28
4. Crvena zvezda	21	9	2	10	115:119	20
5. Partizan	21	7	1	13	85:127	15
6. Medveščak	21	6	1	14	64:121	13
7. Kranjska gora	21	5	3	13	92:164	13
8. Spartak	21	0	0	21	62:250	0

Povedali smo že, da bodo jeseniški hokejisti v XXII. kolu državnega prvenstva, ki bo na sporedu v soboto, 30. januarja, gostovali v Ljubljani, kjer se bodo pomerili z Olimpijo. HK Kranjska gora pa se te dni dogovarja z Medveščakom da bi tekmo z Zagrebčani preložili na petek, 29. januarja, in sicer ob 17,30. V času, ko to pišemo, iz Zagreba še ni prispelo soglasje, vendar pa bo tekma med Kranjsko goro in Medveščakom izredno zanimiva, saj se obe moštvi borita za obstanek, v vrstah Zagrebčanov pa nastopa tudi Kanadčan našega rodu Antunović.

D.

PORAZ Z ENIM KOŠEM RAZLIKE

Postojna : Jesenice 75:73 (43:37), dvorana osnovne šole v Postojni, gledalcev 100, sodnika Ciglič iz Kočevja in Pahovnik iz Ljubljane.

Jeseničani so na srečanje v Postojno odšli precej oslabljeni. Smolej je suspendiran zaradi poskusa napada na sodnika po tekmi s Cerknico, Rizvanović in Berginc pa sta nastopila poškodovana.

Postojna ima zelo solidno moštvo z dvema igralcema, visokima okoli dva metra in izkušenim bekovskim parom, kjer vse niti igre drži v rokah bivši mladinski reprezentant SFRJ in igralec Slovana Paternost.

Doma so jih Jeseničani v prvem kolu sicer visoko premagali, vendar to moštvo le stežka izgubi igro v svoji dvorani. Jeseničani so do desete minute prvega polčasa s serijo košev povedli, potem pa so sledile minute prevlade Postojnčanov, tako da sta moštvi odšli na odmor s prednostjo šestih točk za Postojno.

V drugem polčasu se je bil ogorčen boj za vsako žogo. Jeseničani so zaostanek iz prvega polčasa takoj nadoknadili, nato pa sta se ekipi menjavali v vodstvu do zadnjih minut drugega polčasa. V osemnajsti minuti so Jeseničani naredili dve napaki pri podajah, kar so postojnski košarkarji takoj kaznovali z dvema košema in povedli s šestimi točkami.

V dvajseti minuti so se Jeseničani z napadalno obrambo po vsem igrišču uspeli približati na dve točki, vendar so naredili osebno napako v obrambi. Postojna se je odločila za izvajanje prostih metov. Obakrat so zgrešili in gostom z Jesenic je ostalo še trinajst sekund časa za izenačenje ali celo zmago, če bi poleg koša izsilili še prosti met, za kar so se dogovorili. V nasprotnem napadu se je Rizvanović prehitro odločil za met z levega krila. Nad njim je bil storjen prekršek, vendar sta sodnika dala znak za nadaljevanje igre, žoga pa je po skakanju na obroču končala v rokah domačih igralcev, ki so takoj izvedli nasprotni napad. Jeseničani so ponovno naredili osebno napako, Postojnčani pa so se spet odločili za dva meta. Oba so šest sekund pred koncem zgrešili, žoga je končala v rokah Rizvanovića in Jeseničanom se je spet odprla priložnost, saj so ta zadnji napad dobro postavili in bi ga lahko končali prej kot v šestih sekundah. Takoj ko je Rizvanović žogo prejel in jo hotel prenesti na polovico Postojne, so ga podrli na tla, sodnika prekrška nista videla, za žogo pa se je na tleh borilo pet igralcev. Sodnika sta jo prisodila domačinom, ki so tokrat raje izvedli podajo s strani in zadržali žogo v svojem objemu tistih nekaj sekund, ki so ostale do konca.

Na prvem mestu je še vedno selekcija Notranjske – Cerknica, čeprav je v tem kolu izgubila na svojem igrišču, Jeseničani pa z nekaj moštvi dele drugo mesto in tako še ostajajo med kandidati za vrh, z dvema točkama zaostanka za prvim.

Za Jesenice so v Postojni igrali: Novak 10, Rizvanović 10, Jelovčan 8, Subotić, Berginc, 2, Grzetič, Božič 22, Lešnjak, Matučec 21, Domevšček.

Prvenstvo se bo nadaljevalo 13. februarja, ko bodo Jeseničani doma igrali proti Lesonitu iz Ilirske Bistrice.

MB

KONEC TEDNA V MOJSTRANI IN PODKORENU
TEKME ZA JUGOSLOVANSKI POKAL V AKROBATSKEM SMUČANJU

Nova zvrst smučanja, – akrobatsko smučanje, vedno bolj navdušuje tudi v jeseniški občini, še posebno v Mojstrani, kjer že nekaj časa uspešno deluje akrobatsko-smučarski klub pri športnem društvu Mojstrana.

Člani tega kluba konec tega tedna pripravljajo letošnjo prvo tekmo za jugoslovanski pokal. Nastopili bodo vsi najboljši akrobatski smučarji iz Kranja, Ljubljane, Maribora in seveda iz Mojstrane. Domača ekipa tekmovalcev, med njimi so štirje člani državne reprezentance: Pergarc, Rabič, Vončina in Bonač, pričakuje, da bo na tej tekmi pokazala vse svoje znanje in spretnosti nove oblike smučanja.

Tekmovanje bo potekalo v treh disciplinah: prostem slogu, baletu in skokih. Ker v Mojstrani ni primernih terenov za prosti slog, bo ta del v soboto potekal na smučišču v Podkorenu s pričetkom ob 10. uri.

Tekmovanje v baletu bo v soboto popoldne s pričetkom ob 14. uri na smučišču ob vlečnici v Mojstrani.

Najbolj zanimiv del tekmovanja pa bo brez dvoma v nedeljo, ki bodo na sporedu skoki, in sicer pri Savskem mostu v Mojstrani s pričetkom ob 10. uri.

Organizatorji tekme za jugoslovanski pokal vabijo vse, ki jih zanima nova zvrst smučanja, da si ogledajo nastope naših najboljših akrobatskih smučarjev.

J.R.

ZA MEMORIAL TOMAŽA SVETINA

V spomin na znanega športnika Tomaža Svetina je klub za kegljanje na ledu športnega društva Jesenice pripravil v nedeljo, 24. januarja, dopoldne v športni dvorani v Podmežaklji mednarodno spominsko tekmovanje v kegljanju na ledu za memorial Tomaža Svetina.

Tega prvega spominskega tekmovanja so se udeležile ekipe: Murka, Kranjska gora, Gradbinec Bled, Svetina, Vatrostalna, Gradbinec Jesenice, Mladinci, Krivec, Rateče, Železar, Novi in tri ekipe iz Avstrije.

Na prvo mesto se je uvrstila ekipa Murke, druga je bila ekipa EDK Avstrija in tretja Vatrostalna Jesenice.

Prvi trije so prejeli pokale, ekipa Murke pa je prejela prehodni pokal.

Poleg počastitve spomina Tomaža Svetina je bil namen tega tekmovanja, da se ta športna dejavnost zopet razgiba in predvsem v klubih oziroma sekcijah izven Jesenic okrepi.

B. B.

PRVI ZIMSKI ŠPORTNI DAN

Ves pretekli teden nas je vsako jutro pozdravljala megla, torej ne ravno prijetno vreme. Z nezaupanjem smo pričakovali, kakšno bo vreme v četrtek, 21. januarja. Bali smo se, da športnega dneva ne bo. Sprva ni kazalo najbolje. Bilo je oblačno in precej hladno, toda deževalo in snežilo ni. Pred šolo se je nabrala množica bolj ali manj otovorjenih učencev z raznovrstnimi pripomočki, ki jih zahteva radost na snegu ali ledu. Večina učencev se je odločila za smučanje, preostali za drsanje ali pohod v Plavški rovt.

Otovorjena s težkim nahrbtnikom in smučmi sem se počasi pomikala proti avtobusu, kjer so se gnetli moji sošolci. Odpeljali smo se proti Podkorenu. Na avtobusu smo dobili karte za žičnico. Na podkorenskih vlečnicah je bilo za nas preveč položno, zato smo pod vodstvom učiteljev odšli na sedežnico, ki je že moja stara znanka, saj se tu velikokrat smučam. Smučarsko veselje je nekoliko skalila dolga vrsta pred sedežnico, ki pa je čez kakšno uro ni bilo več. Okrog poldneva je čez Vitranc celo posijalo sonce. Tako smo sedaj imeli vse, kar je potrebno za lep zimski športni dan: sonce, sneg in smeh.

Tako kot ponavadi, kadar je vse tako, kot je treba, je tudi tokrat dan prehitro minil. A radost in veselje sta ostala z nami tudi potem, ko smo se vračali proti Jesenicam.

Nataša Kelvišar, novinarski krožek OŠ Tone Čufar

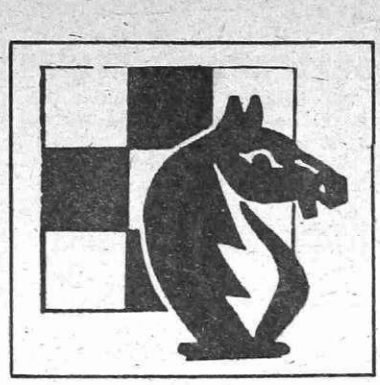

JANUARSKI TURNIR RODMANU

Na četrtem hitropoteznem turnirju, ki šteje za prvenstvo Jesenic v sezoni 1981 do 1982, je presenetljivo zmagal prvokategornik Franci Rodman. Turnir je bil zaradi manjše udeležbe dvokrožen, nastopili pa so skoraj vsi tisti, ki se še potegujejo za letošnjega prvaka. Za Rodmanom, ki je zbral 13,5 točk, so se zvrstili: Krajnik 12,5, Kokošar 12, Konobelj in Laharner 10, Ravnik 9, Zajc 8, Poljanšek 7, Lužnik 5,5 in F. Krničar 2,5 točke.

Po štirih letošnjih hitropoteznih turnirjih vodi Krajnik 37,5 (4 turnirji), sledijo: Ravnik 30 (4), Poljanšek 24 (4), Kokošar 20,5 (4), Lužnik 15 (4), Laharner 14,3 (3), Konobelj 13,5 (2), T. Krničar 13,5 (3), Rodman 10 (1), Pavlin 7,5 (1), Ciuha in Rudolf 6 (1), Bec 4 (2), Zajc 4 (4), Ivelja 3 (4), F. Krničar 1,3 (4), Kamšek 0,3 (1) itd.

Med več kot tridesetimi šahisti, ki so dosedaj sodelovali na turnirjih, jih je le 17 osvojilo točke, torej uvrstitve med prvih deset. Zmagovalec vsakega turnirja dobi deset točk, drugouvrščeni devet vse do desetega, ki osvoji eno točko.

KAJ JE HITROPOTEZNI ŠAH?

Hitropotezni šah (ali »blitz« v svetu, oz. brzopotezni šah v srbohrvaščini) je način igranja, kjer imata nasprotnika izredno malo časa za razmišljanje. Dolgo časa je bilo v navadi igranje, kjer je bilo deset sekund časa za vsako potezo, sodnik pa je vsakih deset sekund udaril na gong in pri tem vzkliknil »beli!« ali »črni!«. Kmalu po drugi svetovni vojni se je začel uveljavljati današnji način igranja: pet minut časa za celotno partijo za vsakega šahista. Partija je v takem primeru lahko najdlje trajala deset minut. Ta način daje igralcema možnost svobodne razporeditve časa, seveda v okviru petih minut. Zmagovalec je tisti, ki matira nasprotnika pred iztekom časa li pa prisili nasprotnika, da čas za razmišljanje prekorači; pravimo, da nasprotniku »pade zastavica«. Večkrat se zgodi, da uspe eden od šahistov zgraditi povsem dobljen položaj, vendar pa za to porabi preveč časa; prav v hitropoteznem šahu je pomemben faktor čas in sposobnost razporeditve potez v tem kratkem času. Včasih že en sam problem lahko prisili v razmišljanje, s tem pa tudi v izrabljanje časa. Pravila pravijo, da zgubi tisti, ki prekorači čas za razmišljanje. So tudi izjeme, predvsem takrat, ko je teoretični remi, oziroma, ko ima »zmagovalec« le še eno figuro in kralja. V takih primerih nasprotnika remizirata.

V hitropoteznem šahu igralci ne morejo osvajati kategorij in naslovov, skoraj po pravilu pa velja, da so šahisti z višjimi nazivi tudi dobri hitropotezni igralci. Za najmočnejšega šahista vseh časov velja še danes Robert Fischer, ki je v času aktivnega igranja zmagal na vseh velemojstrskih hitropoteznih turnirjih. Leta 1970 je v Hercegnovem drugouvrščenega Talja prehitel kar za 4,5 točke, na turnirju pa je sodelovalo 12 takrat najmočnejših šahistov.

Danes so mišljenja o hitropoteznem šahu deljena. Medtem ko eni menijo, da je hitropotezni šah nekoristno in površno razmišljanje, ki nima z dobrim šahom nič skupnega, pa drugi pravijo, da sili igralca k hitremu razmišljanju in računanju. Kakorkoli že, hitropotezni šah je v svetu in pri nas vse bolj priljubljen in skoraj ni velikega turnirja, na katerem se udeleženci ne bi pomerili tudi v hitropoteznem igranju. Vsekakor velja, da je hitropotezni šah eden od preizkusnih kamnov vsakega šahista, na katerem še bolj kot sicer spoznava samega sebe.

PIONIRSKO PRVENSTVO JESENIC

Občinskega prvenstva pionirskih šahovskih ekip se je udeležilo kar 16 ekip petih jeseniških osnovnih šol (Jeseniško-bohinjski odred, Tone Čufar, Prežihov Voranc, Karavanških kurirjev NOB in Gorenjskega odreda). Pionirke in pionirji so nastopili v štirih starostnih skupinah, vrstni red pa je bil naslednji:

Mlajše pionirke: 1. Gorenjski odred 6 točk, 2. Prežihov Voranc 2 točki.

Mlajši pionirji: 1. Gorenjski odred 15, 2. Prežihov Voranc II 14, 3. Prežihov Voranc I 13, 4. Jeseniško-bohinjski odred II, 5.–6. Karavanških kurirjev NOB in Tone Čufar 3 točke.

Starejše pionirke: 1. Tone Čufar 7, 2. Prežihov Voranc 3,5 in 3. Jeseniško-bohinjski odred 1,5 točke.

Starejši pionirji: 1. Prežihov Voranc 12,5, 2. Jeseniško-bohinjski odred 12, 3. Tone Čufar 8,5, 4. Prežihov Voranc 5 in 5. Karavanški kurirji NOB 2 točki.

MOŠTVENO PIONIRSKO PRVENSTVO GORENJSKE

Najboljše pionirske ekipe vseh gorenjskih občin so se v Križah pomerile za naslove gorenjskih prvakov. Z jeseniških osnovnih šol se je prvenstva udeležilo osem ekip. Največ uspeha so imele pionirke, ki so v mlajši in starejši konkurenci osvojile prvo mesto, medtem ko so bili fantje nekoliko manj uspešni.

Med mlajšimi pionirkami je ekipa Gorenjskega odreda iz Žirovnice osvojila prvo, ekipa Prežihovega Voranca pa tretje mesto. Med starejšimi pionirkami je zmagala ekipa Toneta Čufarja, ekipa Prežihovega Voranca pa je bila šesta.

V konkurenci mlajših pionirjev je naslov gorenjskih prvakov osvojila ekipa Planine iz Kranja, jeseniški ekipi Prežihov Voranc in Gorenjskega odreda Žirovnica pa sta osvojili peto in šesto mesto.

Med starejšimi pionirji so bili najboljši pionirji iz Planine pri Kranju, ekipi Prežihovega Voranca in Jeseniško-bohinjskega odreda iz Kranjske gore pa sta si razdelili četrto in peto mesto.

Pionirke iz osnovne šole Toneta Čufarja so si pridobile pravico nastopa na republiškem prvenstvu, ki bo konec februarja.

TK

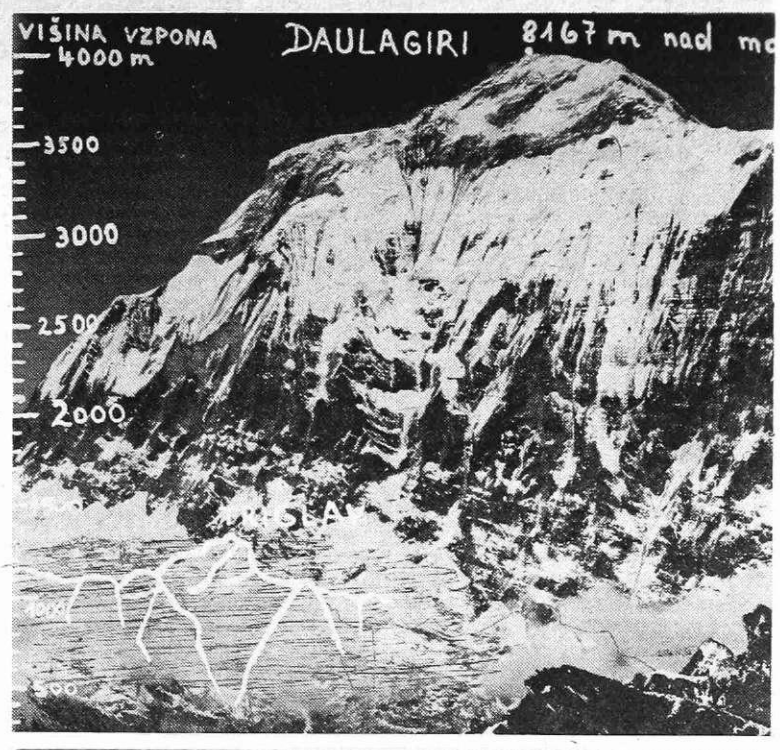

VABILO NA KVALITETNO PLANINSKO PREDAVANJE

Koordinacijski odbor planinskih društev jeseniške občine organizira v soboto, 30. januarja, ob 19. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah predavanje o odpravi na Daulagiri.

Predaval bo Stane Belak, ki je bil vodja odprave. V besedi in sliki nas bo popeljal k tej mogočni gori (za predstavo razsežnosti objavljamo sliko njene južne stene z vrisano silhueto Triglava s severa v razmerju 1:1). Povedal nam bo, kako so trije zanesenjaki pričeli zaključni poizkus in po šestih dneh dosegli rob stene. Toda še tri dni je trajalo, da so dosegli pobočje, primerno za spust. Ker jim je zmanjkalo plina, so odvrgli vso hrano. Prebili so se do zložnejših pobočij, le 200 višinskih metrov pod vrhom. Če bi bili na Triglavu, bi strmo ledeno pobočje pregazili v eni uri. Toda tam, na 7.950 m nadmorske višine, brez hrane, pijače, šotora in kisika, bi do vrha rabili najmanj en dan in v bližajočem viharju bi jim na poti v dolino zmanjkalo moči.

Solznih oči so se odrekli vrhu in po nadaljnjih šestih dneh trpljenja in naporov dosegli ljudi v dolini.

Vse to boste videli in slišali, če pridete na predavanje. Upamo, da bo dvorana polna, s čimer bomo dokazali, da znamo ceniti dejanje, ki celo v svetovnem merilu predstavlja izreden uspeh.

Vstopnice bomo pričeli prodajati uro in pol pred pričetkom. Za sedišče bo potrebno odšteti 20 din in za stojišče 10 din. Rezervacij ne bo.

Koordinacijski odbor planinskih društev jeseniške občine

V SANKANJU JEKLARNA IN DELOVNA SKUPNOST ETKRN

V nedeljo, 24. januarja, je bilo prvenstvo Železarne v sankanju na progi v kamnolomu. Proga je bila precej težka z ostrimi ledenimi zavoji, tako da so nekateri tekmovalci imeli precej težav, da so prisankali do cilja. Organizacija je bila odlična. Udeležba je bila žal zelo slaba, saj se je prvenstva udeležilo le 90 železarjev, oziroma 82 moških in osem žensk, čeprav je bilo prijavljenih kar 164.

REZULTATI:

Ženske: 1. Vera Auber – Livarna – 1.57.22, 2. Silva Dokl – HVB – 2.02.42, 3. Nuša Bundalo – KOFI – 2.12.41, 4. Milena Lužnik – ETKRN – 2.12.99, 5. Jožica Bakovnik – RD – 2.14.26, 6. Jožica Šetinc – ETKRN – 2.14.38, 7. Justa Kralj – ETKRN – 2.23.94, 8. Verona Korošec – ETKRN – 2.31.19.

Moški do 35 let: 1. Miha Petrnel – Jeklarna – 1.33.31, 2. Peter Kikelj – ETKRN – 1.37.70, 3. Ivan Vilman – Žičarna – 1.40.44, 4. Tine Žvab – Jeklarna – 1.41.31, 5. Dušan Klinar – RD – 1.43.94, 6. Franc Smolej – HVB – 1.45.80, 7. Božo Kero – VBŠ – 1.47.54, 8. Alojz Noč – Jeklarna – 1.48.29, 9. Janez Babič – ETKRN – 1.49.15, 10. Anton Noč – HVJ – 1.49.37 itd.

Moški nad 35 let: 1. Janez Smolej – VBŠ – 1.47.04, 2. Alojz Cesar – HVB – 1.48.45, 3. Drago Dokl – Jeklarna – 1.49.45, 4. Franc Legat – Jeklarna – 1.49.91, 5. Nace Luznar – RD – 1.51.17, 6. Janez Meglič – RD – 1.53.60, 7. Martin Pazlar – ETKRN – 1.53.60, 8. Jože Dovžan – RD – 1.54.64, 9. Peter Zupančič – VBŠ – 1.55.76, 10. Franc Razinger – Vzdrževanje – 1.56.83 itd.

Ekipno ženske: 1. Delovna skup. ETKRN 6.51.31.

Ekipno moški: 1. Jeklarna 6.53.98, 2. RD 7.20.55, 3. Žičarna 7.27.64, 4. VBŠ 7.39.53, 5. ETKRN 7.43.88, 6. Vzdrževanje 8.11.39, 7. Livarna 8.35.45.

baj

MEMORIAL LANGUS — BRUN

V petek, 22. januarja, je komisija za šport pri OO sindikata TOZD Strojne delavnice izvedla tekme v sankanju in smučanju v Planini pod Golico (Črni vrh) za memorial Langus-Brun. To tekmovanje je v preteklem letu odpadlo zaradi pomanjkanja snega in subjektivnih vzrokov. Tekmovanje za memorial Langus-Brun je bilo tradicionalno, in sicer v spomin na odlična športnika, nekdanja delavca strojnih delavnic.

V prelepem vremenu in še boljšem razpoloženju se je zbralo 62 športno razpoloženih sodelavk in sodelavcev, da bi se med seboj pomerili v sankanju in smučanju z geslom: »važno je sodelovati in ne zmagati; važna je dobra volja.«

Izidi rezultatov po posameznih skupinah so naslednji:

SMUČANJE

Moški do 25 let: 1. Milan Rupar 44,50, 2. Željko Gregori 44,80, 3. Niko Selakovič 45,60;

Moški od 25 do 35 let: 1. Edo Kristan 45,70, 2. Branko Smolej 46,70, 3. Branko Klinar 47,00;

Moški od 35 do 45 let: 1. Vlado Repe 50,40, 2. Emil Robič 59,83, 3. Branko Smolej 1.02,21;

Moški nad 45 let: 1. Franc Koblar 47,50, 2. Ožbi Vister 49,37, 3. Ignac Juran 56,08.

ŽENSKE: 1. Dana Ambrož 1.12,25, 2. Danica Drstvenšek 2.06,40.

SANKANJE:

Moški do 40 let: 1. Boris Jakopič 1.00,20, 2. Bojan Kokošinek 1.13,30, 3. Stane Urbas 1.14,50;

Moški nad 45 let: 1. Vlado Repe 1.05,00, 2. Zdravko Košir 1.18,07, 3. Franc Koblar 1.20,00.

ŽENSKE: 1. Helena Luznar 1.18,80, 2. Dana Ambrož 1.20,00.

Ekipno je prehodni pokal Langus-Brun osvojila ekipa, sestavljena iz tekmovalcev orodjarne in ključavničarjev strojev.

Končna uvrstitev ekip: 1. orodjarna in ključavničarji strojev 1.41,70, 2. strugarna 1.43,27, 3. konstrukcijska delavnica 1.50,50, 4. strugarna valjev 1.99,30.

Ker je bilo tekmovanje izvedeno še za preteklo leto 1981, smo se razšli z željo, da čim prej, dokler je še sneg, organiziramo memorial Langus-Brun za leto 1982.

DA

ŠPANOV VRH PRESENEČA

Tako blizu Jesenic je in železarji so zanj že precej žrtvovali, zato smo upravičeno lahko vsako leto negodovali nad neurejenostjo smučišč na Španovem vrhu.

Letos so nas upravljalci sedežnice in smučišča nadvse prijetno presenetili. Še pred začetkom smučarske sezone so popravili in prebarvali sedeže, tako da zdaj ni jeze zaradi mokrih hlač, če se pelješ s sedežnico. Tudi teptalni stroj je »ozdravel« in v naše največje veselje in zadovoljstvo sproti tepta in ureja smučišče. A to še ni vse! Delavci so se potrudili in bolj poskrbeli tudi za varstvo smučarjev. Nevarna mesta oziroma jarke so označili z opozorilno vrvjo, ki jo še tako nepazljiv smučar mora opaziti in se izogniti nevarnosti. Tudi dohode do sedežnice so domiselno utrdili s starimi avtomobilskimi gumami, da na zaledenelem čakališču ni nepotrebnih padcev in jeze.

Občutek varnosti in pozornosti dajejo smučarju tudi reševalci, ki so pripravljeni ob vsakem težjem padcu pomagati. Z rednimi vajami in stalno pripravljenostjo skušajo po svojih močeh kar najbolj omiliti posledice nesrečnih padcev nepazljivih smučarjev. Upajmo, da bodo letos imeli malo dela, saj je na urejenem smučišču tudi manj možnosti za nesreče.

Želimo si, da bi upravljalci in delavci na žičnici še naprej s tako skrbjo urejali smučišče in skrbeli za dobro počutje smučarjev, saj se jim bo to tudi finančno poznalo. Vsak namreč raje smuča tam, kjer je smučišče urejeno in zavarovano in kjer so delavci prijazni in pripravljeni pomagati.
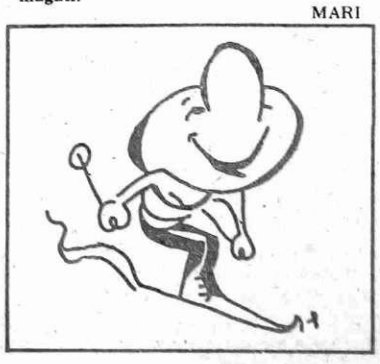
MARI